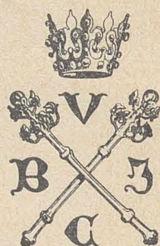

V
B J
C

ap. Hain Repert. bibliogr. desideratur.

Legenda metrica Alberti

Incipit legēda cōpendiosa

⁊ metrica magni doctoris Alberti ordinis fratrū pre dicatorum quōdā Ratisponensis ecclesie epi.

Argumentum in eandem

Alberti. haud vlli vasti orbis in arte scdi
Vitā tento dei ludere iutus ope
Materies multis quanꝙ̄ iacet obruta ꝟbis
Pauca sed amplecti ꝟsibus opto meis
Pluribꝰ vndat enī. ꝙ̄ que ꝑprendere metris
In promptu mihi sit. ac mora parua sinat
Nō longo sermone tñ lanuginis edam
Que ve senectutis tp̄e gesta bibi
Nec nō digna stylo. ꝑ eū que facta ferūtur
Saxea corpus vbi busta habuere suum.

De beata ꝟgo apparens Alberto immensa cum claritate in orōnibꝰ ꝓstrato exhortata est euȝ ad p̄dicatoꝝ ordinis ingressū. spōdēs ei maximā sciaȝ adeptuꝝ esse

Isti vita comes dū erat. vnꝙ̄ haud mobilis etas
Laude dei matris canaqȝ lassa fuit
Laudis in officio quum ꝟginis esset: ab arce
Labitur ip̄a poli. luce corusca nimis
Igneus haud aliter ꝙ̄ quum sol lucet: aquosis
Nubibus euictis: sub q̄bus ante fuit
Albertū ꝙ̄ suis nitidis inspectat ocellis
Nec nō ꝟgineo hos edidit ore sonos
Despice cōuexo nutātez pondere mundum
Dominici diui te regat ordo nouus
Expers mensure tibi deinde scientia fiet
Sole sub vt rapido nemo secundꝰ erit

Legenda compendiosa et me.

Qui accepto habitu frm p̄dicatoꝝ profecit in virtutibus et scientijs corā deo et hominibus:

Virgīs haud surda patet hūc sub imagine somni
Sacre perdulces aure bibisse sonos
Delicijs dubij nam spretis ilicet orbis
Sponte sacre subijt relligionis onus
Tempserat ancipitem quo mundū. quicqd ab illo
Produxit vite tempore laudis erat
Sacris sepe vacans p̄cibus. littris ve operaꝫ dans
Nullū vnq̄ꝫ sub eo tempus abibat iners
Credere nemo neget. fertur quos triste libellos
Si tm̄ libeat enumerare suos

De eo q̄ Albertus omni die integrū perorās psalterū sepenumero impetrauit a deo precibus qd̄ suo ingenio adquirere nullatenus valebat

Virgo diua sui nequaq̄ꝫ nescia voti
Haud secus ac cecinit. exhibet ingenium
Nā primeuus adhuc senib⁹ documēta ꝓpinat
E quibus in celū vita parauit iter
Fidus queq̄ꝫ caua dauid in testudine prompsit
Omni sunt ab eo carmina lecta die
Assidue nō pauca precū quia tura litauit
Idcirco arte parem nō habet orbis adhuc
Sepius ingenio renuente licet: dubiorum
Noticie sola causa fuere preces

De eo q̄ diabolus suis inuidens salutiferis doctrinis habitū fris assumpsit. sicq̄ꝫ Albto legēti apparēs ei legēdi facultatē inhibere conabaṫ. ſꝫ Albert⁹ pgno scēs ei⁹ neqcias signo cruc. opposito eū ꝓcul fugabat

Demon pspicuo tradenti dogma. videnduꝫ
Se dedit Alberto. fratris in effigie.
Famina conaṫ dirūpere; ne documentis

trica venerabilis Alberti

Nullus forte suis. flectat ad astra gradum
Canigeri quanqꝫ pecudis velatus amictu
Se celare tamen non quijt ipe lupus
Protinus Alberto dñi qui numine notus
Almifice signo diffugit inde crucis
Ut fugit accipitrem semel vngue retenta colũba
Utqꝫ fugit sontes agna nouella lupos
De eo ꝙ albertus prophetauit de scõ Thoma aqui/
nate tũc tp̄is eius discipulo. dum enĩ quadaꝫ die sup
difficili questione scũs Thomas respondisset dixit
Albertus/ Uos vocitatis istũ bouẽ mutũ tñ adhuc
talẽ dabit mugitũ ꝙ mũdꝰ pcipiet vniuersus

Eximĳ diuus Thomas ab aqno oriundus
Quo dabat Alberti. tempore dogma bibit
Quẽ nõ sepe suum fama est reserasse labellum
Cur sibi vocis egens bucula nomen erat
Istius Albertum semel ingenio stupefactum
Haud pauci memorant. hos cecinisse sonos
Hũc sine voce bouez frustra minime vocitatis
Nam sua more bouis vox erit hausta procul
Non secus euentum cecinit qꝫ fata probasse
Quẽ latet e multis. nullus opinor erit
De eo ꝙ Canonicꝰ qdaꝫ rhome orans vidit basilicã
qua solo tenus procubuit/ serpẽtibus agitari. moxqꝫ
frem ordinis frm p̄dicatoꝝ ingredientẽ/ cathedrã in
qua euangeliũ festiuis diebꝰ legi ꝯsueuerat ascẽdẽ. le
ctoqꝫ euangelio btĩ Joannis In pncipio erat vbũ ꝛc
totã illã serpẽtũ mltitudĩeꝫ euanuisse ꝯspexit. quã vi
sioneꝫ sorori sue carnali deuotissime matrone ĩtimãs:
audiuit ab ea viꝝ illũ sibi p visionẽ ostẽsũ/ Comitẽ de
outinghẽ petituꝝ. quẽ adiẽs canonicꝰ/ fratreꝫ ĩuenit
ei qꝫ ex certi. signis cognito/ visioneꝫ p̄dictã ꝑpalauit.

Legenda ꝯpendiosa et me-

m Menibus amplexũ rhomanis isse sacellũ
Quendā scripta ferunt: tura litare precũ
Qui paulisper humi postq̃ est rogitādo moratus
Cepit in excessu mentis adire deum
Nec deus ipe suis oppilans vocibꝰ aures
Sed sua vota pia blandius aure bibit
Qua vacat hinc p̃cibus. mox discolor aspidis opplet
Ecclesie latebras turma veneniuomi
In cancro solis dum voluit igneꝰ axis
Nutrit bestiolas vix tot arena nigras
Horribilē stridore sonũ dedit agmē ofitũ
Nō secus immissus q̃ solet ignis aque
Dominici subito diui tñ ordine quendam
Eccl'ie vidit septa subire virum
Se cuiꝰ circũ locat internodia. serpens
Noxia multicolor ore aconita vomens
Reptiliũ tanto quanq̃ fuit agmine septus
Omnis adhuc expers vulneris extitit
Inde dei cathedrā qua dia solent recitari
Festo ꝟba die: mox pede carpit iter
Omnis abibat eo serpens recitante Joannis
Verbula ꝑspicui que posuere manꝰ
Presbyter interea euigilat: sed imagine lethi
Cuncta putat somno. ludificante geri
Porro sue bibulas retulisse sororis ad aures
Visa. sacerdotē ꝑfida fama canit
Hi (monialis ait) quē nuꝑ imagine somni
Noris iam Comitis outighen arua petit
Alter/adibo virū fatis sic ora resoluit
Nam mihi spero palā reddet amictꝰ eum
Passibus haud lentis Comitis sibi vendicat arua
Que litura pedes fratris hic aure bibit

Et sibi monstrati fratris sub imagine somni
Noticie causa forma color qȝ fuit
Scitanti qȝ vie causam conspecta fatetur
Omnia quo vidit/ ordine cōmemorans
Et pius albertus patulas accōmodat aures
Voci narrantis:singula mente locans
Hic visio verificatur canonici Nā post duos annos heresis rhome orit. ad cui⁹ exterminationem Alber/tus vocatur ipi⁹ qȝ doctrinis exterminatur
Signa bis igniuomus quum sol duodena pegit
Scismate ps rhome saucia facta fuit
Qui iactare ausit heresum se posse magistris
Jllatraē malis.nullus in orbe fuit
Quē bibit albertū vulgi rumore peritum
Jussit rhomuleam carpere papa viam
Panda ego ceruleam puppi sulcasse per vndam
Nunc iutum nec equi suspicor auxilio
Qꝫ pede forsan iter socio sibi stipite triuit
Hoc ego grādeuo non reor esse nefas
Sexagintanouem labentes degerat annos
Hunc dum papa domum iussit adire suam
Tramitis insignē post tedia venit ad vrbem
Rhomulea cuius est basis acta manu
Jlicet hereticis vt erat vallatus iniquis
Nescius omnis adhuc extitit ipe metus
Mentis enim caruere loco/ nō verbula christi
Tum excute cor metū dū petis ipe duces
Nititur egregius replicis errore retentam
Catholicam varijs delaqueare fidem
Obstupuere omnes. intentiqȝ ora tenebāt
Fatis pspicui succubuere viri
Hunc dignū qua laude ferā qui pene labanti

Succurrit fidei. sum dubius sat adhuc
Quō p vrbanū quartū Albert⁹ eps ratisponēsis or/
dinatur inuitus.et de humilitate eius.

R Atisponensis. R. saxea corpus
Presulis interea mauseolea tegunt
Et grauis albertus onus inter saxa cubātis
Quāuis vrbani vix ditione subit
Etsi ad celsa gradū fastigia flexit honoris
Ipi pompa tū non fuit vlla comes
Coccineos vnq̄ non est amplexus amictus
Tyronum nec ei longa sequela fuit
Egit plura quidē sed ego breuitatis amicus
Ludere nolo modis sint licet apta stylo
Ratisponenses.labentis tpis arca
Nam reor annales. cetera gesta canant
De eo q̄ post tres ānos vel circiter resignato epatu
Coloniam adijt.et quid ibidem fecerit

Z Odiaci rapidus ter sol quum signa pegit
Flexit ad agrippe culmina summa gradum
Sepe ab eo iuuenes documēta bibere senes q̄
E quibus in celum vita parauit iter
His quot sanctiloquos fertur pinxisse libellos
Ne sermone morer enumerare piget
Exilemq̄ chorū fratrum renouauit ad vsum
In quo ianq̄ sua molliter ossa cubant
Qr cognouit in spū obitum sancti Thome aquinatis
eius quondam discipuli.

I N mensa residens fratrū spectante caterua
Fletus vnda suis cepit adesse genis
Causam discipulis gemitus scitantibus. infit
Ecclesie lumen occubuisse thomam
Qr suus vrit amor adeo causa vt lachrymaruz

Extat ipe meas cur rigat vnda genas
Qz thome ethereã tũc spũs ibat ad aulam
Quo dabat albertus tpe: post patuit.

De eo q venerabilis doctor iuxta finem vite sue in memoria vacillauit. oĩbus ãmirantibus acsi vidissent eclipsim solis in plenilunio. Et qd illis responderit his versibus declaratur.

Tempore discipulis quodã documenta saturus
Prohdolor Albertus mente remansit inops
Alter in alterius iactantes lumina vultum
Obstupuere omnes irrecitabiliter
Haud secus eclipsim celi q̃z solis in arce
Aurea cũ plena cornua phebe gerit
Soluite corda metu lachrymis ait iste profusis
Mater vancqz dei hec vaticinata mihi est
Eius in obsequijs essem quum nup. ab arce
Labens ipa poli hos edidit ore sonos.
Despice conuexo nutãtem pondere mundum
Dominici diui te regat ordo nouus
Hinc tibi mensure sapientia nescia fiet
Sole sub vt rapido nemo secũdus erit
Arte fides comite tua ne tandem minuatur
Ante diez mortis nescius artis eris
Si quicq̃z ergo manus fidei mea pinxerit impar
Hoc rogo flãmiuomus deuoret ignis opus
Confratrũ lachrymis acies funguntur. et ortis
Pectoris ex imo. fletibus ora madent
Protenus exul vbi de mente minerua volarat
Semper amena deo tura litare precum
Hinc adeo ruga faciem sulcante senili
Atropos extremum clausit iniqua diem

Legenda ↄpendiosa ⁊ me-

Argumentum in tertiam partem legende.

HActenus in teneris q̄ue doctor gesserit annis.
Ac vbi tondenti candida barba ruit
Jam canere incipiam: ꝑ eum que facta ferūtur
Saxea corpus vbi busta habuere suum
Qr Albertus post mortē apparuit frī Godefrido de Duysborch ī orōnibꝰ prostrato in pōtificali habitu in cuius fronte gēma quedā miri fulgoris: ita vt totam ecclesiā illuminabat: vestis etiaz qua indutꝰ erat multis varijs qꝫ gēmarum generibus coruscabat Et que dixerit his versibus exprimuntur.

QUum sera vmbrosaz traxere crepuscula noctez
Quēdam fama canit tura litasse precum
Et lapsuz.rutilis somnū suadentibus astris
Celitus albertū se comitante die
Lucifero radiante nouo fugit vmbra sacelli
Quo vir stratus humi vexit ad astra precem
Hoc peperere iubar. nō sol. non luna bicornis
Imo nec icarei stella proterua canis
Nā neptunus equos nōdū pallentibus astris
Igniuomi bijugos solis habebat adhuc
Qua nox atra perit. antistitis extitit almi
Gemmigerum sola lucis origo caput
Et si luciuomis fama est rutilasse pyropis
Uestes. e celo venit ad ima quibus
Sicut apollo tū. rutilis fulgentius astris
Turgida sic alijs vertice gēma nitet
Hac qꝫ virum labris affatur voce reclusis
Huc tua ne timeas lumina flecte precor
Imbripolensis ego presul qui nuper obiui
Saxea cuius adhuc busta cadauer habent

trica venerabilis Alberti

Quã sint magna mihi vite iam pmia.totum
Neu puto linguarum promere posse genus
Extẽplo pressis obmutuit ipe labellis
Sic et pedem referens flexit ad astra gradum
Hec breuib⁹ cecini.que cetera multa supersunt
Nõ vacat.vt nouis. qui citus ire paras

Explicit luculentum opus

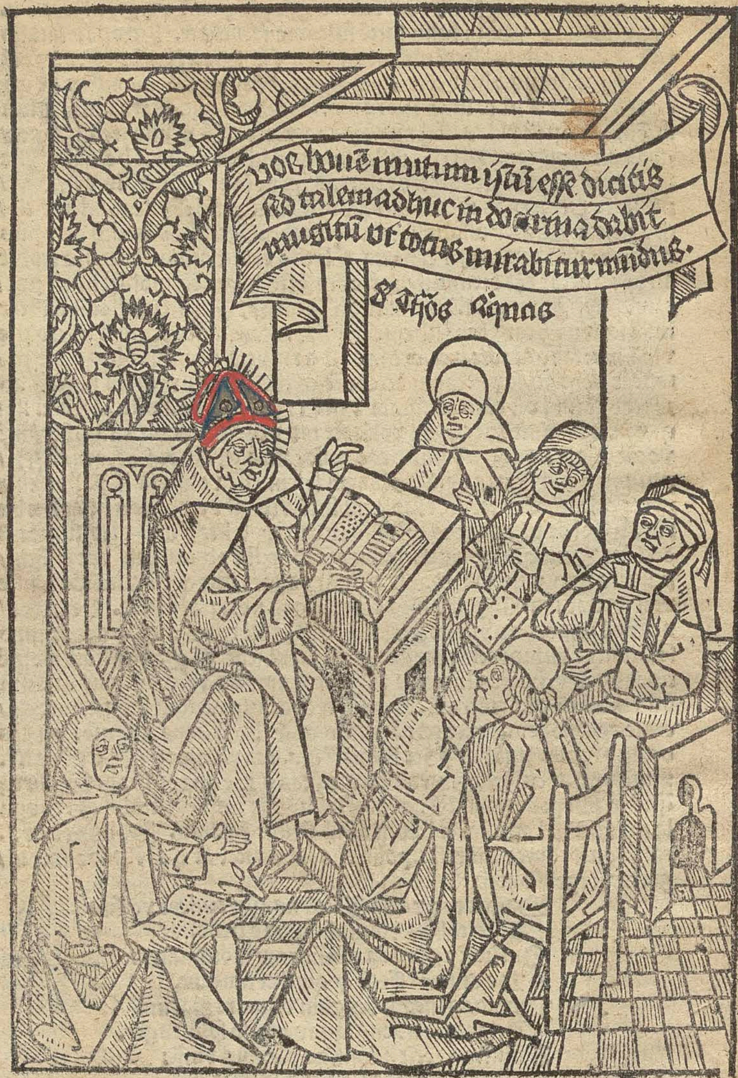
metricum per quẽdam fratrem Ordinis Predicato/
rũ conuentus Coloniensis dictatum Anno dñi.M.
cccc.xc. sup vita et miraculis venerabilis fratris do/
mini Alberti magni ratisponen. Epi prefati ordinis
doctoris in omni scientia singularissimi.

Sequitur expositio aliquorū difficiliū terminoꝝ predictoꝝ.

Lanugo in ꝯposito ꝓ pͥma barba ponit᷑ Vn̄ Claudianꝰ in maiore:
Per tua lanugo dum serpere ceperit ora Busta sepulcra sunt. Diffe
rentia enī illa int᷑ pyrā. rogū. et bustū. a Seruio sup. xi. li. Virgil᷑ in e/
neidos posita sepius a poet᷑ ꝯfundit᷑ ¶ Nobilis etas ꝓ iuuētute
ponit᷑. Cana etas ꝓ senectute. Corusca est h̄ nt᷑ casus. al᷑s enī nō sta/
ret metꝝ. Ilicet. i. ilico. Trisse ꝓ triuisse ꝑ syncopam. i. scripsisse. vn̄
Virg᷑ in bucol᷑. Nec te peniteat calamo triuisse libelluꝫ. ¶ Haud
secus ac cecinit. i. non alit᷑ ꝗ̄ cecinit. Testudine caua ꝓ cithara ponit᷑.
vn̄ Virgil᷑. in. iiij. georgic᷑ Ipse caua solans egrū testudine amorem.
Et Horaciꝰ in arte poetica Saxa mouere sono testudinis ꝛ ꝓ̄ce blāda
Claudianꝰ etiā in maiore Deferat orpheos blanda testudine cantus.
Vn̄ notanduꝫ ꝙ dū nilus regrediens in suos meatus varia reliq̄sset
aīalia: relicta etiā testudine q̄ dū putrefacta eēt ꝛ nerui eiꝰ extenti remā
sissent intra coriū. ꝑcussa a Mercurio sonū dedit. ex cuiꝰ imitatione ci/
thara ē ꝯposita. Hec Seruiꝰ ¶ Litare est sacrificare. Vn̄ Theodol᷑
Egregio ciecropi debet᷑ causa litandi ¶ Oriundꝰ. i. ortus. vn̄ Boe
cius. si remiscaris cuiꝰ patrie sis oriūdus. Laurētius tn̄ vallen̄ mag᷑
ꝓprie loquens sic inq̄t Oriundꝰ placentia. i. originē parentū ex place/
tia duco. Sꝫ ortus placentia aliud significat. Cui bucule nomē erat
meliꝰ diceret᷑ ꝗ̄ bucula. sed metꝝ nō patit᷑. Vn̄ Virg᷑ in. iiij. georg᷑
Est etiam flos in pratis cui nomen amello ¶ Sacellū paruū tem
plū est. vn̄ Virg᷑ in buc᷑ At quo. sꝫ faciles nymphe risere sacello Op
pilo. i. obturo. Ofites tis. ē s̄pens multas ꝑuas maculas hn̄s. Vn̄
Lucan̄ Quā ꝑuis pictꝰ maculis thebanꝰ ofites. Et hꝫ ofitiū in gtō
pl᷑i ad dr̄am hꝰ nois officiū cij. sꝫ h̄ syncopat᷑. Int᷑nodiū. i. spaciū int᷑
duos nodos vel os in genu. vn̄ Ouid. v. metamorph. Mollia nodo/
sus facit int᷑nodia poples Aconitū venenū ē qd̄ natū de spuma cerbe
ri dr̄. dū hercules eū sustulisset. Imago leti. epitheton est ad somnus
vn̄ poeta Stulte qd est somnꝰ gelide nisi mortis imago. Rutighen
oppidū est Sueuie. ¶ Signa bis ignuiomus quū sol duodena ꝑ/
egit. i. ꝑ duos annos. Illatrare. i. resistere. Bibit aure. i. audit vl᷑ au
diuit Pandus. a. um. i. curuus. vn̄ Virg᷑ in. ij. georgic᷑ Lancibus ꝛ
pandis fumantia reddimꝰ exta. Sulcare s̄m Papiā est diuidere vl᷑
secare. ꝛ ꝓprie aratro vel naui ¶ Mauseolea sepulcra s᷑t. vn̄ Lucan̄
Pyramides claudūt indignaqꝫ mauseolea ¶ Int᷑ saxa cubātis. i. sepul
ti. ¶ Ratispona ciuitas est Bauarie. Tyro miles est. ꝛ ꝓducit pͥmā. ꝗ̄/
uis tyrānus pͥmā corripiat. vtꝫ ꝑ Iuuenalē ꝛ Claud. ¶ Labentis tp̄is
arca. epitheton est ad annales Annales s᷑t historie. Est tn̄ dr̄a. Nā hi/
storia est coꝝ tp̄m q̄ vel vidimꝰ vel videre potuimꝰ. Annales s᷑t eoꝝ q̄
etas nr̄a nō nouit. Hec Seruiꝰ sup pͥmū Eneid. ¶ Protenꝰ. i. ꝓ
cul. tūc venit a porro. teste Seruio. vn̄ Virg᷑ in bucol᷑. Protenus eger
ago hanc etiā vix titire duco. Et in vij. Eneid Tartareā intendit vo/
cē qua ꝓtenus oīe Contremuit nemus. Sed ꝓtinꝰ a ꝓpe significat

stati.vñ Ouid in eplis Protinus adductis sonuerunt pectora palmis. Minerua dea sapie est. et sepenũero p sapia ponit vt3 p Fulgentiũ li. ij. mytilogiaꝝ Ruga senili faciẽ sulcante. i. senescẽte. Atropos fatalis dea est. Vñ ad intellectũ isti⁹ notandũ q̈ sm Marcianũ et Macrobiũ et Platonẽ pmus oim deoꝝ Demogorgon fuit. q2 a demonib⁹ et ge qd est tra genit⁹. Hic in infimis tre mãsionẽ sibi elegit. iuxta illud Lucani An ille ꝯpelland⁹ erit q̃ nunq̃ꝫ tra vocato Nõ ꝯcussa tremit q̃ gorgona cernit aptam Verberib⁹qꝫ suis trepidam castigat herinu3. Iste de tellure dea tre genuit tres parcas q̃ꝝ noĩa et officia his versib⁹ exp̃muntr. Per ternas metas fatoꝝ ducit etas Pm̃ꝑ vite moderat clotho perire Lachest affatur sors vite q̃ teneat Atropos ĩmitis ad opus trahit omnia ditis. Vñ et poeta Clotho colũ baiulat. lachesis trahit atropos occat Et dicunt io parce sm Isid li. viij. etymol. q2 nemĩ parcant. ¶ Icareus. a. ũ. diriuat ab Icarus. Vñ ad intellectũ illi⁹ termini sciẽdũ ꝫ Icar⁹ rex Atheniens pr̃ Erigone dũ acceptũ a libero pr̃e vinũ mortalib⁹ indicaret. occisus est a rusticis q̃ quum plus equo potassent debriati/se venenum accepisse crediderãt: hui⁹ canis reuers⁹ ad Erigonẽ filiã dñ eius comitata vestigia puenisset ad pr̃is cadauer: laqueo vitã finiuit Hec deoꝝ volũtate int deos translata est quã vginẽ vocãt Canis quoqꝫ illo int deos collocatus est. Hec Seruius. Neptunus deus maris ¶ Apollinem solem esse voluerũt Apollon eni3 grece pdens dr̃ q̈ feruore suo oẽm sucũ virẽtiũ decoquẽdo pdat herbarũ ¶ Sol ãt dr̃ aut ex eo q̈ solus sit aut q̈ solite p tres dies surgat et occidat Huic quoqꝫ quadrigam ascribũt illã ob causam aut q̈ q̃dripartitis tpm varietatib⁹ anni circulũ pagat. aut q̈ quadrifido limite diei metiat spaciũ Vñ et ipis eq̃s ꝯdigna noĩa posuerũt. i. Erithe⁹ acteon lampos et philoge⁹ ¶ Erichthe⁹ grece rubens dr̃ q̈ a matutino sol lumine rubicund⁹ exurgat. Acteon fulgens dr̃ q̈ tertie hore momẽtis insistẽs vehemẽs lucidior fulgeat Lampos vero dr̃ ignis q2 dum ad vmbilicũ diei centratũ cõscenderit circulum ardẽti⁹ suo feruore elucebit Philogeus grece terrã amãs dr̃ q̈ hora none pcliuior vergẽs occasib⁹ pron⁹ incũbat. Hec fulgẽti⁹ in. i. li. mytilogiaꝝ Vñ et Ouidi⁹. ij. metaph. dicit Interea volucres pyrous Eous et Athon. Solis eq̃ q̃rt⁹ q̈ phegon hinnitib⁹ auras Flãmigeris implẽt pedib⁹ qꝫ repagula pulsant Ad ꝓpositũ g̃ biiugi eq̃ sr̃ q̃ttuor pnotati. Imbripolens. i. ratisponẽs. antea eni imbripolis citas illa dicebat q̃ iã ratispona. vulgarit Regensburch

Magne tua venia Jacobus tibi cudere versus
Alberte hos voluit. suscipias bene.
Qui licet e Gouda musis inuisa oriundus:
Hec tamen effecit q̈ quid ei faueant.
Primitias ideo frugum dignare suarum
Acceptare libens: quas modo soluit ager.
A musis vt erit admissus plenius vnq̃ꝫ:
Maiori pompa seruiet ipse tibi;

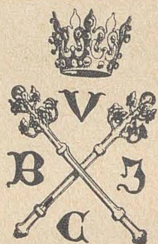

Vos bovē mutum istū esse dicitis
sed talem adhuc in doctrina dabit
mugitū vt totus mirabitur mūdus.
S. Thōs aq̄nas

Biblioteka Jagiellońska
stdr0008046

Alberti Magni
Legenda literalis
Colon. Koelhoff. 1490.

Incunabula

V
B J
C

ap. Hain Repert. bibl. descr.

Legenda lrālis Alberti magni

Prefatio

Incipit prolog' in legēdā

venerabilis dn̄i btī Alberti magni ratisponeñ eccl'ie
quondā epī Ordinis fratrū Predicatorū.

Insigniū viroꝝ illustres de-
scribere vitas velut q̄dā viua modernoꝝ exēplaria
fidelis tradit ātiq̄tas ꝛ eccl'iastica sancit auctoritas.
Nā ꝑ h̄ quodāmō apd̄ nos etiā p⁹ mortē viuūt. mul
tos q̄ ex his q̄ viuētes mortui sūt ad verā ꝓuocant
vitā. Sic athanasi⁹ alexādrine vrbis eps vitā magni
Anthonij claro stilo depīxit. Sic hieronym⁹ scōꝝ pa
trū hēmitaꝝ mōchoꝝq̄ habitacula ꝑagrans admodū
scrutinio sciscitat⁹ ad luculētā posuit veritatem. Sic
etiā Bn̄dictū mōchoꝝ iubar singl'are/ scūs papa gre
gori⁹ clarissimo illo suo dialogo gloriosū dedit. Sic ꝛ
malachiā epm̄ ꝛ toti⁹ hibernie p̄matē/ sui clareuallēs
mōsterij ꝑoptatū hospitē btūs Bernard⁹ magnis sci/
tatū p̄conijs ꝯmendat. Sic nimiꝝ ceteri q̄plurēs q̄s
de certo nouerūt scōꝝ vitas et ꝟtutes ad ꝓfectū fu/
turoꝝ scribere nō omiserūt. Hoꝝ igit̄ ꝓuocat⁹ exēplo
ex his q̄ empti sūt de terra videor mihi nō sup̄uacue
ad mediū reuocare magnum Albertū ratisponēs ec/
clesie q̄ndā epm̄/ q̄ dieb⁹ nouissimis (q̄b⁹ tenebre vi/
cioꝝ ꝛ ignorātie erāt sup faciē abyssi int̄ eos q̄s apo/
stol⁹ in edificationē corꝑis christi ꝛ cōsūmationem
sanctoꝝ datos pastores ꝛ doctores enumerat) aucto
ritate sublimis tanq̄ strennu⁹ athleta in ecclesie edi
ficationē cōtra hereticoꝝ p̄lia: flumina scripturarum
emisit. Hic est frater Albert⁹ doctor ecclesie celeber/
rimus ingens decus ꝛ splendor germanie qui a pri/
meuo iuuentutis flore in religione sancti Dominici

Prologus in legendā

dn̄o cōſecrat⁹ vite ſanctitate ⁊ doctrine fulgorib⁹ tā
efficaciter claruit vt aurea eccl'ie columna merito fu
iſſe dicatur. Cui⁹ vitā ꝟtutib⁹ plenā fuiſſe libell⁹ nuꝑ
poſt eleuationē venerādi corpis ei⁹ ꝑ dilectū fratrē
nr̄m N. ex p̄m traditionib⁹ quoꝝ quidā ei⁹ diſcipuli
extiterūt aut alias ipm in carne vegetantē cognoue
runt ſtudioſe collect⁹ cōmemorat. Cui⁹ ꝓlixitatē ꝓpt
faſtidioſos lectores remouere cupiens p̄cellētiſſimi
patris hui⁹ geſta iuxta poſſibilitatē meā breuiori cō/
pendio impolito quidē ſermone ſed iuxta prioris li/
belli apologias veraci depromē dignuꝫ duxi/ pauca
tn̄ q̄ ibidē omiſſa ſunt aut iuxta hiſtoricū ſenſum mi/
nus digeſta inſerendo/ nō nulla etiā ꝓpter narratio/
nis ordinē ſub alijs ꝟboꝝ colorib⁹ ponendo. Nō enī
licet nō receſſere qđ chr̄m nō piguit p̄ſtare q̄ dn̄ ſan/
ctos ſuos glificat nos exēplo iformat. Hoc āt lecto/
reꝫ noſſe deſidero quia pauca aut nulla miracula ſpe
cialiť ꝑ eū facta in hac mea deſcriptiūcula colligā ſed
poti⁹ qđ ad edificationē oīmode attinꝫ cōuerſatiōis
ei⁹ ordinē referre cōtendā. q̄uis ad indiciū ſanctitatis
ei⁹ dextera dn̄i ꝑ ipm etiaꝫ miracula opari dignata ē
de quib⁹ frater Thomas brabātin⁹ ei⁹ diſcipul⁹ qui
in ſcđo libro apū mgr̄i ſui ꝟtutes magna ex pte enar
rans tm̄ in generali mentionē facit. Neq̄ȝ enī p̄curſor
dn̄i miracula feciſſe legiť quo maiorē inter natos mu
lieꝝ nullū fuiſſe veritas ipa teſtať. Fama āt mirabili/
um opeꝝ ei⁹ ꝑ pte oblitterata aut negligētia ſenioꝝ
ad nos min⁹ deducta: laudē ſanctitatis ei⁹ non minuit
quia vere beatitudinis ꝑfectioni nō detrahiť in qua
illū iam in eterna ſecuritate cū his q̄ amicti ſunt ſto
lis albis felicē eē nō dubitam⁹. Ut aūt hoc opuſcu/
lum maioris eſſe roboris cenſeať in Capitulo noſtro

puīciali nup in opido pfortzemēsi i dñio marchionis
mitis Badēs āno dñi. M.cccc.lxxxviij. celebrato re
uerēdo ī chr̄o pr̄i fratri Jacobo de Basilea sacre the
ologie pfessori egregio ac hētice puitatl. inqsitori or
dinis p̄dicator̄ q̄ eidē Caplo vt generalis vicarius
p̄sedit ad publicādū obtuli. Quo facto atq; corā vni/
uersa frm multitudine recitato cū ab oīb⁹ pmēdatū
fuiss; placuit eidē venerabili pr̄i fri Jacobo p̄fato q̄
eo tpe ibidē ex pore isignis puct⁹ Colonien̄ p⁹btm̄
Albertū p theuthonie puīciā tricesim⁹ puicialis e/
lect⁹ est eidē opusculo auctem attribuere et sic autē/
ticatū alijs ad legēdū cōicare. Cōtinētiā igit ipi⁹ p
maiori capacitate legentiū in tres ptes distinxi sicut
patebit in pcessu et vnicuiq; pticule propria capi/
tula assignaui.

Explicit prologus.

Rubrice prime partis

De ortu ipi⁹ et patria et q̄liter p beatā v̄ginē ma
riā cu; studeret Padue āmonit⁹ fuit intrare ordinē
fratrū predicator̄. Capit. pmū.

De ingressu ei⁹ et assumptiōe habit⁹ ordis sancti
Dn̄ici a beato pr̄e Jordano in vrbe paduana ⁊ de q̄/
busdā illustrib⁹ viris. Capit. ij.

De pfectu ei⁹ in v̄tutib⁹ ⁊ scientijs ⁊ q̄liter p̄mo
de Lombardia miss⁹ ē ad Coloniā agrippinā et de fū
datione cōuēt⁹ ordinis p̄dicator̄ in eadē vrbe et de
p̄mo priore eiusdē loci. Capit. iij.

De studioso ei⁹ exercitio ⁊ quō in p̄fato monaste
rio et ī alijs locis docuerit ⁊ de p̄mo aduētu sci tho/
me de aqno in Colonia ad eū. Capit. iiij.

Qualit magn⁹ fr Albert⁹ cathedrā magistralē pa
ris⁹ ascēdit et quō diabolū ei⁹ studiū impedire volT

Tabula

De ortu ⁊ patria Alberti.

Incipit prima pars legẽde

venerabil' dñi bti Albti magni Epi ⁊ pͦ de ortu ipi⁹ et patria ⁊ qlit ꝑ btã ꝩginẽ Mariã cũ studẽt padue ammonit⁹ fuit itrare ordinẽ frm ꝑdicatoꝝ. ¶ Cap. i.

Aministrãte ꝑ orbez rẽpublicã Friderico h⁹ nois secũdo emicuit in sacro ꝑdicatoꝝ ordine velut qdã lucifer int astra glorios⁹ pr fr Albert⁹ eo ni fallor ceteris maior et prestãtior q̃ vulgatũ nomẽ suũ deo ꝓuidẽte meruit ꝑstãti⁹ hẽditare. doctor vtiq3 mirific⁹ alme vniuersitatis parisieñ vere dec⁹ ecclie vniuersalis. Qui etsi forsan apd nõnullos adeo magn⁹ iux nomẽ suũ nõ estimet nequaq3 tñ ꝑua nob attulit emolimẽta. qñ qdez a magna glia põtificalis dignitatis seipm eripiẽs de latibulo suo studioso qsi nesci⁹ in tante opiniõis lucẽ euasit ita vt fugientẽ vltro gliaz ipa gloria sequeret.

¶ Nat⁹ ẽ ãt anno circit dñice icarnatiõis millesimo Cẽtesimononagesimotertio presidẽte vniuersali ecclesie Celestino h⁹ nois tertio ex alemanie ꝑtib⁹ i opido cui iocũda danubij fluminis inundatio reddit oblectabile nomẽ Lauwingẽ. ꝓuīcie sueuie. augusteñ dioceñ vulgariter Augsborch ex pijs parẽtib⁹ de militari familia de bolsteter dicta. tpali vtiq3 abũdantia cũ ridẽte Isaac i bona ꝓsperitate succrescẽtib⁹. Vbi sane i loco suborti mũdo lumis ꝓpt dinas ibid oñsas ꝩtutes ab incolis ꝯstructa est eccia edificijs ⁊ altarib⁹ satis operosa posito ad oriẽtẽ solenni ei⁹ epithaphio ad ꝑpetuã tãti ꝯciuis recordatõez. Deniq3 vrbs illa isignẽ turri ꝑfert Albti pontificis imaginẽ mũdo qi ꝑ decretũ publicãs nris climatib⁹ ñ surrexisse doctiorẽ

Prima pars legende

Ab ipis āt crepūdijs diligēti⁹ enutrit⁹ postquā trai
dit⁹ est diuine legis eruditorio qualis futur⁹ eēt q̄/
busdā p̄ludijs ondere cepit cū alioꝝ ꝯsodaliū petulā
tiā: declinare ecctiaꝫ frequētare. psalmos ꝛ hymnos
cū clericis ibidē decātare solebat Cū āt pueriles an
nos innocent̄ domi ꝑ p̄ma lr̄aꝝ rudimēta trāsegisset
paternis larib⁹ ablactand⁹ mittit̄ ad paduanā nobilē
lōbardie vrbē q̄tin⁹ illic liberaliū artiū sibi ꝯpararet
peritiā Quo in loco studij sui aliq̄nto tp̄e decurso cū
fr̄es p̄dicatores p̄mū aduenissēt diuina benedictiōe
p̄uent⁹ est Nā cū quadā in die ibidē basilicaꝫ orandi
gr̄a fuisset ingress⁹ ꝛ statū suū dei genitrici attēt⁹ cō
mēdaret facta manu dn̄i sup eū apparuit ei regina ce
li dn̄a mūdi ꝟgo maria circūamicta sup̄ni lumīs cla/
ritate placido vultu dicēs illi Alberte fuge mūdū ꝛ
ordinē p̄dicatoꝝ quē a filio meo ꝓ mūdi salute no/
uissimis dirigēdū tp̄ib⁹ experij / ingredē. ac in illo ef
ficaciter regularib⁹ institutis ꝛ studio insiste q̄ꝛ deus
tāta sapiētie sue copia te dotabit vt tota ecctia ꝑ do
ctrine tue libros illustret̄ Cū āt pietatis mr̄ hec auri
bus ei⁹ instillasset mor cacumen illi⁹ scale Jacob pa/
triarche ꝟtutū gradib⁹ ascēdere satagebat ꝛ vox illa
salutaris dulcit̄ aures suas pulsauit. Cōtēdite itra/
re ꝑ angustā portā Nā ab ipo tp̄e diuina ꝓuidēte cle
mētia q̄ sibi eū p̄uidebat vas electiōis futuꝝ firmit̄
in animo firmauit mundi naufragia relinq̄re et ad ce
lit⁹ sibi ostense religionis portū cōuolando fugere de
medio babylonis.

De ingressu ei⁹ et assumpti one habit⁹ ordīs sci Dn̄ici a btō p̄re Jordano i puē/ tu paduano ꝛ de q̄busdā illustrib⁹ viri. Capit. ij.

De eius conuersione

Ipso aũt tp̃e btõ dñico p̃ quẽ dextẽa dñi frm p̃dicato
rũ erexerat ordinẽ ad ãgelicos ordĩes trãslato vir p̃
clar⁹ fr̃ Jordanus teuthonic⁹ dicti ordĩs ꝓfessor vt
tã strẽnue mltitudini p̃esset gñalis mgr̃ ꝛ dux ↄstitu
it̃ Cui⁹ vitã admirãdã ꝟtutib⁹ plenã ꝛ miracul' ↄspi
cuã fuisse: gestoꝝ ei⁹ scripta ĩ ij. li. q̇ vit frz ordĩs p̃di
catoꝝ inscribit̃/clare ꝯmemorãt. vbi int̃ alia ꝟtutuz
ei⁹ ĩsignia fert̃ plures q̃ȝ mille ad suã religionẽ p̃ci/
pue ex bononiẽß ꝛ parisiẽß gymnasijs p̃ sagenã salu/
tifere p̃dicatiõis de h̃ mari magno extraxisse Ex q̃b⁹
plim ob vite meritũ ꝛ sciẽ claritatẽ magisterij cathe
drã postea ↄscẽdert̃. ꝛ vt clara eoꝝ testant̃ edita q̃dã
eccl'ie lũiaria splẽdida extiterũt Ex q̃b⁹ fr̃ ꝛ dñs hu/
go pbr̃ cardialis tituli scẽ Sabine p̃r reuerendissim⁹
ꝛ scũs q̇ totã bibliã luculẽtissime postillauit ꝛ soci⁹
ei⁹ digne mẽoꝛie fr̃ Hũbert⁹ q̇nt⁹ h⁹ ordĩs mgr̃. btũs
q̊ȝ p̃r Raymũd⁹ decretoꝝ doctor ⁊ci⁹ sacri p̃dicatoꝝ
ordis p̃sul ĩ eccl'ie edificationẽ surrexert̃ Fr̃ q̊ȝ vicẽ
ti⁹ beluacẽß speculator q̇ oẽȝ materiã scibilẽ ĩ q̃ttuor
libros laboriosissime digessit ꝛ ñ pauci alij vita ꝛ fa/
ma p̃clari q̇ tp̃a gliof meritl. ꝛ doctrinis illustrauert̃
Hic g̊ Jordanus p̃dict⁹ tãtoꝝ elcõꝝ filioꝝ dux ꝛ mgr̃
ordinẽ btĩ p̃ris sui dñici tãq̃ȝ hẽditari⁹ ĩ spũ successor
oĩquaq̃ȝ ãpliare satagẽs dũ q̃dã vice in vrbẽ padua
nã solito zelo p̃dicatur⁹ aduenisset ꝛ turbas copio/
sas ꝓmiscui sex⁹ sue melliflue doctrine auditoẽs oẽs
auidos habuisset se mediũ dedit spectabilis Albert⁹
nr̃ q̇ vt sup̃ dictũ est tunc iuxta dei genitricl. monita
ad religiõis ĩgressũ festĩabat. mẽte tñ adhuc parũp
fluctuabat ↄdicẽte voci suis auũculo suo cui carnali
adhuc affectu coagulat⁹ detinebat̃ Sȝ cõfortat⁹ per
viꝝ dei Jordanez ac ĩ bases p̃petue stabilitatis ↄpo/

sit⁹ reiecta mora ruptis scti laqueis liber futur⁹ eccl'ie pastor ⁊ doctor ad religionē ꝓgredit̃ Quē btūs pat̃ Jordanis q̄ iam interioris luminis radijs intuebat̃ ꝙ aliqñ datur⁹ eēt in lucē gentiū amplissimo gaudio suscepit et scē ꝯuersationis habitū tradidit.

De profectu eius in studijs

ꝟtutib⁹ et sciētijs ⁊ q̄lit̃ pmo de Lombardia missus est ad Coloniā agrippinā et de fūdatione ꝯuēt⁹ ordis p̄dicatoꝝ in eadem vrbe ⁊ de primo Priore eiusdem loci. Capitulum iij.

Plantat⁹ igit̃ ī domo dñi nou⁹ Tyro fr̄ Albt⁹ cū eēt pauper collegio sociat⁹ cepit feruētissime mētē puritati ⁊ studio intēdē ac de ꝟtute ī ꝟtutē giganteis passib⁹ ire. Cui⁹ mos laudabil' erat p̄mo ad orōnis p̄sidia recurrere ⁊ alas spiritales iux̄ ꝓpheticū ꝯsiliū sanis pēnis ad alti⁹ volādū adaptare vt nimiꝝ orō studiū mature ꝑueniens intellectū p̄pararet. Hic igit̃ excubās ad fores sapiētie ī breui mirꝫ in modū pius alūn⁹ sup oēs coetaneos suos succrescens eo ꝙ oīm sclariū sciaꝝ ꝟtices facillime apprehenderet: cepit a mgr̄is ⁊ alijs ꝯcurrētib⁹ p̄bs id ē sapiens siue doct⁹ appellari. Et q̄dē digne. Erat eī verus amator sapiētie imo et ip̄o habitu sapiēs. Nō eī tpalē gloriā quā reliq̄t optabat ꝫ sapiētiā ⁊ ꝟtutū floēs vn̄cūq₃ colligere ⁊ ī aluearīo melliti cordis ꝯportare satagebat. Tandē ob ꝓbitatis meritū ⁊ scie donū q̄b⁹ ceteri frīb⁹ p̄stātior inuēt⁹ ē cū p maiores suos fuisset lector ordinat⁹ ab vrbe paduana mittit̃ ad famosam illā germanie metropolī Coloniā agrippinā vbi tūc pauloante āno sc₃ salutis nr̄e. M. CC.xxi°. fr̄es p̄dicatoēs ab vrbe parisioꝝ directi hospitale q̄ddā cū capella q̄dā scē marie magdalene in vico stoycoꝝ ad

De eiũs studio

inhabitãdũ acceperãt vbi tũc fr̃es ĩ paupꝫtate ⁊ arta religiõis obseruãtia sub fr̃is Leonis ꝓ̇ratu deo mi/litabãt Illo ĩ tp̃e ꝑfuit Coloniẽsi eccl̃ie clarissimꝰ ar/chipsul Engelbertꝰ de Marka vir piꝰ et bonꝰ q̇ eos/dẽ fr̃es benigne fouẽdos suscepit Hic ẽ preclarꝰ ille Colonie agrippine ãtistes q̇ pᵒ ea ãno dñi. M.cc.xxv dolo Friderici Comitꝫ. de Ysenburg ml̃tis ĩnocenter ꝯfossꝰ vulneribꝰ pᵒ gl̃osũ adeptũ martyriũ ꝑ dñz. Cõra dñ portuẽsẽ ep̃m cisterciẽꝫ ordĩs q̇ btõ dñico ĩ vita familiarꝫ. fuit tũc ap̃l̃ice sed̃ legatũ cũ miraculoꝝ gl̃ia ĩ eccl̃ia sc̃i petri hõrifice tumulaꝫ Fuit ãt illo ĩ tp̃e ibi dẽ p̃mꝰ ꝓ̇or fr̃ hẽricꝰ d̃ Colonia sic dictꝰ vir boẽ mẽo rie q̇ cũ btõ p̃re Iordano sup̃dcõ dũ silꝫ ꝓ̃siꝰ eẽnt theo logice facultatꝫ. baccalarij ex spẽali reuelatiõe btẽ vir/gis dñe nr̃e ad btĩ Dñici religionez ꝯuolauit adiũcto eis fr̃e Leõe q̇ eidẽ fr̃i hẽrico ĩ ꝓ̇ratu successit Excre uit ãt idẽ fr̃ hẽricꝰ pᵒmodũ in dispẽsatorẽ verbi dei e/gregiũ ⁊ fidelissimũ ꝑl̃o frãcoꝝ ⁊ clẽo ꝑisiẽsi g̃tissimꝰ sicut etiã plebi Coloniensi se pᵒmodũ exhibuit. qñ q̇/dem q̃si celestis negociator animas plurimoꝝ chr̃o lucrifecit Cuiꝰ anima inter ãgeloꝝ agmina pᵒ euola/tionẽ a corꝑe visa est a sepedicto p̃re Iordano.

De studioso eiꝰ exercitio et

quõ ĩ ꝑfato mõstẽio Colonieñ ⁊ ĩ alijs locꝫ. docuẽit ⁊ d̃ pᵒ aduẽtu sc̃i Thõe d̃ aqno ĩ Colonia ad eũ. cap. iiij.

Cum igiẽ magnꝰ fr̃ Albtꝰ ĩ Colonia cũ ilꝫ etni regl vernaculꝫ tãq̃ꝫ oliua fructifẽa deuotiõis ⁊ do/ctrine gr̃a pinguescẽt: cepit ibidẽ ĩ legẽdo Sñias vi/berti effũdẽ alijs q̇ ipe priꝰ hauserat de fontibꝰ salua torꝫ. Dehinc expeditꝫ his actibꝰ scholasticꝫ. circa ãnũ dñi. Mcc.xxxiij. cũ domꝰ fr̃m ĩ ciũtate Hildeshemensi ꝑmo cõstruereẽ ibidẽ in opꝰ verbi dei destinatur.

Prima pars legende

Post h cū apō Friburgēsez ratisponēsez vbi postea epalē thronū ascēdit ⁊ argētinēsē pclaras germanie vrbes p pl'es ānos docēdo ⁊ pdicādo fruct⁹ vberrimos attulisset maioꝝ suoꝝ decreto rurs⁹ ad coloniā redestinaꝝ Ubi cū in vinea catholice doctrine iterū desudaret mittiꝝ ad eū bone īdolis frꝝ Thomas de aquino etate q̄dē iuuenis ſꝫ mēte senior/solut⁹ iam de carcere in q̄ fere p bienniū a frib⁹ suis carnalib⁹ eo q̄ habitū assūpte religiōis reiicere nollꝫ.inocent detētus fuerat.Cū āt Innocēti⁹ hui⁹ noīs papa q̄rt⁹ pcurātib⁹ q̄busdā amicis frī thome insignē illā mōtis cassini abbatiā vbi corp⁹ scī pr̄is Bñdicti q̄escit cui sepē subiacēt epat⁹ toti⁹ apulie platura insignioꝝ obtulisset:rennuit ille q̄ iā paupertatē sibi in sponsā elegerat ⁊ oīa ꝓpꝫ chr̄m ⁊ euāgelium reliq̄rat Qua ꝑpter occulte curiā romanā ad quā venire a mēorato pontifice demādat⁹ fuerat deserēs:ad israeliticas pfugit māsiones Uenit q̄ꝫ vt supra dixim⁹ ad Coloniā tāq̄ꝫ ceru⁹ sitibūd⁹ ad fontes aq̄ꝝ vt sapiētie pocula ex viuis Alberti ꝑinis acciperet ⁊ siti p sua q̄ estuabat refocillamē haberet Māsit ergo sub tāto patre pedagogo venerād⁹ discipul⁹ donec ipe pclar⁹ lector ibi ad temp⁹ moratur⁹ euaderet:frē Alberto p magisterij insignijs parisi⁹ adeūte cui⁹ tñ studiositatis palliuꝫ vt alter Helize⁹ q̄adusq̄ꝫ rediret emulabaꝫ discipl's.

Qualiter magn⁹ frater Albertus cathedrā magistralē Parisi⁹ ascendit et quō diabolū ei⁹ studiū īpedire volētē fugauit. Cap.v.

Um igiꝫ ob sciētie ⁊ doctrine claritatē p⁹ pfatos act⁹ scholasticos gl'iosa d̄ eo opinio lōge lateq̄ꝫ celebrareꝫ ob spē ditioris pfect⁹ parisi⁹ mittitur

De eius studio

Ubi tāta cum excellētia sentētias magistrales edo/
cuit vt oēs de ipi⁹ ꝓfunditate ⁊ alte speculationis
acuitate mirarent᷑ Un̄ p⁹ adeptas licētias mgr̄ali au
reola digni⁹ coronat᷑ et in cathedra theologoꝝ cum
glīa collocat᷑ Cepit āt extūc tāta doctrina clarere ac
firma auctoritate docē vt iā suo ꝑ auditorio oēs sa/
piētie amatores sol⁹ videret᷑ habere Un̄ sicut fertur
tot nōnūꝙ̄ habuit audientiū supposita vt nec schola
nec dom⁹ aliq̄ illoꝝ posset mltitudinē ɔtinē Adeo āt
in oīb⁹ sciētijs tūc singularis excellētie habebat᷑ vt
non immerito illud qđ vulgariter de eo dicitur sibi
tūc applicari posse. Cunctis luxisti/scriptis lux clara
fuisti Mundo luxisti quia totum scibile scisti.
Un̄ aduertēdū est in q̄nto ꝑfectiōis gradu seru⁹ dei
Albert⁹ excreuerat cū bonoꝝ emul⁹ hostꝭ āntiqu⁹ ipʒ a
salutifero studij sui ⁊ doctrine exercitio retrahē nite
bat᷑ Nā dū quodā tpe Parisi⁹ in cella residēs aliq̄rū
veitatū īdagine solita deuotiōe ītendēt aduenit ecce
lurid⁹ ille serpēs ātiqu⁹ fraudulētā faciē suā ī specie
fratris obtegēs ⁊ nescio q̄d musitādo cū supcilio de
indiscreto causabat᷑ vl' īdebito studio suo Sʒ ipe ili/
co int⁹ sibi spū reuelāte fraudis cōmēta dep̄hēdens
ꝯsignato sibi cruc. munimīe vmbraticū illđ phātasma
dicto ꝟbo citi⁹ ꝓfugauit Fuerūt āt eo tpe tredeci ī
plur̄ sb ānis đ pdicatoꝝ ordīe mgr̄i licētiati p cācel
lariū Parisiensēʒ q̄ ordīarie ī theologia legebāt vi/
delʒ fr̄ Rolād⁹ cremonēs homo clar⁹ Hugo viēnēs
postmodū rōne curie cardīalis Johānes de scō egi/
dio anglic⁹ Gweric⁹ de scō quitino Gaufrid⁹ de ble
uello burgūd⁹ Albert⁹ teuthonic⁹ p⁹ea ratisponēs
eps Laurēti⁹ brito Stephan⁹ ātisiodorens Gwilhel
m⁹ de stāpis Johēs parisiēs bon⁹ hō brito Helias ꝓ
uicialis Florenti⁹ gallic⁹ Thomas de aq̄no apul⁹ de

regno sicilie. Hugo metēs. Bartholome⁹ thuronens.
Et frater petr⁹ tharentasiens. postmodū archiepūs
lugdunēs. ipe ē papa Innocēti⁹ quīt⁹. Hi oēs parisi⁹
in domo frm pdicatoꝝ bini et bini legerāt ꝛ disputaue
rūt pñtib⁹ scholarib⁹ ꝛ religios mltisqꝫ eccl'iaꝝ plati.
deo ꝛ hoīb⁹ grosi ꝛ mltū fructū ī dei eccl'ia faciētes.

De reditu magistri Alberti

ad Coloniā ꝛ quō sub eo studiū gñale florebat ad qd
iā scdo miss⁹ fuit frater Thomas de aquino ꝛ qliter
spū pphetico pdixit profectū discipuli ¶ Capi. vi.

Eractis tandē ibidē in exercitijs scholasticis
biēnio/āno tertio magisterij sui pclara lucer
na mgr Albert⁹ ad pristinā rurs⁹ mittit pro
tertia vice Coloniā Ubi cū theologicis scholis denuo
pficeret et generale iam studiuꝫ sub eo floreret mox
certatim ad eū ex oni natiōe ꝛ puīcia discipuloꝝ cō/
uolabāt examina Inter qs oēs q puenerāt ipe vene
rabil fr Thomas de aqno pcipu⁹ ꝛ ceteris studiosioꝝ
postmodū ē rept⁹. iā scdo p venerabilē patreꝫ fratrē
iohānē de wildeshusen quodā bosnensem epm tūc p
dicatoꝝ ordinis mgrm qrtū direct⁹ parit et ad Co/
loniā ē adduct⁹ Hic āt frater thomas in tātū sacraꝝ
lraꝝ cōtēplationi inhiabat vt iā ab alioꝝ cōsodaliū
societate abstract⁹ sol⁹ ipe in silentio ꝛ taciturnitate
tāquā singularis versari videbat ppt qd nōnulli de
frib⁹ ob silētij disciplinā ipm bouē mutū appellabant
Sꝫ cū die qdā mgro suo Alberto sup qdam difficili
questione ex libris sancti Dionysij de diuinis noīb⁹
mirabili efficacia egregie respōdisset stupefact⁹ mgr
Albert⁹ pphetico spū afflat⁹ corā oīb⁹ dixit Uos vo
catis istū bouē mutū ꝫ in veritate dico vobis qm ta
lē adhuc dabit in doctrina mugituꝫ ꝙ tot⁹ implebit

suo sonitu mūd⁹. qđ veracit adipletū eē nemo ē qui dubitat. Vn̄ p⁹ hoc mgr̄ sui discipuli ꝓbata sufficientia / oēs act⁹ scholasticos tāq̄ magis idoneo illi ɔmitit. Atvero mgr̄ Albert⁹ cū libros ethicoꝝ cū q̄stionib⁹ legeret. fr̄ Thomas mgr̄i lecturā studiose colligens redegit in scriptū. op⁹ stilo disertū / subtilitate ꝓfundū sicut a fonte tāti doctoris haurire potuit qui oēm hoīem in sui tp̄is etate in sciētia p̄cessit. Hīc hic cōsiderādū est et mgr̄i q̄nta fuerit excellētia ⁊ facūdia ī docēdo. discipuli āt q̄nt⁹ amor discēdi. cū vt suū adipleret desideriū totiens p̄ multarū terrarū spacia patrie oblit⁹ honorib⁹ q̄ reiectis ad hūc singularem doctorē Albertū tāq̄ ad fontem sapiētie declinauit. Viguit ergo Colonie ip̄o tp̄e ac in tātū excreuit studiū sane doctrine sub p̄dicto doctore vt iā prestāti⁹ inter alia famaret. sic quoq̄ fundamētū ei⁹ firmatuꝫ ē ⁊ ꝟtutib⁹ ornatū vt q̄tq̄t sup̄ hoc edificauerīt siue p̄ Albertistas siue p̄ Thomistas firmi ac īuīcibiles tanq̄ dij fortes et sane intelligentes vsq̄ hodie permanserūt. Nā eorū doctrina fulget eccl'ia vt sol et luna cū nō immerito duo celi luminaria fuisse dicant.

Qualiter venerabilis magister Albert⁹ vite scītate ⁊ sciētie claritate magnificus cōtinue p̄ter act⁹ scholasticos integrū psalteriuꝫ dauiticū orādo ꝑsoluit. vij Capit.

In tantum āt hic doctor aures diuine pietati iugiter inclamabat q̄ sicut venerabili eius discipulo fratre Thoma brabantino in secundo libro apuꝫ referente cognoscimus multis annis continue fluentibus cū in cathedra cōtinue p̄sideret in sua capella / scā dauid fidelia ex īegro p̄ diē et nocte deuoti⁹ orādo ꝑsoluēt

Interdũ etiã dictis horis et disputatiõib⁹ termina
tis semꝑ cõtemplationi diuine et sacris meditationi
bus insudauit vt sic mirand⁹ doctor simul ⁊ scientie
studiũ ⁊ vite/ discipulis preberet exempla Quid er/
go miri si talis homo supra hoĩem in scientia ꝓfece/
rit qui tã sancte tã integre in ꝟtute profecit Vñ ex/
perimẽto sane possum⁹ accipere quo spũ et motu ru/
ctus illi spiritales euenerũt quos aliquotiẽs in suis
scriptis videt̃ eructuare Vñ et dicta sua singulariter
magis ꝙ ceteroꝝ modernoruꝫ dicta doctoꝝ affectuꝫ
inflãmant ꝙ abundãtissime sacre scripture auctorita
tes cõbinãdo mľtiplicat Quãtũ vero huic sane do/
ctrine cõcordat oratione/ ex alio ostendit̃ dũ q̃ttuor
libros sentẽtiaꝝ quo ad singula cõtẽta rememorãdo
succicte ad modũ orõnũ cõscripsit Insuꝑ ⁊ euãgelia
dñicalia per circulũ anni sibi modo breui⁹ ꝯstringen
do exponens in preces vertit vt idẽ sit sacroꝝ ꝟboꝝ
explanatio et pie mentis ad laudandũ orãdũq; sup/
plex deuotio Insuꝑ et letaniã singularẽ quã ꝯposuit
nõ suis limitib⁹ sinit esse restrictã sed ampliando no/
mina scõruꝫ et vario ordine distinguens singulares
cõposuit orões nõ q̃dẽ ꝟbis sed sententia magnas
Ex quibus colligit̃ seruũ dei Albertũ mira et mľtis
insolita spũs deuotione õne veꝝ q̃d nouerat ad pie/
tatis affectũ eo ꝙ in dño delectabat̃ ordinasse iuxta
doctrinã ei⁹ qua in quodã loco dicit Scire ãt nihil fa
cit vel paꝝ ad ꝟtutẽ. velle ãt ⁊ opari multũ.

De feruida ei⁹ deuotione

circa doctrinã incarnatiõis chři et ad venerabile eu
charistie sacramẽtũ ꝑcipue quoq; ad gloriosaꝫ ꝟginẽ
Mariam. Capit. viij.

De eius studio

Q
Uātā etiā deuotiōe ad sacratissimū incarna
tionis chr̄i mysteriū ꝛ pͨipue ad venerabile
eucharistie sacramētū ferebat̄ his libet inse
rere qm̄ vt eiꝰ docet scriptura in q̊dā tractatu quē de
mysterio misse edidit ꝛ in libro de eucharistia nō ho/
minū more q̄si adhuc sterilis esset aut mēte ieiunꝰ su
per hac re loquit̄ q̄nimo qḋ iā spū plenꝰ ꝛ pane celi
saciatꝰ sup̱ alios dn̄m gustasse videt̄ ad modū illiꝰ di
lecti discipuli q̄ sup̄ pectꝰ dn̄i in cena recūbēs secreta
dei meruit ꝯtēplari Huic etiā testimonio astipulat̄ ī
sua chronica ff̄ Bernardꝰ de castrl albieñ diocef or/
dīs p̄dicatoꝝ eiꝰ cōtp̱aneꝰ ita scribēs Dn̄s inq̄t frat̄
Albertꝰ teuthonicꝰ ratisponēf ep̄s in philosophicis
ꝛ diuinis sciētijs maxīe peritꝰ mlt̄a ꝛ varia sciāꝝ hu
manaꝝ sil̄ ꝛ diuinaꝝ edita vniuerso orbi reliq̄t intel
lectu nō solū ꝓfunda sed et sentētijs alta Qui etiam
circa finē dieꝝ suoꝝ q̄si iā de ꝓpe ad celestez patriā ꝓ
fecturꝰ cepit nō p̱ua de sacratissimo salut̄. nr̄e viati/
co mysteria pādē in q̄bꝰ dulcedinē sui gustꝰ īterni sin
ceritatē fidei ardorē spei ꝛ charitatis feruorē in deū
suū euident̄ ostendit Quātꝰ etiā ꝛ q̄ꝫ dulcis glose ꝟ
ginis marie extitit amator ꝛ ꝯfabulator ꝛ laudū p̄di
cator eiꝰ scripta et carmina deuotissima testant̄ Scri
psit eī librū quēdā de laudibꝰ eiusdē ꝟgīs marie oī
suauitate plenū/ fide ꝓbatū. omī qꝫ deuotione ꝛ lau/
de adornatū. q̊ tp̱e dn̄a nr̄a sibi apparēte celesti visita
tiōe dulcit̄ recreatꝰ fuisse dicitur In ip̄o aūt libro mi
ro et inaudito modo ꝟginis laudē dilatare cōtendit
Nō enī tātū ꝟtutes animi eiusdē ꝟgīs multiplicit̄
distinguit et enumerat veꝝ et corp̱is eiꝰ singula mē/
bra cuiꝰ fuerint dispositiōis in figura et colore dispu
tando quid ꝓbabiliꝰ sit tenendū in huiusmodi. vt de
corp̱e etiam laudē habeat satagit īuenire. etsi inuenit̄

nō poterit qđ desiderat saltez argumēta pro et cōtra inspiciens iam hoc iā illud opinari qat ne vel imaginatio pñtia ṽginis careat. Quib⁹ consideratis in ipo libro stupore tenemur et dicimus. Putas ne gloriosa ṽgo que sui memor: nequaꝙ̄ īmemor esse pt. et dicit Qui elucidant me/ vitā et̄nā hēbūt| visionis sue spēz a tāto suo amatore abscondere et nō poti⁹ dulcissima apparitione ipm inuisere debuit. Tā magnifica ei ipi⁹ doctoris de ṽgine superbenedictissima scripta existunt vt hec sola ipm btīssimū declarāt. Adeo nāꝙ̄ deuot⁹ dei genitrici extitit vt in suis scriptis ei⁹ pconia silē nō posset quin poti⁹ vel aliqd de sua superdilecta his inserendo ediscēt aut p⁹ labor̄ studiū cū laudib⁹ t̄minaret. Plures etiā de ṽgine gl'osa sabbatinas sequētias nō tam ṽborum scientiā ꝙ̄ armonie deuotionis ꝙ̄ excellentia refertas edidit quas etiā in orto vel ī alio loco secreto interne mētis iubilo nōnunꝙ̄ deuotius dulci⁹ ꝙ̄ resonare solebat īmiscendo sepissime suspiria cū lachrymis que oīa sufficientissime probant affectū eius sincerissime dilectionis et affectum eius intentissime deuotionis.

Qualiter magn⁹ pater Albert⁹ a deo p aplm̄ Paulū est confortat⁹ pariter et ad scribendū exhortat⁹. Capit. ix.

Hic doctor cū libros beati dionysij clari⁹ exponeret et iam ad illū de ecclesiastica hierarchia manū doctam mitteret exponendā: tāto p̄ negocij illi⁹ arduitate cepit tedio fatigari. vt q̄si iā vt alter hieronym⁹ in danielis expositionē spe et animo destitut⁹ op⁹ inceptū postergare ac incōpletū relinq̄re vellet. Sed fidelis dñs q̄ suos in vinea operarios

vltra vires proprias deprimi nō permittit mox ad illi⁹ cō/
solationē aplm̄ suū Paulū ad eū in visione mittit q
animū ei⁹ propulso omni tedio spūs ad vlteriora p/
sequēda animauit Qualiter aūt gentiū doctor btīssim⁹
paul⁹ beato viro Alberto apparuit sequētia declarāt
Nā fr̄ quidā vita et sciētia clar⁹ quē sanctū Thomaz
de aqno ei⁹ tūc discipulū fuisse plurimi tradūt iuenit
de manu mgr̄i Alberti notulā hec vba cōtinētē Tu/
tis aurib⁹ loquor Cū expositionē libri de celesti hie/
rarchia laborib⁹ multis pfecissem ꝛ aggress⁹ expositio
nē de eccliastica hierarchia pmū caplm qd de baptis/
matis sacramento tractat cū imensis laborib⁹ trāsissē
ad expositionē scdi capli manū mittēs fateor defici/
ens desperaui Et ecce post matutinas somnium tale
vidi In quadā eniz ecclesia me inueni in qua beatus
Paulus missam celebrabat Vn̄ plurimū consolatus
sperabā p ipm de intellectu librorum bti dionysij pleni
us erudiri Et cū dicēt apls i missa Agn⁹ dei p ostium
ecclesie magn⁹ populus est ingressus Quos apls pla
cide resalutando q̄siuit quid peterent Qui dixerunt
Ecce demoniacum tibi adduximus supplicantes vt
expulso demone digneris hunc curare Qui placide
se promisit hoc facturum Et demone fugato commu
nicauit hominem a demonio liberatum de parte ho/
stie consecrate Cunctz post Agnus dei: esset ablutio
tribuenda ego me ad hoc obtuli et cum reuerentia
sum locut⁹ Domine multo tēpore exoptaui vt pos/
sem de abditis et profundis in libris beati dionysij
occultatis de vr̄e pietatl. gratia edoceri Qui mihi be
niuole respōdebat dicēs Post missā ad domū aarō
sacerdotl. mecū venies vlt aquā P⁹ missaz vo aplm
sū secut⁹ Et cū vētū eēt ad aquā apls leniť trāsibat.

Prima pars legende

Ego at cu aqua tagere pedib' meis subito excreuit in imensum vt mihi trasit' no patet Apostolus vero trasiens domu Aaron qua mihi indicaueat e ingress' et ego sollicit' de seqla subito a somno sum excitat' Ego at mecu cogitas meipm interprete somnij feci et visionis Quia pmu capitulu p me expositu egit de eiectioe demonis ab hoie p baptisma. et baptisato homine pticipatio sacramenti dat Ad domu aaron vocatio q chrismate vngebat/seqns capl'z qd d chrismate quo potifices ?secratur inuitabat Veru aque profunditas excrescentis me retraxerat a scribedo cui' mihi trasitu btus apl's facile odebat diuine gratie innitenti Accinct' sum ergo in me ad scribedu et dei adiutorio psumaui vbi de infirmitate ppria desperaui Nec vacat a laude pcelletissimi pris hui' qd inter modernos doctores ipe pdictos bti Dionysij libros qsi ceteris expeditior aggress' est primit' exponendos cu inter antiquos ppt illor intricata nimis profundidate vix aliqs expositor inueniat Cui' rei causa btus hieronym' excelletissimu illu ariopagita dionysiu int illustres scriptores no posuit eo q libros ta eminetes ad coem no estimauerit notitia trasferedos Nec mir qm sicut ex pricipio ecclesiastice hierarchie accipim' ipemet diuin' dionysi' oes quadaz sub attestatioe catholicos ?strixerat ne pdictos suos libros iperite ml'titudini sz solis doctis reuelarent.

Qualiter gloriosus doctor

Albert' in Priore puicialé est elect' et qm digne prefuit puicie sue theuthonie. Capit.x.

Cum igit hic pclar' doctor taqz radiosa lampas castra israelitica meritl' et doctrinis illustraet scdz

De eius studio

ordis ritū ad ꝓuīcialat⁹ officiū Anno dñi M. cc. liiij.
wormacie a frib⁹ eligit̄ ꝛ gñalis prior mōsterioꝝ ꝑ
alemaniā ꝯstituit̄ Qualis āt extūc sue religiōis cepe
rit esse ꝓpagator ꝛ ꝟtutū vbiqꝫ seminator acta suorū
capl'oꝝ ꝛ ordīationū decreta ꝓdūt Celebrauit āt tꝑe
suo q̊ digni⁹ ꝑfuit q̄ttuor capl'a ꝓuīcialia Primuz in
wormacia vbi fuit elect⁹ Scd'z ī Augusta Tertiū in
Erfordia Quartū ī ratispona Cōstat āt teuthonie ꝓ
uinciā ipo tꝑe se ꝑ oēs alemanie fines extēdisse ꝛ sa/
xonie ꝓuīciā nō fuisse Qua ꝓpt̄ ordīez frm ꝑdicatoꝝ
in sui tꝑis eī⁹ fundatiōe nouellū sub Innocētio t̄tio
ꝑ scm̄ p̄rēz Dñicū īchoatū ꝛ ab Honorio ei⁹ successo/
re ꝯfirmatū ī diuersisqꝫ iā mūdi ꝑtib⁹ scz hispanie. ita/
lie. frācie. āglie. vngarie. dacie alijs qꝫ mundi ꝑtib⁹ ā/
pliatū ꝛ in oī scitate adornatū Hic p̄r clarissim⁹ pari
studio ī alemanie ꝑtib⁹ etiā dilatarē satagebat Vñ tā/
qꝫ p̄ris sui dñici legitima ꝓles ꝛ scitati comes ad diu/
sa mūdi loca dño duce ꝑgebat ꝛ ꝓ domib⁹ filioꝝ dei
cōstruēdis ꝓ virib⁹ agebat Incipiēs ḡ a cōfinio re/
gni vngarie a danubij flumine magno ab austria ꝟs⁹
pānoniā vsqꝫ bauariā alsaciā sweuiā. Deiñ ꝑ reni li
neaz vsqꝫ gelriā ꝓtēsaz traiectū inferi⁹ vbi domū frꝫ
sua industria coadiuuāte serenissimo rhomanoꝝ rege
wilhelmo hollādie Comite fūdauit Deiñ hollādiaz
zelādiā frisiā in q̄b⁹ t̄ris hoīes ꝓpt̄ mare tāqꝫ pisces
ī aq̄s morant̄. Et etiā ꝑ moselle ductū vsqꝫ brabāciā
et flādriā. Deiñ girato cursu totā fere saxoniā west/
phaliā hassiaz thuringiā missenā Deiñ sclauiā holsa/
ciā marchiā vsqꝫ ad illas c̄itates q̄s stagnales vocāt
circa mare adiacentes puta Lubeka in ꝓpria persona
pedester visitauit Neqꝫ enī viaticū in pera portauit
ꝫ euāgelicā paupꝑtatē cōplectēs cū frib⁹ vict⁹ neces/

saria ostiatī cū necesse fuerat mēdicabat. Nec illi vnq̄ defuit pauper piissim⁹ adiutor q̄nimo paupertatem quā ipe vltro p̄ chr̄o acceptauerat in multas sp̄uales diuitias pputaret. Ipm quoq̄ q̄i alter ordis fundatorē in p̄dict. natiōib⁹ ꝛ loc. non sine magno fructu dn̄s misit et ordiauit. Maximo q̄dē zelo vicia ī dn̄ico agro p̄cipue illa q̄ sunt essentie oīs religiōis ꝯria extirpare curauit. Vn̄ ob viciū p̄prietatl. in Caplo p̄uinciali apud wormaciā pstitut⁹ iussit quēdā frēz conuersū in betouia Saltzburgēs dioces sepultū extumulari ꝛ puari ecclīastica sepultura. Hic igit fr ī cui⁹ p̄prietate extra domū inscio prelato suo nūmi ꝛ vestes inuenta fuerāt cū Anania ꝛ saphira feruēti zelo etiā mortu⁹ punit⁹ ē sicut illi a p̄ncipe aploꝝ Petro animaduersionis sententiam acceperunt.

Qualiter eo tempore venerabilis pr̄ Albert⁹ monasteriū scīmonialiū qd̄ padis⁹ dicit sb̄ cura et hītu ordīs p̄dicatoꝝ fūdauit. cap. xi.

EO tpe apud Auzatū Coloniēs dioces opidū reb⁹ scl'i opulētū longe lateq̄ saxonū gentib⁹ circūpositū instigante fre quodam ordinis Predicatoꝝ Euerardo noīe Nobiles q̄dā iuxta nomē magnoꝝ q̄ tunc fuerūt in terra diuitijs pollētes filias suas sub v̄ginitatl. signaculo deo oīpotēti famulaturas tradē disponebāt. Cū āt illustriū v̄ginum fama tanq̄ nard⁹ p̄ciosa circūquaq̄ diffunderet et paulatī plues alie v̄gines ad scē p̄uersationis normā aspirassent. Miles quidā Osnaburgēs epi ministerialis Arnoldus noīe. accersitū ad se seruum dei Albertū petijt vt v̄ginale collegiū sub cura ꝛ habitu ordinis p̄dicatoꝝ iuxt bn̄placitū fuerēdi pr̄is fr̄is iohānis bosnēs quōdā epi tunc ordīs memorati magistri sua etiā auctoritate ꝛ

De eius studio

pñtia stabilire dignaret᷑. Videns igit᷑ scã3 illam soda/
litatẽ homo dei cũ intellexisset q̄ p̄ cõtemptũ mũdi
currere pate essent in odore vnguentoꝝ celestis spõsi
flagrãtissimo animo deũ benedixit. Cũ aũt p̄sonis de
regula et clausura p̄dicasset et omniũ animos in dei
amore fixas didicisset. diẽ cõstituit quo p̄ciosas mar
garitas et īgenuos flores a filiab⁹ hui⁹ scl'i segregaẽt
et ad locũ vbi chr̄o spõso v̄ginũ cũ prudentib⁹ v̄gi/
nib⁹ aptatis lãpadib⁹ iugit᷑ deseruirẽt deduceret In
q̄dã igit᷑ sexta feria postq̄ missã corã illa v̄ginali tur
ma pñtib⁹ militib⁹ ꝛ nobilib⁹ plurib⁹ celebrasset co/
mitantib⁹ clero et ip̄o ad locũ extra muros p̄fate ci
uitatis 3u3atens᷑ q̄ tũc aluerhusen dicebat᷑ cũ religi
osa p̄cessione eas introduxit nudis pedib⁹ inceden tes
tib⁹ in hũili veste oĩa sua et seipas loco donãtes ibi
p̄petuo mansure Postq̄ ãt corã altari in quadã ãti/
qua capella btẽ v̄gis q̄ tunc ibi erat ab eis votũ q̄ se
ꝛ seq̄ces ordini subdiderũt accepisset/ btũs p̄r Albt⁹
pijs obort⁹ lachrymis eas ibidẽ sub p̄petua clausura
ꝛ r̄gulari obseruãtia inclusit cãtãtib⁹ cũctis Regnũ
mũdi et oẽm ornatũ scl'i cõtempsi p̄pt᷑ amorẽ dñi mei
iesu chr̄i ꝛc. Quib⁹ gestis eternã b̄ndictionẽ ipis ītulit
dispẽsando aucte dñi Hugonis cardinalis p̄fati qui
tũc erat p̄ alemaniã aplice sedis legat⁹ sup duab⁹ so/
rorib⁹ Gertrudis et ode. filiab⁹ Arnoldi p̄dicti de re
gula sci B̄ñdicti ad locũ p̄dictũ Dict⁹ ãt miles arnol
d⁹ cui⁹ vxor Kunegũdis noĩe ibi p̄ma priorissa fcã ẽ
relicto scl'o ad chr̄i miliciã se p̄uertẽs hitũ ordĩs p̄di
catoꝝ ibi assũpsit. ꝛ locũ quẽ mutato noĩe p̄ori beat⁹
Albt⁹ vl' ob loci ameĩtatẽ ã maxĩe sicut p̄mi parẽtes
p̄pt᷑ inobediã3 a p̄adisi gaudijs ceciderũt ita spõse chr̄i
ibidẽ palestrisantes p̄ obediẽtie tramite3 ad gaudia

paradisi essent reuersure padisum appellari voluit in structuris satis aptū reddēs eiusdē in tpalib⁹ curam suscepit Ubi expleto milicie spūalis agone aīam ad supne ciuitat gaudia trāsmisit Transacto āt aliq̄nto tpe venerabilis pr Albert⁹ postq̄ ad epat⁹ fastigium pmot⁹ fuit ecclesiā ibidē de nouo pstructā psecrauit

Qualiter ad eliminandas impias leges gētiū alios q̄ errores destruēdos seruus dei Albt⁹ miss⁹ est a sede aplica apud antiquos saxones et polonos. Capit. xij.

Cum āt celebre nomē ei⁹ tāq̄ fum⁹ arōtuz rhomuleas arces attigiss letat ethere⁹ claui ger applaudit senat⁹ curie q in tēpore oportuno int canonice religiōis latebras tā idone⁹ fidei pdicator et doctor inuēt⁹ fuisset Accersit⁹ igit atq̄ cū honoē susceпt⁹ suscipit legationē et tāq̄ colūna lucid ad gētes peccatrices tetris ignorātie tenebris obuolutas mittit illuīare his q in tenebris et vmbra mortl sedēt Juxta aplice igit sedis mādata seru⁹ dei Albert⁹ clypeo fidei tect⁹ gētiū fremit⁹ floccipēdit et assūpto frm atq̄ clericoꝝ comitatu p⁹ multaꝝ viaꝝ discrimina ad cōfinia saxonie deiñ polonie intima puenit Erāt nāq̄ illaꝝ regionū hoīes sub ātiqs sclauoꝝ id est windoꝝ et prutenoꝝ barbaricl legib⁹ adhuc ei⁹ tpe viuētes Porū āt lex erat q null⁹ orbat⁹ nat⁹ deficiēs ī mēbris reseruaret ad vitā et ne nimia mltitudo excresceret q parentes nutrire nō possent q determinat⁹ eēt numerus pueroꝝ vltra quē a parētib⁹ nullus seruabat ad vitā q nō statim interficeret Senes etiā ac decrepitos qui laborare nō poterāt similit interficiebāt et qd nequi⁹ fuit filijs in hoc parentib⁹ non parcētib⁹ piū hoc reputantes vt sic mortui a miseria absoluerent:

De eius studio

Cũ ãt seru⁹ dei Albert⁹ barbaricos rit⁹ p pagos di/ctaꝝ regionũ discurrẽdo diligenti⁹ explorasset adeo vt etiã ipi filij eidẽ sepulcra parẽtũ quos ita occide rãt oñ dissent ĩgemuit tantã hoĩm ĩpietatẽ vehemen tissime detestando. Qualiter ãt vomere ꝟbi dei saxea hoĩm corda ad naturalẽ pietatez edomuit ⁊ diuinis romanisq₃ legib⁹ q̃bus ab ipo fere tpe vsq₃ in pñtez diẽ regunt subiecerit ꝙ ad plenũ scriptũ nõ repperi idcirco hic ponere nolui. Hoc tñ lectorẽ nosse deside ro ꝙ hec q̃ hoc in loco retulim⁹ venerabilis Albert⁹ sup septĩo libro politicoꝝ scribendo de seipo ꝯmemo rat: de fructu quẽ p̃dicationis ꝟbo in populo nequã attulit penit⁹ reticendo. Beat⁹ siqdem vir in tãto se humilitatis tegmine a vento vane glorie custodiuit ꝙ vñcunq₃ mirabilis potuit hoĩb⁹ apparere studiosa occultatione suppressit. Dño tñ credit et indubitant asseritur ꝙ tuba salutifere p̃dicationis ethnicos po/pulos diuine legi. ac vere fidei lineamẽto correctos expleto aplice legationis ministerio cũ mlto animaꝝ fenore tãdem barbarorum doctor Albert⁹ ad fratres suos sit regressus.

De magna tribulatõne fratrũ p̃dicatoꝝ ⁊ minoꝝ ⁊ de quodã libello contra eos compilato. Capit. xiij.

Cum ãt eo tpe p̃dicatoꝝ pariter ⁊ minoꝝ or/dinũ castra p celestiũ militũ duces Dñicũ et Frãciscũ agminaliter cõtra babylon mundi castellũ ordinata cõsisterent atq₃ p vniuersuz iã orbẽ multiplicari et manu dñi roborari inciperẽt timens hostis ille ãtiqu⁹ salutis nr̃e exosor ne suã quã ĩ pec catorib⁹ habet ptãtẽ aut etiã p̃dã iniqtatl. quã e mltl. acceperat p istoꝝ bella spũalia dep̃dẽt ꝯmouit castra

quosdā de ecclīa qui etiā sapiētes hui⁹ sclī videbant
vt p arma falsitatī. ꝛ nequicie eoꝝ p̄dicta chr̄i castra
debellādo deuastarēt et eccl̄ie scē colūnas dolose di/
ruerent. Deridet eī sathā ait iob vibrātē hastā ita vt
subsint ei etiā radij solis. Quid plura. Factū est āt vt
qdā aplice sedis ātistes cōtra puilegia quōdā a seipso
ꝛ alijs q̄ttuor p̄decessorib⁹ suis p̄dictis ordinib⁹ cō/
cessa alias lr̄as daēt ad instātiā quorūdā puersoꝝ scē
religiōis psecutoꝝ. Uerꝫ sūm⁹ ille sacerdos Jes⁹chr̄s
q hos ordines ī sua quā ꝓprio sanguine dedicauit ec/
clesia ab initio p̄destinauit ne malū h̄ cōtra eos exor
tū excresceret respiciēs ad hūiles famulos suos cor/
ripuit inq̄etos. Nā p⁹ datā illaꝝ mox p̄dict⁹ rhoman⁹
pōtifex eād die palysī pcuss⁹ ommutuit nec postea cō
ualuit quietiā a q̄dā scō viro vis⁹ est extra muros vr
bis rhome dari scis Dn̄ico ꝛ frācisco iudicād⁹. Lr̄as
vero datas ꝯ p̄dictos ordīes alexand̄ ei⁹ successor re
uocauit ꝛ alios malicie suggestores in ꝯfusionē dāna
uit. Que nisi facta fuissent potētissimi orbis reges et
pricipes coī iuramēto int̄ eos facto oēs p̄latoꝝ eccle
sie ꝛ clēicoꝝ reddit⁹ sil' ꝛ fruct⁹ sibi ꝯfiscassēt si dictos
duos ordines aplic⁹ destruxisset. Qua ex re spm̄ dei
sanctū nō clā est/ suis nō deesse ꝟnaculis q vt aurigā
sue eccīe forti⁹ t̄hāt ipē interiora mouet. ꝛ hostiū re/
pagula remouet. ꝯsilia impioꝝ dissipat. ꝛ veros eccle
sie cultores ab īiquoꝝ maīb⁹ libēat. Fuerūt āt crude/
lissimi h⁹ edicti ꝛ negocij p̄ui incētores ꝯ p̄dictos or
dines q̄ttuor nūero viri in sclo famosī q cū in parisi/
ensi gymnasio eent̄ pcipui adeo īmanit̄ suos ꝛ quos/
dā alios ꝯcitauerūt studētes ꝯ innocētes p̄dicatoꝝ et
minoꝝ ordinū fr̄es vt nisi deuotissim⁹ ille rex frācoꝝ
scūs Ludowic⁹ ꝛ fr̄ ei⁹ Alfōs⁹ pictauie comes pio suc
cursu se his obuios dedissent ac ꝓ tuitione p̄fatoꝝ

De eius studio

ordinū militasset p̄dicti cū suis ꝯplicib⁹ emuli īuidia pmoti fr̄es p̄dictos ⁊ ~~sua~~ oīa extminasset Qꝫ pfecto plaga h̄ iusto dei iudicio p⁹modū cecidit sr̄ illos ⁊ īci derēt ī laqueū quē fecerēt Cū āt improsperatū viderēt coꝝ negociū ad alia moliunt̄ īcōmoda. sagittas parāt lr̄as īfamatorias mēdacijs ꝯtextas p diuersas regiones legāt Nouissime āt additamēto leuiathā īpie cōsiliati quēdā libellū ꝯ religiōis pfectionē spū vesano ꝯflauerēt quē etiā sūmo pōtifici tāq̄ꝫ zelatoēs fidei offerētes arbitrabāt̄ p h̄ dictos ordies sacros posse fūdit⁹ delē Exordiū āt p̄dicti libelli titulū hn̄tis de tpꝫ nouissimoꝝ piculis h̄ fuit Ecce vidētes clamabunt.

Qualiter magnus pater albert⁹ aduersarios vicit ⁊ ordies scōs libello ī ecclia cathedrali anagine publice ꝯbusto libēauit. ca. xiiij

Alexand̄ igit̄ h⁹ noīs q̄rt⁹ aplīce sedis sagacissi/m⁹ pōtifex libellū hūc p mgr̄m wilhelmū d̄ scō amore ⁊ suis ꝯgestū in fide q̄ꝫ suspectū citati. vtrisq̄ꝫ ptib⁹ ad suā p̄ntiā iussit examinādū Int̄ fuerēt āt ex p̄dicatoꝝ ordie clarissimi viri ab aplīco vocati fr̄ hūbtus dicti ordis gn̄alis mgr̄ Fr̄ ⁊ dn̄s hugo pbr̄ car/dial̄ mēorat⁹ ⁊ mgr̄ Albert⁹ victor belli p̄dicti ⁊ pu/gil egregi⁹ Ex ordie ꝓo fr̄m minoꝝ affuit scts pr̄ bōuētura q̄uis admodū auctis tūc dicti ordis gn̄al̄ minister. Alij etiā q̄ꝫplures ecclīe p̄lati int̄ q̄s dn̄s richard⁹ ⁊ dn̄s gagetan⁹ cardiales fuerēt Quoꝝ oīm signifer ⁊ pm⁹ belli ꝯgressor fuit mgr̄ Albt⁹ q̄ ex vocatione spēali dn̄i aplīci p̄fati anagine veniēs vbi tūc cu/ria pap: fuēat pia vs⁹ cautela libellū mgr̄i wilhelmi quem sibi ī futuro ꝯflictoꝝ certamie nēcariū credidit/citi⁹ fec̄ excopiari p diē ⁊ noctē singulos ei⁹ pcurrēs articulos ⁊ studiosi⁹ masticādo mēorie cōmendans.

Cũ ergo libell⁹ in crastinũ corã iudicib⁹ legeret̃ ⁊ aliȷs plurib⁹ publicaret̃ mgr̃ Albert⁹ sup̱ illo responsur⁹ tãto peritissime eloquentie spiculo ꝑuersoꝝ audaciã ꝓfodit vt oẽs illũ audientes admirarent̃ vehementer: de tãta viri sapientia glorificãtes deũ q̃ talẽ hoĩem ad hoc elegerat vt castra dñi a dep̄datiõe philistinoꝝ chr̃o manu ei⁹ pugnãte eriperet et ordines sanctos a linguis nequã p̱ ipm̃ defensaret Apostolicus igit̃ pontifex p̄fat⁹ libellũ pestifeꝝ a se ꝯdẽnatũ ibidẽ in eccl'ia cathedrali corã pp̄l'o tradidit ꝯburẽdũ Cui⁹ etiã exẽplar parisi⁹ corã vniuersitatis multitudine p̄n̄te scõ frãcoꝝ rege Lodowico ꝯbustũ est Responsiones ãt mgr̃i Alberti sup̱ alioꝝ obiectis ⁊ q̃sdam determinationes p̱ eũ datas ingenios⁹ ille suus quõdã discipul⁹ fr̃ Thomas aq̄natis studiosi⁹ collegit ac postea cũ abbreuiatione quadam in vnã libelli formã redegit titulũ illi ĩponens de religionis ꝑfectione cõtra wilhelmũ de sancto amore.

Qualiter famosus Doctor

Albert⁹ euãgeliũ sc̃i Johãnis et epistolas canonicas exposuit in presentia dñi pape alexãdri et Cardinaliũ cũ esset lector sacri palacȷ et de pena aduersariorum. Capit.xv.

His igit̃ sic pactis mgr̃ Albert⁹ cũ adhuc residẽt in curia lector sacri apostolici palacȷ cõstituit̃ ⁊ a summo p̄ie dño Alexandro ap̄l'ico viro ⁊ aliȷs Cardinalib⁹ ad exponendũ bt̃i Johãnis euãgeliũ inuitat̃ Qui stati obtẽperans ex integro illud et etiã ep̄l'as canonicas tanto doctrinaꝝ acumine exposuit atq̈ inaudita scripturaꝝ approbatiõe enucleauit vt nusq̈ sil'e op⁹ visum vel auditum fuisse ab

oib⁹ auditorib⁹ p̄dicaret Hinc etiā scīssim⁹ p̄r alexāđ ⁊ alij cū eo cardiales ad ordīes p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ sincerissimo affectu atq̄ fauore ēhunt āpliātes eoꝝ puilegia ⁊ oīm adūsarioꝝ poꝝ dānātes edita. tollētes eoruz bn̄ficia ⁊ digtatū iura donec iurarēt oēs singula reuocaē ⁊ parisi⁹ ⁊ alijs in locꝫ. vbicūq̄ ꝯ dictoꝝ ordinū fr̄es mala euomuissēt Ecce quō redit iaculū in arcū suū. ⁊ ꝯplent sagitte eoꝝ in eis. arc⁹ illoꝝ ꝯfrīgit ⁊ ppl's dei liberat Deniq̄ rex frācoꝝ scūs Ludowicus mēorat⁹ ob singularē ex tūc fauorē q̄ ordini p̄dicatoꝝ aspirabat duas illi scholas in sacra pagina ppetuo cō tinuādas parisi⁹ cōcessit ne fr̄m studia alioꝝ mgr̄orū īuidia postmodū turbaret Processerat eī oīs sup̄ dicta turbatio ex q̄rūdā mgr̄oꝝ ābiciosa emulatione q̄ scꝫ ipi p̄dictoꝝ ordinū frib⁹ ī scia p̄ualē q̄ salti coeq̄ri nō poterāt Jō vt q̄dā eoꝝ postea testificati st̄ īuidebāt ⁊ ꝑ virib⁹ ꝯ eos mala ⁊ dolos cogitabāt Alij etiā ꝯ cōfessionū audiētiā. alij ꝯ messez ꝓbi dei alij ꝯ paupꝑtatē ⁊ mēdicitatē turgebāt ⁊ velut ceci ī mēidie palpitabāt Factū ē āt p⁹ aliq̄d tp̄s q̄ vn⁹ ex. s. dictꝫ q̄t tuor emulis mgr̄ scꝫ Christian⁹ beluacēs ḡui⁹ egtaēt Qui ī amaritudīe cordis ꝯtrit⁹ sup̄ tātꝫ īiurijs illatꝫ veniā precabat et ī signū pn̄ie vt ordini placat⁹ etiā redderet elegit apꝺ fr̄es p̄dicatoꝛs sepedcōs p⁹ mortē tumulari Sīli mō etiā mgr̄ Laurēti⁹ āglic⁹ p⁹ diuissimas fr̄m ꝑsecutiōes peītētia duct⁹ legauit oib⁹ libris suis ordini p̄dicatoꝝ apꝺ fr̄es predictos sepelit Alioꝝ ꝓo ꝑsecutoꝝ mēoria cū sonitu perijt ⁊ finis illoꝝ sine hōre trāsiuit Facta ē āt p̄fata disputatio ⁊ victoria ꝑ manū almi doctorꝫ Alberti s͛b alexādro sepe dicto q̄ cepit āno dn̄i. M. cc. liiij. q̄ sedit ānis septē et mēsib⁹ ꝗb⁹ de q̄ īueit maīfestissime ī chronicis ipm̄ dānasse libros ꝯ religiosos mēdicātes factos. In q̄bus

cõtinebat eos debere perire Anno dñi. M.cc.lx. sȝ il-
loꝝ pseudoprophetaꝝ dicta/ falsitate eē plena: ꝯtrariū
euēt⁹ ꝓbāt. cū ad nr̄a tp̄a deo fauēte ī salutē mltoꝝ
ordines p̄dictos ꝯstat durare ⁊ vsqȝ in finē seculi ꝓ
fidei testimonio ꝑmanebunt

De visione quadā cuidam p̄posito ordinis regulariū canonicoꝝ scī Augustini facta p̄cedētiū declaratio. ¶ Capit. xvi.

Olob⁹ āt ānis sup̄dictā tribulationē ⁊ dispu-
tationē p̄cedentib⁹ accidit rhome vt cū q̄daȝ
vir scūs regulariū canonicoꝝ p̄posit⁹ de ba-
uaria in ecclīa scī Petri deuoti⁹ oraret: vidit in exces-
su mētis ipam ecclesiā serpētib⁹ plenā quoꝝ horribi-
li sibulo nō sola illa. verūetiā tota rhoma replebatur
Territ⁹ igit̄ homo ille mox vidit quēdā ī habitu or-
dinis p̄dicatoꝝ viꝝ p̄claꝝ ecclesiā introeuntē. Quem
cū stuperet incognitū: dictū est ei diuino responso q̄
Albert⁹ vocaret̄. Hūc ḡ frem dicti serpētes sibulis im-
portunis aggressi: īuoluebāt se pedib⁹ ⁊ brachijs ei⁹
pectori ac toti⁹ corpis mēbris. de quoꝝ medio viriliē
se excutiēs cathedrā p⁹ ascendit. in qua scm̄ euāgeliū
dieb⁹ legi solēnib⁹ cōsueuit Et īcipiēs ab initio euā-
gelij bti Johānis: cū ipȝ vsqȝ ad finalē illū passū Ver-
bū caro factū est/ legisset: stati serpētū sibul⁹ ꝯqeuit ⁊
penit⁹ ab ecclīa fugati/ pax ⁊ trāquillitas oīb⁹ aduenit
⁊ visio sic terminū accepit Hec igit̄ q̄d significarent
vir scūs ignorās: in terrā suā reuers⁹ est. Nūcqȝ sorori
sue scīssime recluse/ q̄d sibi rome reuelatū fuerat: indi-
casset: illa spū exultās dixit Ecce qui tibi in visione
forte mōstrat⁹ est/ nūc comiti de Ottenhem ꝓpe terrā
istā locutur⁹ adueniet. Cauil⁹ ḡ p̄posit⁹ in h̄ v̄bo ꝯpeat

De eius statu episcopali

vidēvir. Et approprias ex certissimis signis faciei: statu re/colori. ꝛ pue macule/ quā sub palpebra habebat/ q̄ adhuc oīa ex visione cepta meōrie cōmēdauerat: ipm Albtū eē recognouit. Indicauit ḡ vir btūs dicto magistro fri Albto modū quē videat visionis. ꝫ neuter q̄d significare posset agnouit donec p⁹ duos annos iuxta visionis seriē oīa q̄ sup̄ retulim⁹ ꝯtigerūt. Ipsa āt venerabilis pr̄ Albt⁹ cū vellet p̄fate visiōis expiri effectū nō cū fefellit vt sup̄ dictū ē enigmatice reuelatiōis veritas ꝓphetalis. imo scd̄z ordinē ostēse rei oīa ꝯtigerūt. Cōstat igit̄ merito ꝟtutū ipm excelsuz foē apd̄ deū q̄ diuina reuelatiōe meruit vti: potēs opeꝛ ꝛ smone cū scīs euāgelistī. designari/ dū malignātiū serpētū se excutiēdo e medio vires calcat. et q̄si bn̄ redolens vinea odoē ꝟtutū/ illoꝝ p̄ntiā fugat. atq₃ venenatos sibulos suo sp̄ū sedat. oues chr̄i a morsib⁹ eripiēs mortiferī securitatē pacl. oīb⁹ optatā p̄bēs. Habuerūt aūt tūc fr̄es specialissimā deuotionē ad ꝟginez gl'osā mariā cui⁹ p̄ocinio a sua tribulatōne fuerūt erepti. Decuit ḡ vt ꝟgo supbenedicta dn̄a nr̄a ꝛ p̄ona singularī. dū hostes filioꝝ suoꝝ pdē voluit nō nisi p Alberti sui secretarij ꝛ scribe manū ignominie ꝯfusiōez īferre.

Explicit p̄ma ps legēde venerabil' dn̄i btī Albti magni epī ꝛ ꝯfessoris. Legēde eiusdez

Rubrice secunde partis le=

Qualiter beatus pater Albertus cum Colonie adhuc magistrali cathedre presideret ab vrbano ponti/fice et cardinalib⁹ ad acceptandum ratisponensis ecclesie sacerdotium vrgetur vocatus ad vrbem rho/mam. Capitulum p̄mum

Rubrice scđe partis legēde

De eius statu episcopali

Incipit secunda pars legē

de venerabilis et beati Alberti magni ep̄i ⁊ confessoris Et p̄mo Qualit̄ ab Urbano papa et Cardinalibꝰ cū Colonie adhuc magistrali cathedre p̄sideret ad acceptādū ratisponē𝔣 eccl'ie sacerdotiū vrget. cap. i.

Preterea cū gloriosus pater mgr̄ Alb'tꝰ adhuc Colonie ī cathedra mgr̄ali residēs dīne sapīe scatebrl̄. redūdaret ratisponē𝔣 ecc̄a suo orbat ātistite. Dū āt de successoē t̄ctaret: clēicoꝝ ꝯuēt⁹ ⁊ sacerdotal' religio dignū sibi p̄fici a Rōno pōtifice flagitāt pastorē. Illo āt tp̄e Urbanꝰ hꝰ nōis q̄rtꝰ sūmi p̄sulatꝰ iura tenebat. Qui gauisꝰ ꝙ posset iux̄ dei volūtatē exaltaē illū in ecc̄a pleb' vt ī cathedra senioꝝ cosublimiꝰ laudaretur/ q̊ illo tp̄e inter cūctos mortales ob vite ⁊ scientie famā celebrioꝛ habebat/ mētis aciē ī clarissimū virū mgr̄m Albertū mox direxit. Cū igit̄ eo tp̄e venerabil' pr̄ Albtꝰ ꝓpt̄ q̊sdā errores eliminādos ad vrbem Romanam vocatus fuisset/ acclamantibus Cardinalibꝰ: celestis ostiarius ip̄m ꝯpulit subire sarcinā officij presulatus. Et videre erat in tanti patris senio hoc vnum precipue cōmendabile/ ꝙ de electo quōdā Saule legit̄ q̄m ab humero ⁊ sursuꝫ eo ꝙ secundum conditiones gentis sue esset stature procerioꝛ: eminebat super omnem populum ita vt ipse

Scd'a pars legende

precios' vir dei Albert' adhuc giganteū robur in hu
meris suis habere videretur Sexaginta siquidem ann
circiter eo tpe etatis sue ānos impleuerat qn aplici
ordinis adept' est dignitatē Satis ꝟo tardato tpe se
des interī ratisponen̄ vacabat Alberto consentire
reluctāte donec rumor de curia ad aures venerabilis
viri fris Hūberti in gallie ptib' constituti deueniret
Qui de ablatiōe tanti viri ab ordine nimio dolorē sti
mulat' eplā eidē mittit ad vrbē qua flexis cordis
genib' p intemerate ꝟginis marie et ei' filij hūilita/
tem ipm adiurat ne p ei' promotionem ad epatum se ⁊
ordinē pdicatoꝝ quem meritis et doctrinis ita glori/
osuz reddiderat desereret.

De virtutib' eius et sacris

morib' ⁊ qliter p' consecrationē suā ad vrbē Ratis/
ponensem pueniens a clero et ppl'o cum humili solen
nitate est inthronisatus. Capit. ij.

q Ualit āt h iust' vt palma ꝟtutib' floruit ex p/
fata epla beati pris Humberti qui ei' felici cō/
tubernio familiari' inhesit certū habem'. quas hoc in
loco inter ethereos ei' mores sub alijs ꝟboꝝ colori/
b' pio lectori pādere curabo Igitur glorios' vir fr
Albert' tanq̄ lignū vite in medio padisi fruct' ho/
noris et gratie indesinēter pducēs cuz secūdū exte/
rioris hois opositionē eēt elegātis forme ⁊ fortis ro
bore/ habebat corp' ex optimis lineamētis ppositum
ad quoslibet labores in dei seruitio sustinēdū A tpe
āt quo frm pdicatoꝝ ordinē ē ingress' p callē iustitie
in obseruatiōe regularis vite p carnis mortificatio
nem iugiter gradiendo studebat de psecutore inimico

longo triũphare martyrio Et nocte quidẽ in orõne et cõtemplatione pugil se ipm in ara cordis p orõnũ studia mactauit. die vero sup altare visibile diua mysteria purissima pectore ⁊ corde ardẽtissimo celebrabat Semp ei aut legebat aut scribebat aut dictabat ꝗ pdicabat aut cõfessionũ audiẽtie insistebat. nũqꝫ animũ a diuinis operib' feriatũ esse pmittebat Et qm in maliuolã aĩaꝫ nõ introibit sapiẽtia neqꝫ habitat ĩ corpore subdito peccatis vt sacras lr̃as q̃s vehemẽtissime amabat limpidi' ꝯtẽplari mereret̃ semp purã sibi conscientiã cõseruabat Charitatl. insup lãpa de inflãmat' sic erga ꝓximoꝝ salutẽ laborauit ꝙ innũerabilez fructum nõ solũ in alemania sed fere p totũ mundũ fecit p̃clara fama / scĩs exẽplis vite sue immaculate. doctrina mirabili. ⁊ heresuꝫ extirpatiõe Alacer et dulcis erat in exhortãdo. seuer' in corripiendo. obex vicioꝝ Sed et h̃ magnanimitatis in eo exẽpluꝫ fuit ꝙ ꝓ aĩaꝝ salute et dei negocio apd' eũ non fuerit vlla regũ siue potẽtũ psonalis acceptio Nã cũ eẽt concionator egregi' tãto iustitie libramine singulis sua reddebat siue magnis loq̃bat̃ siue puis / eque cũctos veritatis iaculo feriebat Vbicũqꝫ cõuersaret̃ smoĩbus edificatorijs affluebat. et hũilitatẽ ⁊ pauptatem religionis seruando viꝝ se euãgelicũ exhibebat Iuxãt frequent̃ religiosoꝝ mõsteria visitaẽt ⁊ seruos dei ad feruoris studiũ dulcissima exhortatione aĩaret v̾bum dei qd' de ore eius egrediebatur queãdmodum fons de loco voluptatis libẽtissime audiebat̃. Quali ãt sollicitudine circa psonas regulares inuigilauẽit: ordinationũ ei' decreta q̃ adhuc in plerisqꝫ mõsterijs reperiunt̃ declarãt Nã cũ aliquotiẽs siue ex cõmissione sedis aplice aut etiã rogatu quorũdã episcopoꝝ

Scda pars legende

in eorum territoriis claustra mōchorum siue ātiquorum cano
nicorum regulariū aut scīmonialiū visitasset vt si qd cōtra
religionis pfectionē et scōrum prim statuta agerek studi
osus pscrutator agnoscēt mirabili zelo quicqd in a/
gro dnico repperit pturbatū ad regularl. vite tramitē
pio vs cauterio studuit reuocare Siquidē lucernaz
bonorum operum in oib pferēs ad ea q dei sunt alios vo
lētes duxit alios nolētes traxit Cū igik esset speculū
virtutū sine macula c'cūcz īfamie adeo vt de eo kama/
rek illō qd de viro iusto legik Nō ē inuēt' silis illi q
cōseruaret legē excelsi. factū est vt quē de' tāta pfu/
derat gra ab oib' amarek In his tn nō gloriabak que
diuine attribuebat boitati Sz cū essz pfūde hūilita/
tis spūz vanitatl. q ex hmōi nasci solet subtilik discer
nebat puidēs iacula īimici ne fauoē laudis hūane ca
deret in pcipitiū elatiōis Et sicut de scis scriptuz est
ibūt de virtute in virtutē velut celeste aīal an faciē suā
gradiebak vt eo mēte cōscēdēt q eū īpet' spūs duce
ret Nā cū eēt cōtemptor oīs terrene dignitatl nō ei
in tiara z baculo delectabak plus q̄z ī sarculo z rastro
z nihil in hac vita pter chrm et ei' iustitiā amaret. a/
deo vt oēs q ipm nouerāt eo tpe q ad epatū rapt' est
ipossibile fore dicerēt btissimū virum in tanta hūilitate
et sui deiectione fixū: induci posse ad cōsentiēdū di/
gnitati oblate. nō tn effugere potuit. celestis clauicu/
larij diffinitiuā sentētia. nā cū magnis pcib' suā isuffi
tientiā allegādo miaz iplorarer. ferk prem aplicū di/
xisse Noli fili occasiōes ptēdere Nō ei decz te fingē
Scriptū ē ei Quasi idolis īmolare ē nō obedire z qsi
peccatū ariolandi nolle adqescere Consecratus igik
pciol' vir dei Albert' z oleo leticie delibut' applau/
dentib' aplice curie senatorib' gradū epalis bndicti/

De eius statu episcopali.

onis ascēdit sicqȝ paucl. elapſ dieb⁹ accepta aplica bñ
dictiōe vrbē romā cū decēti frm ⁊ clericoꝝ comitiua
egress⁹ est. Pꝰ anfractuosa āt tedia cū ad vrbē regiam
puenissꝫ ad eccīaꝫ sci Blasij quā fres pdicatores īha
bitāt declinauit. Ubi cū seruoꝝ dei se orōnib⁹ ɔmen
dasset tanq̄ fidelis samuel cū hūili frm ⁊ clericorum
comitatu ad sci Petri pducit lumina ibiqȝ pauimēto
hūili⁹ adherēs solo ten⁹ vsqȝ ad terraꝫ ɔsternit. atqȝ
sub tali sui ipi⁹ in dei timore custodia vtriusqȝ sexus
leto stipat agmine. Sicqȝ chīs dñi cū canticl. letitie ī
thronisat⁹ in cathedra pontificali locat. cūctis alti
throno dño laudes referētib⁹ q̄ talē eis dignat⁹ ē p
ficere pastorē quē vite scītas et sciētie claritas cū ce
lebri fama toti⁹ orbis spectabilē reddit vniuersis.

De nimia ei⁹ humilitate in

epali dignitate ⁊ quō illo in tpe scripsit inter alia in
signe op⁹ sup Lucā ī castro suo epali qd Stauff dicit
et de quodā eius memoriali. ¶Capit. iij.

Pontificali igit stola decorat⁹ cū eēt pastor ī eccle
sia et pplo dei fact⁹: ɔfessionis pterite seruauit ī
tegritatē. seruata āt ɔfessionis integritate pl⁹ orna
uit pōtificis dignitatē. Nā ad instar glosi thuronens
epi btīssimi Martini hic btūs suā quā pri⁹ habuit hu
militatē et mentl. puritatē ɔ virib⁹ ɔseruauit et q̄si
adhuc paup et modic⁹ iuxta ritū sui ordinis in epāli
iā dignitate mitis et hūilis ābulauit. Nā calciamēta
rusticana more religiosoꝝ dū ferre nō erubuit: eps cū
magnis botl.a ɔpria gēte vocari ptulit. Cultui siqdē
diuino et iugi legis dei meditationi intent⁹ de exteri
oris hoīs cultu nō aduertebat. Sed neqȝ phaleratoꝝ
equoꝝ aliqñ more alemanoꝝ epoꝝ siue pro rata Ra

tisponerẽ egregie citatis vs⁹ est pompa q̄npotius cuz humili stemate suaz visitãdo diocesiz pedester aliq̄n vt fert visitauit iumẽto epalia ornamẽta ⁊ libros defe/rente. De eccl'ie ãt sue redditib⁹ pter victũ curie epal' nihil reseruari voluit ꝫ reliq̄ que paupeꝝ erãt p fideles iconomos pauperib⁹ dari iubebat. Et vt quieti⁹ in silẽtio fortitudinẽ ⁊ deuotionẽ in dño conseruaẽt sclria negocia poti⁹/in qb⁹ nõ esset cupiditas fideli/b⁹ voluit pmittere viris:ne exterioꝝ negocioꝝ mola passim turbaret lectum sue cõtẽplationis. Tãte autẽ circũspectionis erat in cũctis q̄ agebat vt velut oculatum animal ante et retro inoffenso pede epalem in pplo ageret dispẽsationez sine q̄rela. Quicq̄d ãt i mo/rib⁹ effeminatũ et indecẽs:pcipue in his psonis q̄ ec/clesiasticã miliciã pfessi sunt siue etiã in pplo:reperit. spũali circũcisione mox abscindere diligẽtissime curauit. Propẽ inquietudinẽ ãt freq̄ẽtãtiũ in castrũ suũ epale qd vno tm̄ miliario ab vrbe distat Stauff noĩe sp cũ potuit tãq̄ in secretario se recepit vbi dĩnis meditationib⁹ vacãs:gregẽ sibi cõmissuz p̄ luporũ insi/dias oronũ clypeo defendebat. Et q̄ nõ sapiebat btõ viro honor plationis:videri in publico a pplaribus refugiebat nisi necessitudinis causa aliq̄n foras egredi cogereẽ. Nã scdm tpis exigẽtiã freq̄ẽter infulat⁹ põtificale officiũ exercebat. Vbũ dei ad ppl'm libenẽ declamabat. salutaria monita ⁊ vtilia consilia req̄rẽtib⁹ dulciter et affectuose dabat. Associabat ãt lateri suo clericos religiosos omni sobrietate ⁊ castitate pollẽ/tes cũ quib⁹ put temp⁹ pmittebat de sanctitate ⁊ vir/tutũ pfectione vt epm decet vbiq̄ tractabat. Nã cum de reb⁹ sclarib⁹ exigentib⁹ ecclesie cauẽ aliq̄n loqui cogereẽ/sermo menti ei⁹ oĩno insipid⁹ reddebaẽ. Cuz ãt turbinib⁹ causaꝝ turbidior solito pl⁹ redderet me

De eius statu episcopali

morqꝫ esset pristine cõuersationis cũ fribus/dulciter suspirabat Incõueniẽs siquidẽ fuit nobilẽ illã aĩam terrenis negocijs implicari debere et in periculis v/sari pccõꝝ q̃ ꝑ diuini luminis cognitionẽ tã ardenť suo inhesit creatori Inter cetera ãt ingenij sui moni menta q̃ in epatus sui tpe egit insigne volumẽ super Lucã edidit in quo se cũ Luca verũ languentis ani me medicũ ostendit ⁊ apothecariuꝫ graꝝ Nec miruꝫ qm̃ eandẽ expositionis simulaginẽ in castro p̃fato se/cretissimo/sup danubij fluuiũ sito/confecit. vbi in e/therea ⁊ grata sibi solitudine sapientiã scripsit accom modati⁹ tpe vacuitatis Quã liber ãt vir dei Alber/tus ab omni sclari actione soli deo tũc adherẽs exti/tit.quo etiã spũ feruebat lucide ex p̃dicto volumine declarať.cum pleriqꝫ cõstãter asserũt q̃ꝫ specialissimo dono spũssancti eo tpe cum p̃dictũ op⁹ dictaret sit in/spirat⁹ Hãc quidẽ postillã btũs presul Albert⁹ ꝓprijs manib⁹cõscriptã in conuentu frm ordinis p̃dicatorũ in eadẽ vrbe ꝓ mẽoriali reliqt.libros nãqꝫ q̃s edidit etiã ĩ epali admĩstratiõe vt añ facẽ solebat hũilis et laborios⁹ Albt⁹ ꝓprijs maib⁹ ꝯscripsit q̃ꝝ mlti adhuc in diuꝫ sui ordĩs mõsterijs repeiunť Eo tpe etiaꝫ vt q̃dã tradũt officiũ de scõ Joseph gliose ꝟginis marie spõso ꝯscripsit Ad scissimũ ec̃ ordĩs sui p̃riarchã scm̃ Dñicũ q̃nta deuotiõe ferebať ex h̃ ꝯpaeť qꝫ festũ et officiũ eiusdẽ cõfessoris in ecclesia sedis sue ꝑpetuo celebrandum perpetuauit.

Qd clarissim⁹ presul Albertus relicto epatu ad ordinis sui hũilitateꝫ ⁊ paupta/tem obtenta cessatione redijt. Capit.iiij.

Lapꝰ post hec ãnis trib⁹ postq̃ꝫ eccliaꝫ ratispo/neñ mirabil' dñi auriga Albertus laudabiliter

rexisset plures subditorum pteruientes scam ac humilem eius vitam tanquam illis contrariam moleste ferentes frequenter ei detrahere iniurias quam irrogare ceperunt. Si causam queris scrutare scripturas et inuenies ouem imolatam egyptijs esse abominationem. Etiamsi oderunt hilarem tristes tristem quam iocosi haud dubium qum odirent rectum et simplicem viri dolosi. Itaque cernens presul preclarus se in ipso bauarico parum posse proficere tedio ex hoc non modicum affectus cum diligenter mente reuolueret quanta perplexitas et difficultas occurrit in regimine ecclesiarum in theuthonia et quam difficile sit ibidem offensam dei vel hominum declinare: officium pontificale deserere satagebat. Solent namque viri sancti exemplo christi dignitates cum possunt humiliter subterfugere et adeptas prudenter declinare. Quod cum priscis temporibus per sanctos patres frequenter factum esse cognoscimus duorum tamen insignium virorum qui nostram regionem illustrauerunt arnulphi et remacli episcoporum testimonio hoc in loco probamus. Quorum primus beatus Arnulphus cum esset genere nobilissimus et in palacio Dagoberti regis inter proceres francorum potentissimus ad episcopatum Metensis ecclesie raptus magnis virtutibus claruit. Deinde decurso aliquanto tempore sub substituto sibi Goerico viro venerabili rege Lothario omnique populo reluctante ad deserti loca accessit sicque vitam heremiticam ducens sanctissimo fine quieuit. Alter autem beatus videlicet Remaclus qui et ipse ex nobili aquitanorum stirpe procreatus est et a sancto Eligio nouiomensi episcopo sub monastice professionis censura instructus cum a palatinis Sigiberti regis austrasiorum multo honore veneraretur ad episcopatum tongrensis ecclesie omni populo acclamante electus est. Cum autem esset monastice vite vehementissimus emulator et multorum monasteriorum fundator obtenta cessatione postquam theodardum discipulum suum et futurum martyrem sibi substitui procurauit relicto episcopatu ad monasterium diocesis sue quod stabulaus dicitur accessit ibique fratres pater multorum monachorum

De eius statu episcopali.

creuit in gētē magnā sicq̧ gloriosꝫ mēitꝭ. cenuit in pa/
ce. Beatꝰ aūt albertꝰ hoꝝ alioꝝ qꝫ scōꝝ pͥmi Celestini
hꝰ noīs pape quīti q̄ mitrā papalē deposuit Ualerij
iponenꝫ epī q̄ btm̄ augustinū lumē ecclīe sibi successo
rē obtinuit: nō minorꝭ mēiti in hꝫ cēsendꝰ ē. q̄ cū esset
vir eximie scītatꝭ. memor tn̄ ꝓprie fragilitatꝭ. timēs ne
eiꝰ negligētia ex eius ouili latrones aliqñ gauderēt
de spolijs/ cū ad vberiorē ecclesie fructuꝫ magꝭ. eligēt
meditatiōi scibiliū ī p̄dicatoꝝ ordīe de q̄ assumptꝰ fu/
erat intēdē/ epalē sarcinā quā ab vrbano pōtifice co/
actꝰ acceptauit/ ꝑmittēte Clemēte hꝰ noīs q̄rto/ dicti
vrbani successore viro scīssimo abiecit. et q̄si de arcu
extēto ad ordīs sui pauptatē ꝛ hūilitatē redire festia
uit. Uꝫ clare attestatꝫ ī sua chronica fr̄ Bernardꝰ ꝺ ca
stris ī hūc modū. Fr̄ albtꝰ inq̄t epatū ratisponēꝫ ecclīe
coactꝰ suscepit ꝫ paulopꝰ tāq̧ carbōeꝫ manū adurētē
obtēta cessatiōe reiecit ꝛ ad ordīs sui pauptatē r̄dijt.

De reditu beati patris Al-

berti ad Coloniā ꝛ q̄lꝫ vt prꝰ vite et doctrine inte/
gritate clarꝰ ecclāꝫ fr̄m scē crucꝭ titulo dedicatā ī edi/
ficijs ꝛ scōꝝ reliquijs magnifice decorauit. ¶ Capi. v

Abdicato igitꝫ successore Leone viro vene
rabili Anno dñi. M. cc. lxviij. īperij Richar/
di impatoris āno duodecimo reuerēdissimus
pr̄ dñs Albertꝰ liquit sceptrū p̄sulatꝰ p̄clare vrb ra/
tisponēꝫ ꝯmēdās curā ouiū ei q̄ lauit baptismate ꝛ re
demit sanguine atq̧ ad pristinaꝫ Coloniam remeauit
Ubi nō solū a frībꝰ. verū etiā ab ecclesiaꝝ platꝭ. ꝛ po
pulo Coloniensi tanq̧ verꝰ oriens visitans eos ex al/
to miro cū honore suscipitꝫ applaudētibꝰ cūctis q̧ sa/

Sc̄da pars legende

cerdotalē viꝝ denuo ītra vrb sue menia recipe meru
issēt Postq̄ igit iuꝝ pstine ꝯuersatiōis cōsuetudinē
dilecto sibi restitutus est epithalamio mox cepit scri
bere libros ꝛ docē īdoctos. ī regulari quoqꝫ obſuātia
tāto pfecti⁹ viuē q̄nto iā altiorē gradū ī sacerdotio ꝛ
magisterio se nouēat possidē Necqꝫ eni a laboriosa mo
nasterioꝝ visitatiōe cessauit qui adhuc ꝓ zelo dom⁹
dei laborē lōgi itineꝶ. dūmō expediebat subibat libē
ter vt si q̄ ꝯuētuū nouelle plātatiōes p cū quondam
erecte min⁹ excrescerēt ā forsan ariditate sci feruoꝶ
perirēt ipe sua pn̄tia ꝛ sacris monitꝭ. de nouo erigēt
ꝛ pr̄inis suffragijs auxilia pberet Cernēs āt ātiquū
choꝝ eccl'ie scē crucꝭ. quā fr̄es p̄dicatores īhabitāt ꝓ
fr̄m psallētiū collegio nimis eē angustuꝫ ꝛ strictū de
maioꝝ suoꝝ assēsu/ ppli qꝫ Coloniēꝶ accrescēte fauoꝛe:
destructo antiq̄ edificio locoqꝫ cōplanato iactꝭ. denuo
ī solida petra fūdamētis structurā elegātē scd̄m geo
metricas leges peritissim⁹ architectoꝛ erexit In ipo
quoqꝫ templo dono illustris fēie Elizabeth de we/
sterborch eccl'ie scāꝝ vndeci miliū v̄ginum abbatisse
mlta nō min⁹ trecēta scāꝝ ꝛ scōꝝ de eodē cādidato v̄/
ginū ꝛ martyꝝ exercitu corpa ītulit q̄ ī altarib⁹ ꝛ alijs
pijs locis ad laudē dei ꝛ scōꝝ venēabiliꝶ collocauit
Magnā īsup portionē de ligno viuifice crucꝭ. sibi vt
ferꝶ a scō frācoꝝ rege Ludowico traditā auro inclu
saꝫ ꝛ gēmis circūdatā in eodē venerabili tēplo ve/
nerādā atqꝫ adorādā apportauit. ipm qꝫ taꝫ īsigne cle/
nodiū cū cēt ep̄s bn̄dixit ꝛ ꝯsecrauit. Sꝫ ꝛ illud demū
in Alberti laude placet apponere. vn̄ crucis illum fu/
isse amatorem ꝓbam⁹ Hic nempe ex speciali deuoti/
one ad venerādā crucē et dn̄icā passionē in eadē ec/
clesia signaculū crucifixi infra choꝝ ꝛ ecclesiā in alto

suspēdit vt ab oib⁹ valeat adorari in quo ipemet san ctorũ reliquias iposuit atqꝫ ꝓ maiori deuotione intuētiũ epali benedictione auctũ ꝯsecrauit. certas indulgētias deuoti. adoratorib⁹ ꝯcedēs In muris igit̃ illis ꝛ in domo illa/ beati pr̄is Alberti domicilio omni tpe trin⁹ et vn⁹ de⁹ solennit̃ colit̃ scā crux adorat̃ ꝛ benedicit̃. vgo vginũ maria cũ oib⁹ sanctis supplicit̃ venerat̃. vt eis intercedētibus ꝑueniam⁹ ad societatem eoꝝ vbi cũ angelis laudem⁹ deũ in scl'a scl'oꝝ.

De reuerentia quā beatissimo viro Alberto principes et ecclesiaꝝ prelati exhibuerunt pcipue in ꝯsecrationib⁹ ecclesiaꝝ et ordinatioib⁹ clericorum. Capit. vi.

Q Uāuis aũt dei sacerdos Albertus epīscopatũ dimiserat ex hoc magis celebre factum est nomen ei⁹ Nã a regib⁹ ꝛ pncipib⁹ et ecclesiaꝝ plat[ti] pro sue sanctitatis ꝛ hũilitatis reuerētia mlto dign⁹ habebat̃ honore Illo āt tpe Sifrid⁹ de westerborch ecclesiã Coloniensem inter bellorum procellas strennue gubernabat Hic igitur ex sincero affectu ꝯcessit beato patri Alberto in sua diocesi vbicunqꝫ rogat⁹ fuisset in pontificalibus celebrare Voluit aũt ꝑ hoc memoratus antistes vt venerād⁹ ille pater ab oibus suis subditis honore debito susciperet̃ nec min⁹ dign⁹ adhuc estimaretur q̄ iam tātā dignitatē reliqrat et ad ordinis sui hũilitatē ꝯfugerat Vñ mltas ecclesias nō solũ in diocesi Colonieñsi verũetiā ꝑ totā fere alemaniā ī diuers̃ diocesib⁹ rogatu alioꝝ epozum cōsecrauit In ciuitate Nouimagensi Colonieñ dioces̃ insignē basilicā sclariũ canoicoꝝ sci Stephani ꝓtomartyris pñte Reinoldo gelrie comite consecrauit.

Secunda pars legende

In vlteriori traiecto vrbe ep̄ali eccl'iaʒ frm p̄dicato rū sub titulo sc̄i ādree dedicauit In antwerpia came racē dioceſ eccl'iaʒ frm p̄dicatoꝝ ī hōre sc̄i pauli ap̄li ꝯsecrauit In opido colūbarieſi basilieſ dioceſ elegā tē eccl'iaʒ frʒ mioꝝ ⁊ aliā quā sc̄imoniales sc̄i augusti ni sb cura ordͦ Predicatoꝝ inhabitāt ī hōre p̄curſoris chr̄i silr ꝯsecuit In opido etiā Eslingēsi Cōstātieñ di oceſ eccl'aʒ frm p̄dicatoꝝ silr ꝯsecrauit Vltra īsup alia loca venēabilia p̄cipue ordinū mēdicātiū ī diuerſ ale manie ptib⁹ ꝯsecrauit q̄rū noīa h̄ ponē longū eēt Ex qb⁹ oīb⁹ pēsandū q̄nta reuerētia pōtifices ⁊ eccl'iarū plati hūc dei sacerdotē venēabāt ꝯmittētes ei vices suas ñ solū ī ꝯsecrādo basilicas ʒ etiā ī ordināndo clēri cos ⁊ sacerdotes Nā anno dn̄i. Mcclxix. rogat⁹ a ve nēabili viro waltero argētineſ cītatī. ep̄o Sabbato Sitientes Centuʒ ⁊ quinq̄ginta sacerdotes ⁊ alios fere q̄dringētos ordinauit Eodē āno vocat⁹ ad vrbē Basileā ibiͦ eccl'iaʒ frm p̄dicatoꝝ ī hōre beati Dn̄ici consecrauit cū quattuor altaribus.

Qualiter beatus pater Albert⁹ Colonie in mēsa cū frib⁹ regulariter discūbēs diuina reuelatione cognouit obitū sancti Thome de aquino longe a se pofiti. Capit. vij.

Cum btūs doctor fr Thomas de aq̄no btī pa tris Alberti p oīa ꝯfigurat⁹ in chr̄o discipul⁹ cū quodā libello quē cōtra errores grecoruʒ ex mādato sūmi pōtificis cōpilauerat ad cōsiliū Lu gdunēse ꝓperaret ⁊ iuxta dei ordinationē in itinere cōstitut⁹ in cāpanie partib⁹ in monasterio Fossenone Cistertienſ ordis. ex hoc seculo tristi cuʒ angelis vi ctur⁹ ad celesteʒ gloriā migraret ecce beat⁹ p̄r Albt⁹

De eius statu episcopali

cum alijs frib⁹ Colonie resid̄es in m̄esa cibū sumptu rus cepit subito lachrymari Cui⁹ cām cū prior ceteri qꝫ fres instant inqrerent. ille respondit Frater Tho/ mas de aquo fili⁹ me⁹ in chr̄o q̄ fuit p̄fulgidū ecclesie lum̄e. mō ex hac luce migrauit ad dn̄m At illi miran/ tes dīe ⁊ horā diligent obseruātes: postmodū missis nūcijs sicut ipe p̄dixerat inuenerūt. Quid ḡ dicēdū est nob de beati viri h⁹ meritis nisi qꝛ oṗs de⁹ dū beatū Thomā ad celest̄e gloriā extulit btō p̄ri Alberto cō sessu⁊ ⁊ cōsortij securitat̄e dedit vt q̄ in hac vita non fuerāt dissiles in dīna illustratione ⁊ sp̄ūali amoȓ eq̄/ li fulgerēt gl̄ia ī et̄na letitia ꝯt̄eplatiōis dīne Fudit āt h̄ btūs vir pias lachrymas q̄i d̄ suo īcolatu adhuc prolongato ingemiscens testaretur se superna et ce/ lestia vehementius desiderare,

Qualiter reuerend⁹ presul

Albt⁹ Cōcilio lugdun̄esi ī q̄ scūs Bōuentura miḡuit a corpe interfuit ⁊ q̄d ibid̄e fecit. Capit, viij.

Eo tpe Cōciliū lugdun̄ese a papa Gregorio hui⁹ noīs decimo celebrandū instabat Ad qd̄ cū scūs Thomas aqnas vt dictū est vocat⁹ fuisset in via di uina dispositiōe p̄uēt⁹ ab h̄ sclo migrauit At p̄r Alb t⁹ q̄ nōdū iter arripuerat cognita ex visione vt dictū est discipuli sui morte deterso merore quāqꝫ iā lōgo se nio cōfect⁹ esset ad p̄dictū cōciliū q̄busdā secū assūpt frib⁹ ꝑperauit Nā generale Caplm eoꝝ tpe sub reue rendissimo p̄re fre Johāne de vercellis sexto p̄dica/ toꝝ ordinis mgr̄o celebranduꝫ instabat Adueniens igitur p̄r Albert⁹ cū religiosa sua comitiua lugdunū: inuenit ibi cōgregatos ecclesie p̄latos inter q̄s fuerūt septem reges quingēti epi et alij prelati fere sine nu/

Scda pars legende

mero Grecoꝝ ꝓ nūcij cētumvigiti Ex sacro aūt
ꝑdicatoꝝ ordie epi plures affuerūt ex qb⁹ duo cete/
ris ꝑclariores fama et doctrina eminebāt Fr videlꝫ
Petr⁹ de tharētasia archieps lugdunēsis et cardi/
nal'eps ostiēsis q postea sublimat⁹ i sūmū pontificeꝫ
Innocēti⁹ qnt⁹ dict⁹ fuit Hic in exeqis sci Bonauē/
ture epi/ Cardial' albanēsis i illo Cōcilio sācta reqe
defuncti: pmā missaꝫ cātauit ꝛ sermonē de eo faciens
solennē corā oībus hoc lugubre thema assūpsit Do/
leo sup te fr mi ionatha In q btm Bonauēturā de
vite scītate magnifice ꝯmēdauit Ali⁹ āt fuit gliosus
pr dñs Albert⁹ ratisponenß eccle quōdā eps q coraꝫ
papa ꝛ ꝯsistorio ꝟbū fecit ꝓ rege rhomanoꝝ Rudol
pho tūc nouit electo cui⁹ electionē idē pōtifex ibidē
ꝯfirmauit. hūs ꝓ themate illd ꝓpheticū Mittā eis ꝓ/
pugnatorē ꝛ saluatorē q liberet eos In h cōcilio ve/
nerabilis pr Albert⁹ plures errores destruxit ꝛ ꝑci/
pue grecoꝝ de qb⁹ aliq ponit i scda pte sūme sue ꝛ ec
clesiā dei adulterina ~~pūctione~~ fedaē volētes publi/
ce disputādo cōuicit ꝛ spurios illoꝝ errores renoca
re fecit. q nō valebāt resistere sane doctrine quā vir
dei validissimis sacre scripture auctib⁹ confirmabat.
Sane in dieb⁹ illis int hesuꝫ vmbras stelle diue per
spūsści afflatū i ecclia flāmas extulē coruscas. Ex q/
b⁹ ꝑter thomā ꝛ bōuēturā aliosqꝫ viros illustres qꝝ
sup⁹ mētio fcā ē adhuc ꝑcipue ex ꝑdicatoꝝ ꝛ mioꝝ
sacris ordib⁹ fulsert petr⁹ mediolanēß ꝛ āthoni⁹ de
padua i italia Alexād de ales ꝛ rōn⁹ i frācia. Roderi
cus postea archieps ꝯpostellan⁹ cū plurib⁹ alijs i hi/
spania Robert⁹ archieps cāthuarieß in anglia Rai/
nald⁹ discipl's sci dñici archieps armathan⁹ pmas i
hibernia Clemēs pōtifex in scotia Stephan⁹ eps in

anthiochia Ancelmꝰ cū alijs ī t̄ra scā Paulꝰ vngarꝰ
cū plibꝰ alijs ī vngaria Egidiꝰ de roma ordīs hēmi-
taꝝ sci Augustini archieps bituricē ī aqtania Et ce-
teri ꝙ̄ plures fidei testes ꝛ veritatis assertores q̄ totū
fere orbē diue sapiētie luce illustrauerūt Vox in me-
dio q̄i stella matutīa q̄si sol refulgēs in ꝟtute sua cla-
ruit sacerdos magnꝰ pōtifex egregiꝰ magnꝰ ꝛ gl'iosus
Albertꝰ Ad cuiꝰ vocē sic oēs veritatis aduersarij at-
toniti mutire n̄ audebāt quēadmodū rane coaxātes
celo tonāte attonite conquiescunt.

Qualiter beatus presul Al-
bertus Coloniam reuersus corpꝰ scē Cordule ꝟginis
et martyris eo tp̄e diuina reuelatione inuentū in ec-
clesia frm ordinis sci Johānis trāstulit et de quibus-
dam scriptis eius. Capit. ix.

Peracto igitur Cōcilio gloriosꝰ vir Albertꝰ ad
pristinā Coloniā est reuersus vbi tūc pro ꝯcor-
dia inter comitem Juliacēsem et ciuitatem Coloni-
ensem facundie sue antidoto desudans illos pacifi-
cos reddidit quoꝝ animos diuorcia fedauerant Fa-
cta est aūt pꝰ hec Anno dn̄i M.cc.lxxvij. ipo die btī
valentini martyris cum ecclesia precursoris. chr̄i sci
Johannis in Colonia edificaretur; diuina dispensa-
tiōe sequēs reuelatio de corpe sancte Cordule regīe
quā historia prodit martyrio coronatā ex candidato
exercitu sanctarum vndecim milium virginum in ea-
dem vrbe De cuiꝰ trāslatione apud prefatā ecclesiā l'r
q̄ sequūtur ad integrū habent' tp̄e btī Alberti ꝯscri-
pta Pꝰ trinā inqt admonitionē factā cuidā frī ordis
sci Johannis in Colonia de corpe scē Cordule q̄ fuit
vna de societate scāꝝ vndecī milīu ꝟginū inuētū est

corp⁹ eiusdē v̄ginis cū insignib⁹ q̄ apd̄ corpa earūdē v̄ginū solent inueniri Quo in loco eo tp̄e suauissimi odoꝝ fragrātia respersa est Sz p̄or p̄fati fr̄is anxius q̄d ageret circa tā arduū negociū ꝯsiliū petere nō distulit Uñ cū illis tp̄ib⁹ vir reuerēd⁹ ⁊ venēabil dn̄s fr̄ Albt⁹ ratisponē̄ eccl̄ie quōdā ep̄s ordis fr̄m p̄dicatoꝝ ꝓfessor sacre theologie q̄ illis dieb⁹ ī sciētijs ⁊ studijs liberalibus tā diuinis q̄ huānis nulli vt credit̄ scd̄s habit⁹ ī scā ciuitate Colonieñsi frequent morā traheret eo q̄ iā senio ꝯfect⁹ ī ea locū ꝑpetue habitatiōis delegisset: eūdē celeri⁹ adijt cōsiliū ab eo sup his petitur⁹ dimissis medio tp̄e sacris illis ossib⁹ discooꝑtis ⁊ intactis. Ueniēs igit̄ apd̄ dictū pōtificē narrauit ei p̄ ordinē historiā facti sup trib⁹ apparitiōib⁹ ⁊ nō min⁹ de īuētiōe sacri corpis Quib⁹ auditis reuerēd⁹ ille p̄r letabūd⁹ effic̄it ⁊ exurgēs ait Uadā et ego vobiscū visur⁹ quō dn̄s visiones has magnas opere adimpleuerit Uiderat siqdē fr̄ ille v̄ginē speciosā in cui⁹ fronte erat Cordula v̄go regina. eidē locū sepulcri ostendēdo Et secut⁹ iā p̄orē noīatū veīt ad domū fr̄m ordinis scī Johis Qui auditis v̄bis fr̄is Ingebrādi īuētoris scāꝝ reliqaꝝ resolut⁹ in lachrymas laudās deū ex ītimo sui cordis illā hymnologiā Te deū laudam⁹ ab oīb⁹ inibi ꝯgregatis cātare p̄cepit ī excels̄ Ipe vero suis indut⁹ pōtificalib⁹ eleuauit de terra ac trāstulit easdē reliqas cū oī solēnitate q̄ decuit in ecclesiā fr̄m sci Johānis P⁹ h̄ deuote pactis missaꝝ solēnijs reposuit eas in loco decēti vbi extunc multa s̄t ibidē diuinit⁹ ostēsa miracula Uñ in tā ꝑuecta ⁊ venerabili existēs senectute lxxxv. circiter ānoꝝ corpis sui dissolutionem de prope expectās nō tepuit adhuc libros scribere et alia salutifera opa exercere Scripsit

nãq3 trãſacto lugdunẽſi Cõcilio duas vltimas ꝑtes vt ipemet teſtat̃ de mirabili ſcĩa dei Et libꝛu3 de eu/ chariſtie ſacramẽto vt p̃miſſũ eſt et deuotiſſimũ illu3 libellũ de adherẽdo deo In q̊ legẽtibꝰ ꝑſpicue p3 q̃n to ſpũ ⁊ cordis affectu ĩ dei amoꝛe ferebat̃. q̃nto etia3 ſpirituali exercitio in fine dierum ſuorum ad ſupnam hieruſalem feſtinans anhelabat.

De libris quos hic doctoꝛ

pꝛo dei laude et eccleſie edificatione conſcripſit Et pꝛimo de libꝛis ſacre ſcripture. Capit. x.

Donũ ãt ſcie huic doctori celitꝰ collatũ euidẽter mõſtrat̃ in multiplici eiꝰ oꝑe ſcripturaꝝ q̃ quaſi ſcriba doctiſſimꝰ de theſauro cordis ſui noua ⁊ vetẽa diuerſaꝝ ſciaꝝ occulta ꝓducit in lucẽ Nuẽrus ãt et noĩa aliq̊ꝝ libꝛoꝝ q̃ ad laudẽ creatorꝭ. ipe dictauit in ſequẽtibꝰ ꝯſcribent̃. nã mł̃tos alios edidit libꝛos q̊ꝝũ noticia ad nos nõ ꝑueñt In p̃mis igit̃ vt a canoĩca ĩci piamꝰ ſcp̃tura fecit ipe venẽabilis Albtꝰ opꝰ egregiũ ſuꝑ totã bibliã q̊ ad vetꝰ ⁊ nouũ teſtamẽtũ ꝑ modũ poſtille exponẽdo legẽ ꝑ legẽ vt videre poſſis ſuam poſtillã nihil aliud eẽ niſi catenã inuincibilẽ vẽitate ꝯnexã Scripſit ĩſuꝑ ſuꝑ mł̃tos libꝛos biblie eo mõ q̊ ſcripſit ſuꝑ naturalẽ phĩa3 ꝑ tractatꝰ ⁊ capł̃a diuidẽs Itẽ ad petitionẽ frm ſcripſit ſũmã theologie q̃ ĩtitu lat̃ de mirabili ſcĩa dei Hec ſũma cõtin3 q̃ttuoꝛ ꝑtes ſiue libꝛos Pꝛimꝰ agit de deo ſcȝ̃ ſe ⁊ cõditiões ſue ꝑfectiõis Scd̃s de creaturꝭ ⁊ vicĳs Tertiꝰ de chꝛ̃o ⁊ ꝟtutibꝰ Quartꝰ d̃ ſac̃mẽtꝭ ⁊ gł̃ia r̃ſurrectiõis Incipit ãt lib̃ ſic Mirabił̃ ẽ ſcĩa tua ex me Itẽ ſcripſit q̃ttuoꝛ ſcripta ſuꝑ q̃ttuoꝛ libꝛos ſentẽtiaꝝ Pret̃ hec q̃ttuoꝛ ſcripta vt q̊dã dicũt ⁊ alia ſcripta ſuꝑ ſcẽtẽtias edidit

eo q̄ pluries sentētias legit in diuersꝭ locꝭ. Jtez scri/
psit sumā de q̄ttuor coequis Jtē librū de hoīe Jtē li/
brū de bono scd̄m coēm intētionē in q̄ de ꝟtutib⁹ sin
gulis determinat et de legibus et alijs mltis Jtē librū
de pfectiōe vite spūalis Jtē librū de mysterio misse ī
q̄ oēs q̄ de p̄dicta matēia scripserūt excedē videt̄. q̄ sic
incipit Jsaie lxvi. Ecce ego descēdā ī vos sic̄ flumē
pacꝭ Jtē circa finē vite sue scripsit vnū librū d̄ corpe
chr̄i siue de eucharistia cu⁹ ꝓlog⁹ sic īcipit. De sacro
scō corpis dn̄i sacro locuturi Thema Uenite come
dite panē meū Jtē scripsit librū de laudib⁹ btē ꝟgīs
marie de q̄ supdictū ē q̄ sic īcipit Nūqd cessit mihi spi
na Qui lib ab aliq̄ abbreuiat⁹ sic īcipit Clara ē q̄ nū
q̄ȝ marcescit sapīa Jtē librū p̄ wilhelmistas īpugnan
tes religiosos de qb⁹ s̄ in visiōe de Albto hita nota
tū est Jtē librū de muliere forti cu⁹ initiū ē Laudes
eccłie descripsit Salomō ī figura mulierꝭ fortis Jn h̄
libro ptinent̄ materie aliq̄ solēnissime ꝓ p̄dicatorib⁹
Si quis enī habuerit hui⁹ libri practicaȝ cognoscet
q̄nte ꝟtutꝭ sit q̄ ad diuidendā vnā auctez nō est in a
liq̄ ope alic⁹ doctoris mod⁹ nobilior Jtē fecit librum
de partu hoīs Jtē librū de formatiōe hoīs in vtero
Jtē librū multaꝝ questionū determīataꝝ Jtē librū de
origīe ⁊ īmōrtalitate aīe Jtē mltas ꝓsas et sequētias
de btā ꝟgine maria Jtē officiū de scō ioseph spōso ꝟ
ginis glīose et p̄re chr̄i putatiuo Et mlta alia ad pa/
risienses Jtē ꝓposuit sequentiā de scā trinitate q̄ sic
incipit Profitentes vnitatē. et cantat̄ in ordine frm
p̄dicatoꝝ Jtez scripsit ōrōnes sup q̄ttuor libros sen/
tentiaꝝ vt dictū ē Jtē ōrōnes sup oīa euāgelia dn̄i/
calia p totū ānū vt dictū ē Jtē fecit nouā letaniā in
hūc modū vt q̄i de singulꝭ scīs singularē faciat ōrōnē
Jtē scripsit vnū officiū de corpe chr̄i cū q̄busdā ꝓsis

de eodē venerabili sacramēto qd nō ē in coi vsu ec/
clesie Itē scripsit sup Dyonisiū de celesti hierarchia.
Itē de ecclīastica hierarchia Itē de dīnis noīb⁹ quē
librū etiā legit Colonie qn btūs Thōs discipul⁹ ei⁹
fuit Itē d̄ mystica theologia Scripsit deiqʒ sr eplās
eiūdē bti. Dionysij Primo sr quiqʒ eplās ad gaiū mō/
chū Itē ad sosipatrē Ad policarpū Ad demophilum
Ad thimotheūʒ De symbolica theologia Sup eplās
bti Johis i pathmos Sup eplāʒ ad appellionē Item
dñicā oronē p quēdā tractatū sbtilit̄ exposuit Item
scripsit librū de arte p̄dicandi. Itē librū de repatione
hoīs lapsi ⁊ plura alia Itē ꝯposuit officiū ecclīasticū
de spinea corona dñi saluatoris. nr̄i qd nō solū in ordie
p̄dicatoꝝ sʒ etiā in galliaꝝ eccl̄ijs decantat̄.

De liberalib⁹ sciētijs ca. xi.

Ad rogatum etiā frm suoꝝ scripsit ⁊ dictauit mō
mirabili oēs artes liberales huānas qʒ scias scʒ
phiaʒ naturalē moralē ⁊ rationalē mathematicaʒ et
metaphysicā In q̄ ope dictas scias ad plenum scire
desiderātib⁹ sic vtilit̄ laborauit q⁹ viā sciendi ⁊ intel
ligendi facilē modū qʒ ꝓfundū altū cōpēdiosissimuʒ
pri⁹ oīno ignotū adiuenit et tradidit Ait ei i pncipio
libri physicoꝝ Intētio nr̄a ē in scia naturali satisfacē
p nr̄a possibilitate frib⁹ ord' nr̄i nos rogātib⁹ vt ex
plimis iā añcedētib⁹ ānis tl'eʒ eis libꝝ de phicl. ꝯpo/
nēm⁹ i q̄ ⁊ sciaʒ nālēʒ pfcē hr̄e ⁊ ex q̄ libros aristotel'
ꝯpetēt̄ itelligē possēt Ad qd op⁹ lʒ insufficiēs nos re
putam⁹ tñ p̄cib⁹ frm deesse ñ volētes qd mltotiēs an/
nuim⁹ tādē suscepim⁹ deuicti p̄cib⁹ aliqꝝ Ad laudē p̄
mo oīpotētl. dei q̄ ē fōs sapiētie ⁊ natuē factor ⁊ in/
stitutor et rector. ad vtilitatem frm et p ꝯsequēs oim
in eo legētiū ⁊ desiderātiū adipisci sciaʒ naturalem

Addem' āt alicubi ptes libro℞ īpfectas ꝛ alicubi libros inḱmissos vł omissos q̊s vł aristoteles nō fecit vel si fecit ad nos non pueneŕt cū sint tres ptes phie essētiales scꝫ phyca metaphysica ꝛ mathematica Intētio nr̄a ē p̄dcās ptes facē latīs ītelligibiles Pr̄io cōplebim' deo dāte sciaꝫ nālez Deiñ loq̄mur de mathematicī. ꝛoīb' itētiōeꝫ nr̄aꝫ ī scia dīna finiem' Hec oīa Albt' deo adiuuante cōpleuit ¶sophie cap. xij

De libris naturalis philo-

Cripsit etiā Albt' sup octo libros phyco℞ De celo ꝛ mūdo De natura loco℞ De cauſ ꝓprietatū elemēto℞ De generatiōe ꝛ corruptiōe De scia methero℞ De vniuēsalib' De aīa De nutrimēto ꝛ nutbili De somno ꝛ vigilia De dīnatiōe ꝛ ꝓphetia Nec putaē dn̄t insciJ q̄ de dīnatiōe supstitiosa hic liber sit sed de naturali de q̄ in scd̄o scripto distinctiōe septīa vbi sic dicit Pro tāto cōcedo sicut Aug'. ꝛ nō āpl's Nec siliter de ꝓphetia q̄ ē donū vt theologi accipiūt sꝫ naturali de q̄ in lib' de somno ꝛ vigilia aliq̄ posuit Itē de sensu et sensato De motib' aīaliū De respiratione et īspiratiōe De dīa spūs ꝛ aīe De ītellectu et ītelligibili De iuuētute et senectute De morte et vita De vegetabilib' ꝛ plātī De aīalib' libruꝫ diuisū ī mltos libros ptiales q̄ de manu ei' ꝓpria cōscript' Colonie in puētu fr̄m p̄dicato℞ hr̄ sic ꝛ sup mattheū silr Itē scripsit puā sūmā phie q̄ intitulaŕ Phia paupe℞ Itē lib℞ ɔtra auerroistas Itē de vnitate intellect' libros tres Qōnes ɔ̄ auerroistas. Item librum de vnitate forme Itē librū vnū q̄ndeciꝫ q̄stionū. ¶ralis. ca. xiij.

De libris philosophie mo-

a **De libris a se editis**

SCripsit etiā Albert⁹ magnā phiā z scz moralem valde plōgā Sup libros ethicorꝝ dupl'r scz per modū cōmēti et p modū scripti De monastica libros quinq De iconomica libros q̄ttuor De politica libros octo Itez exposuit ad lrā z oēs libros moralis phie aristotelis Itē problemata arestotilis Exposuit etiā tres libros rhetoricorꝝ. ¶ Capi. xiiij.

De libris mathematicalib⁹

o OMnes scientias mathematicas copiosissime p tractauit Nā ipe fecit sūmā de scientia arithmetica Itez aliā de scientia musicali. Itē aliā de scientia geometrie Itē aliā de scīa pspectiua Itē aliā de scīa astronomie Itē cōmētauit arithmeticā boecij. musicam eiusdē Geometriaz euclidis Almagestum ptolemei Speculū astrolabicū Et notandū q astrolabiū nō ē oīno illicitū sed tūc tm̄ qn̄ eo quis vtit ad qd institutū nō est sicut illi q̄ p tale instrumētū diuinare volūt et iudicare furē ignotū et silia Uti āt astrolabio vt astronomi sine supstitione licitū ē Dicit āt astrolabiū eo qd p ipm ostendit q̄lit labūtur astra Item scripsit sup pspectiuā alacenis Itē fecit librū de spera mūdi Itē librū astrorꝝ Itē fecit librū de scīa alchimie in q̄ ostēdit fallacias alchimistarꝝ et errores varios corūdem dicens q fere oēs deceptores sūt De libro āt q̄ semita recta di nō est Alberti sz ab eo dānat in libro mineraliū Itē fecit venēabilis Albert⁹ speculū astronomie in q̄ reprobat scīas magicas scz nigromātiaz que plurib⁹ modis fit z imagīes astronomicas quas vicinitatē dicit habere ad nigromāticas z ideo non vult eas defendere Et addit Nō cōmendo eas Damnat etiā in eodē speculo Geomanciā Hydromāciam

Scd'a pars legende

Pyromãciã.aerimãtiã.chiromãciã.aurispiciũ. Hor/
roscopiã Annulos. prestigia Atq3 libros astronomie
licitos ab illicitꝭ.distiguit Dãnat q3 ibidẽ characteres
et suffumigationes nigromãticoꝝ ꝛ specula Itẽ fe/
cit librũ de natura deoꝝ in plures ptes distinctũ Itẽ
librũ de secretis secretoꝝ Hic ali' est ab illo q̃ intitu
lat' de secretꝭ.mulieꝝ ꝛ Albti magni nõ est.sed a q̃dã
saxone dicit' esse cõpositus Itẽ librũ de duodecim al
phabetis Itẽ librũ de interptationib' somnioꝝ ꝛ q̃li
ter hec interptatio qñq3 fit sine supstitione in suo de
somno ꝛ vigilia aliq̃liter notatũ est Itẽ fecit librum
de mgr̃is purgãdis ꝛ eligendis ꝛ plura alia.

De libris logicalib'. ca. xv

In logicalib' scripsit p longũ scz de vniuersalib' li/
brũ vnũ De pdicamentꝭ.ꝛ sex principijs librũ vnum
Sup perihermenias libros duos. De diuisionibus
librũ vnũ De topicis libros octo De priorib' libros
duos De elenchis libros duos Scripsit etiã super li/
bros posteriorum p modũ expositionis lr̃alis.

d' libris grãmaticalib'. xvj

Hez fecit venerabilis Albertus summam gramma/
ticalem Item fecit librum de arte rhetorica Itẽ expo
suit antiquos doctores grãmaticales scz priscianum
in maiori ꝛ miori volumib' et alios auctoẽs

de li.metaphysicalib' xvij

Postq3 ad lõgũ exposuit oẽs scientias mathema
ticas siue doctrinales: descripsit altissimo stilo
pmã philosophiã q̃ metaphysica di. ĩ q̃ posuit libros
tredeci Vñ dicit ĩ principio metaphysice Naturali/

b⁹ et doctrinalib⁹ iā q̄ntū licuit scientijs elucidatis
ad verā philosophie scientiā accedam⁹ Itē ad cōple
mētū metaphysice scripsit vniuersalia ⁊ de p̄ma causa
De intelligētijs ac substātijs sepatis libros duos.

De li. artiū practicar̄. xviij

Itē fecit librū de medicina Itē librū de lanificio Itē
de aratura Itē librū de agricultura Itē librū de naui
gatione Itē librū de venatione Itē librū de arte the
atrica Deniq̄ seru⁹ dei Albert⁹ hor̄ alior̄q̄ librorū e/
ditor quor̄ nomina ad nr̄am notitiā nō puenerūt q̄si
īmobilē ecclīe catholice turrī ꝯtra hereticor̄ iacula
consummauit.

De ꝯsummatione scholasti ci ei⁹ exercitij ⁊ de q̄dā catholica ꝓtestatiōe. ca.xix.

Contigit aūt q̄dā die vt preclar⁹ pr̄ Albertus
senio grauat⁹ more suo adusq̄ seruato in cō/
uētu Coloniēsi in cathedra legeret presente copio/
sa auditor̄ m̄ltitudine. Cūq̄ in disserēdis et addu/
cēdis q̄busdā rōnib⁹ vim facēt cepit eius memoria
vacillare. stupētib⁹ igitur cūctis ip̄e Albert⁹ p⁹ pau/
lulū q̄ tacuerat spū ꝯfortat⁹ talia ī mediū v̄ba ꝓrupit
En vob charissimis meis noua sil' ⁊ vetera referā Cū
eī ī dieb⁹ iuuētutis mee studio ⁊ īgenio florē īcipere ā/
monēte v̄gīe gl'iosa ⁊ spū ducēte ordīez frm̄ p̄dicato
rū sum ingressus ⁊ ab ipa vt studio fideliter intende
rem sum hortatus qd tam studendo q̄ orādo sum ꝓ
viribus execut⁹ Et quod ex libris sugere nō valui
sepissime orationibus impetraui Unde cum ali/
quotiens pias eiusdem domine nostre aures preci/
bus et gemitibus pulsarem et semel illi deuotius

supplicarē vt me lumine diuine sapiētie illustraret ⁊
cor meū in fidei soliditate ꝯfirmādo integrū cōserua
ret ne aliqñ phoꝝ ratiōib' illaqueat' a fide recta du
bitarē/affuit illa ⁊ voti. ānuēs ita me cōsolādo dixit.
Alberte esto secur' et in ꝟtutib' atq; doctrinis ꝑse/
uera qm̄ de' doctrinā tuā ratā habebit ⁊ ad ecc̄lie ꝓ
fectū sanā illā cōtinebit. Et ne in fide aliqñ posses va
cillare ecce ōnis fallacia et ars phoꝝ sophistica a te
auferet̄ in fine dieꝝ tuoꝝ. efficieris. q; tūc tanq; puul'
in innocentia tua et pur' in fide catholica. p' hec mi/
grabis ad dñm. Et h̄ tibi signū sup his q̄ ventura sunt
in te erit qñ mēorie defectū sustinebis in publica le/
ctione. Nūc igit̄ fr̄es mei qm̄ mihi iuxta denūciata h̄
euenerūt. scio ⁊ vere cognosco iā tēpus meū adesse et
vite terminū īminere. Vn̄ corā vobis publice ꝓte/
stor ac firmiter me credere confiteor ōnes ⁊ singulos
chr̄iane fidei articulos supplicās deuote mihi ecc̄lia/
stica sacramēta exhiberi tp̄e oportuno. Si āt aliq̄d di
xi vel scripsi aut dixero vel scripsero in futuꝝ qd̓ fi/
dei catholice dissonū fuerit nulli' erit ponderis aut
momēti. Quib' sic dictis finē suaꝝ lectionū imposuit
atq; in lachrymas se reuoluens oīb' q; dulci' valedi/
cens de cathedra descendit. Extūc āt rationes phice
ab ei' memoria sunt ablate. textu biblie et phie apud
ip̄z memoriter ꝑmanēte. Que cū Sifrido agrippine
Colonie archiep̄o ꝑ ordinē recitata fuissēt ex cōpas/
sionis pariter ⁊ amoris affectu vbertiz est lachrymatus.
Paucisq; p' hec trāsactis dieb' memorat' p̄sul ad mo
nasteriuz cū sua comitiua accessit vt dilectū deo ⁊ ho
minib' Albertū sibi amicissimū more solito visitaret
Et cū ad cellā ei' pulsaret dicēs pr̄ Alberte es ne hic?
Ille deint' ei nō aperiendo respondit Albert' non

De protestatione Alberti

est hic sʒ fuit. Quo audiēs pōtifex suspirādo cū lachrymis/sequētib⁹ se dixit. Uere Albert⁹ nō ē h sʒ fuit: insinuās glo̅siū virū p⁹ pennes labores qb⁹doctrinam do p̄dicādo dictādo alijs ꝙ ꝟtutū exercitijs ī vinea dn̄i tā ferueter desudauit vsqʒ ad decrepitā etatē cū cumulo meritoꝝ in oī sanctitate feliciter excreuisse adeo vt iaʒ tanq̄ʒ celestis homo liber ab oībus ∫renis ad celestē patriam feliciter tendere videretur

Explicit scd̄a ps legende venerabil' dn̄i btī Alberti magni episcopi et ꝯfessoris.

Rubrice tertie partis

Tertia pars legende

Incipit tertia pars legēde

venerabilis dñi btī Alberti magni epī ꝛ confessoris Et p̄mo de felici ei⁹ transitu ꝛ solenni sepultura apd̄ Coloniam agrippinam. Capit.p̄muz.

Igitur sacerdos dei glīosus Albert⁹ gloria ꝛ honore reuerēd⁹ cū certior fact⁹ esset et signo exꝑimētali didicisset suā peregrinationez cito finiri debere. cepit animū ab oīb⁹ exterioribus totaliẗ subtrahē̄ Vn̄ nec aliqd extūc scripsisse legiẗ aut dictasse ꝫ q̄si a terrēis oīb⁹ absolut⁹ et liber in deū solo licꝫ corꝑe in hac peregrinatione esset cōstitut⁹: cogitatiōe ꝛ auiditate in illa eterna patria cōuersabaẗ atq̃ de die in diē festinās ad verā repromissionis patriā felix ꝓficiscebaẗ. Optauerat nāq̃ multo tp̄e emerit⁹ miles Albt⁹ deposito carnis onere inẗ frēs suos in scā ciuitate Coloniensi sub vmbra dilecti corꝑaliẗ quiescē̄ q̄tin⁹ cuꝫ dies gn̄alis resurrectionis respiraret cū sanctis q̄ꝝ n̄ mō magn⁹ corꝑm ꝛ reliquiaꝝ numer⁹ verūetiā nuc̄rosa milia martyꝝ expectāt ventuꝝ in die iudicij dn̄m suū venturo iudici leti⁹ occurreret. Qua ꝓpẗ locū sepulcrū sibi que sibi more antiq̄ꝝ iustoꝝ viuens designauerat

De ei⁹ transitu siue obitu

quotidie visitās vt fert vigilias defunctoꝝ ꝓ se iam
tanq̄ mūdo mortu⁹ dicebat In eccl'ia etiā scōꝝ mēo/
rias siue altaria frequētabat q̊s tanq̄ cives scōꝛuz et
domesticos sup̄ne ciuitatis qb⁹ mox associand⁹ erat
alonge deuoti⁹ salutās eoꝝ cū lachrymis dulcit̄ p̄o
cinia iplorabat Tandē expleto milicie sue tp̄e fidel
seru⁹/ ⁊ prudēs dispēsator Albt⁹/ cū esset lōgo senio ⁊
labore fract⁹ cū mērer̄ audire dn̄icā vocē Euge serue
bone et fidelis intra in gaudiū dn̄i tui et p̄mioꝝ lau/
reis adornari pennib⁹ sūptl. deuote eccl'iastic̄l sacmē/
tis sedēs i cella sua sup̄ venerāde caniciei sedile corā
positis frib⁹ ⁊ orātib⁹ cū esset ānoꝛ octuagita septez
deo cui fideliter inhesit reddidit spm̄ in cui⁹ p̄ntia le/
tus decantat ⁊ in eternū decantabit Sicut audiuim⁹
sic vidim⁹ in ciuitate dei nr̄i Corp⁹ āt magni sacerdo
tis facta oīm ꝯuētualiuz ecclesiaꝝ scē ciuitatis Colo/
niens̄ sinaxi ⁊ nobili ꝓcessione p̄nte illustri archiep̄o
Sifrido. in choro eccl'ie scē crucis ante summū altar̄
cum luctu et merore in arca saxea est tumulatum et
honorabiles exeq̄as cōsecutū Hui⁹ ei miserie adhuc
ꝑsodales si gl'iosos viros et emeritos defleant non se
difforment sacre scripture. que nūc Moysen nūc Josue
nūc Josiā nūc Machabeū iudā aliosq̄ multos dolo/
roso planctu cōmendat Intestina āt corpis ei⁹ in vr/
bem ratisponam delata fuerunt ibiq̄ ob deuotionez
cleri et populi in aula sancti Petri retro summum
altare vt fertur honorifice sunt recondita Vixit aūt
in episcopalis ordinis dignitate annis circiter decez
et octo ex quibus annis fere quattuor ratisponensis
eccl'ie cathedrā tenuit. reliquos āt in ordine Predica
toꝝ cū fratribus sanctissime viuendo trāsegit.

Tertia pars legende

De stupēdo miraculo diui/

nit⁹ p⁹ sepulturā ei⁹ circa venerabile corp⁹ ei⁹ ostēso et q viuens miraculis claruit.

Dormiuit igit̄ in senectute bona et apposit⁹ ē ad patres suos seru⁹ dei Albert⁹ ratisponēs eccl'e quōdā epus sacre theologie ꝛ p̄dicatoꝝ ordīs ꝓfes/sor scdm ordinationē dei Anno dn̄i M.cc.lxxx.quīta decima die mens decēbris .feria sexta: septimo anno Rudolphi rhomanoꝝ principis Anno a ꝯfirmatiōe ordīs p̄fati sexagesimo q̄rto Interiecto āt aliq̄nti tē poris spacio chori edificio p ipm in vita edificato et iā pleni⁹ cōsūmato cū corp⁹ almi doctoris deuotiōis grā a frib⁹ apto sepulcro ꝗreret ī tūba qd iux morē eccl'ie in pontificalib⁹ dorsaliter et supinū positū fue rat.repertū est integrū in oīb⁹ mēbris et indumētis cuz mirabili odoris fragrātia penit⁹ incorruptū q̄si ad re surrectionis tubā et iudicis venientis gl'iaz iacē vt sibi moris erat cū viueret q̄si in orōne recūbēs Quo ꝑfecto miraculo de⁹ palā facē voluit sui famuli di gnitatē et gloriā ostendens in hoc mirabili facto q̄n/tū viuens ad sup̄na orādo et cōtēplando rapi cōsue/uerat cui⁹ corp⁹ exanime sese diuino nutu in altū q̄si orans leuādo erigebat Sil'e q̄d de scō Paulo p̄mo hē mita btūs scribit Hieronym⁹ qd in Albto epo credi m⁹ innouatū Fratres āt de tā stupendo miraculo sal/uatoris collaudātes clemētiā p̄ciosū doctoris corp⁹ qd fuerat spūsci organū vt pri⁹ pontificalib⁹ indutū su/pinū in tūba decenter reponūt sicq̧ sacrā glebā ī spe/lunca murata honorabiliter deposuerūt. ¶ Sciendū āt q hic magnific⁹ pr̄ in vita sua cū alijs sue ꝓfessio/nis viris illustrib⁹ in p̄ncipio ordinis p̄dicatoꝝ mira

De miraculis post obitum

culis claruit gl'iosis q̄ q̄nis in generali tm̄ et in spe/
ciali aut pticulariter descripta nō sūt ꝓpt hoc tamen
incredulitati deputāda, nō sunt. cū fr Thomas bra/
bātin⁹ ei⁹ discipulus in libro apū scdo/ mgri sui Alb/
ti ꝟtutes quasdā describens q̄s huic opusculo suis
in locis inserui inter alia subinfert in hunc modum
De quo dicim⁹ ꝙ miraculis claruit q̄ ei⁹ vite meri/
tū demōstrāt Silr in legēda sancti Thome de aqui
no scribit btm̄ patrē Albertū miraculis claruisse. mł/
ti nāq̧ in Predicatorū ordine ipo tpe hoc dono cla/
ruerūt sicut liber q̄ vitl frm ordis p̄dicatoꝝ inscribit
pmemorat ¶ Nec tūc facere miracula ꝓ magno habe
batur Refert etiā fr Thomas iā dict⁹ de fre Salo/
mone ꝙ in senio ordinē p̄dicatoꝝ Colonie intraue/
rit et p totā teuthoniā doctrina et miraculis clarēs
scissimo fine tpe bti Alberti ibidē quieuit Cui⁹ tamē
miracula in speciali pticulariter nō posuit Loc⁹ etiā
sepulture eiusdē ignorat Quō eñi posset fieri ꝙ taz
idone⁹ fidei p̄dicator et doctor memorabilib⁹ nō ru/
tilaret opib⁹? Nā de beatissimo Augustio Possidi⁹
Calamens eṗs historiā scribens nulla fere de eodez
excellentissimo doctore narrat miracula nisi satl. bre/
uiter sub hac ꝟboꝝ forma. Noui Augustinū ꝓ ener/
guminis orasse q̄busdā ⁊ liberatos a maligno Et ali⁹
q̄dā cū egrotū illi presentasset orauit ꝓ eo Augusti/
tin⁹ et sanat⁹ est Cū eñi miracula de substātia scitatl.
nō sunt sed tm̄ signa scitatis ideo in hoc beatissimo
pře nō multū sunt exteriora attendenda miracula. e/
gyptijs ⁊ oparijs iniq̄tatis cōis exclusis a regno dei
dicētib⁹ Dn̄e nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. demonia
eiecim⁹ et ꝟtutes multas fecim⁹ Quib⁹ ipe respō de/
bit Recedite nō noui vos Et similiter fatue ꝟgines

e beatitudinis aula secludunt et ṽgines dicunt ⁊ tñ
nõ recipiunt Magis enĩ nobis de sanctitate et mira
bili deuotione persuadent ei⁹ scripta ꝙ mille mira/
cula dum quandã vult⁹ interioris pulcerrimã simili
tudinez efficaci⁹ ꝙ signa legẽti representant Nullus
igitur de tanti viri dubitare debet gloria cuius tam
preclara sunt testimonia de vita.

Qualiter beatus presul Al/bert⁹ post mortez glorios⁹ in ecclesia frĩ Godefrido de duysborch confessori suo ac ministro in habitu põtificali apparuit. Capit.iij.

Factũ est ãt paulop ost discessũ btĩ pñis Alberti
dñ quadã vice religios⁹ vir fr Gotfrid⁹ de duys
borch almi doctoris confessor et minister p⁹ matuti/
nas in orõne prostratus ante quoddam altare in ec/
clesia iaceret apparuit ei visibiliter in splẽdore nimio
btũs presul Albert⁹ nobilissimis põtificalib⁹ vestib⁹
adornatus habens mitrã põtificalẽ splendidã in ca/
pite in cuius fronte lapis magnus et preciosus emi
nebat q̃ plures de se radios emittens totã ecclesiam
illustrabat Alia ãt ei⁹ indumenta monilib⁹ erãt ple/
na et ꝑciosoꝝ lapidũ varietate intexta Frater ãt hec
videns stupens et admirãs ex tam mirabili visione
ipm ꝗ Albertũ recognoscens quesiuit quõ sibi esset
Qui benigne sibi respondit Optime fili mi Humani
eniz sens⁹ nõ sunt capaces claritatis et glorie qb⁹ me
dñs sua pietate mirabiliter decorauit Unũ corporalis
hec pulcritudo quã oculis iã cernis corpis solũ me/
taphorica est in ꝯpatione illi⁹ qua me dñs glorifica/
uit in gloria sua et sub siltudine q̃dã solũ repsentari
ua Candores enĩ radioꝝ de gẽma in fronte copiosi⁹

radiãtes et nocte tanꝗ meridie illustrãtes illã quam iã adept⁹ suz sapientiã et illi⁹ gloriã et honore in me demõstrãt Alij ãt lapides pciosi varietate et clarita/te distincti ⁊ vt vides habitui meo inserti varie scie mee opa designãt vtputa libros et cetera opuscula q̃ ad ~~declaratione~~ fidei et declaratione diue sapiẽtie ipse ꝯposui Vñ ipa est merces mea et retributio co/piosa Et sicut in vita mortali viuẽs multos de tene/bris ignorãtie ad lume veritatis ⁊ cognitionis diue eduxi sic alti⁹ ad meã gloriã cumulandã donauit mihi dñs sex milia aiaꝝ vt ab omni pena purgatorij meis meritis et suffragijs liberate ad cõspectũ dei me de/ducerent cũ letitia inenarrabili Et hec dicens visio celestis disparuit et ille tanꝗ virgula fumi ex aroma tib⁹ euanuit Nõ eni inconueniens fuit ꝙ hic dei famu lus Albertus q̃ tã cõtinu⁹ vt pmissum est apd deum oronũ phialas fudit et maxime zelũ sitiẽs aiaꝝ que/admodũ copiosissime demõstrãt ipi⁹ libri insup tãtũ fecerit fructũ aiaꝝ p totũ orbe/singulare reciperet su per aias pulegiũ ex dono dei cũ zel⁹ aiaꝝ teste beato Gregorio acceptissimũ sacrificiũ apd deũ ee nouim⁹.

Alia reuelatio qd beatus pater Albertus sit altior in eterna btitudine ꝗ ꝯmu niter saluati. Capit.iiij.

Fuit in treueris q̃dã nobilis feĩa de villa Dar bruck q̃ vsqꝫ ad octogesimũ vite sue ãnũ ĩ casti tate ⁊ ĩnocẽtia deo fuiẽs opione celebris hẽbat. H ꝗntadecĩa die p⁹ morte veneãbili frĩ Theoderico tũc frm lectori ĩ treueri cui solita fueat ꝯfitẽi ad pulpitũ in studio suo residenti visibiliter apparuit dulciter ꝗ illum salutando dixit ꝗ illi Ex parte dei missa sum

ad te vt de reb⁹ quaꝝ certitudinē scire affectas a me edocearis. Cui ille. Qualem inqt vitam duc. domicella. Que respondit In conspectu sum scē trinitatis. et ne btitudinis gaudio quietata At ille rursū interrogauit eā Nosti inquit mgr̄m Albertū quondaz epm ex ordine nr̄o nup Colonie defunctū. Respōdit illa Optime noui At ille Ubi est inquit Cui illa rn̄dit dicens Gaudet letitia inenarrabili longe valde supra nos Et hec dicens disparuit.

Alia reuelatio diuinit⁹ ostēsa

ꝙ ꝯfirmat⁹ sit in gloria eterne felicitatis. Capit. v

Quedaz abbatissa in teuthonia cisterciens ordinis p se atqꝫ sorores suas multas fecit oratiōes p venerabili pr̄e Alberto tūc nouiter defūcto eo ꝙ viuens frequenter eas sua doctrina et admonitione ad bonū inducere solit⁹ erat Quodā igit mane cū dicta abbatissa paululū obdormisset vidit btm̄ Albertū añ altare paratū q̄si more solito iā p̄dicatur⁹ sed ī aere subleuatū Sancta igit feīa hec vidēs pre timore clamauit Heu fr Albert⁹ cadet quia fulcimētū sb pedib⁹ nō hz Cui mox astans reuerēda q̄dā āgelice claritatis ꝑsona ait Fr̄ iste ꝯfirmat⁹ ē et ideo cadē n̄ pt Cōsolata igit cepit auscultaē diligēti⁹ q̄ eēt p̄dicatur⁹ Et inchoās ait In pricipio erat vbū et vbum erat apd deū ꝛc. vsqꝫ ad finē Et subiunxit Hoc vbū qd est plenū gr̄e et veritate ꝛc. ego iam video in eterna claritate Et hoc dicto disparuit.

Reuelatio de gloria scōꝛuz

pr̄m Albti ꝛ Thome d aqno ei⁹ oliz discipli. ca. vi.

Sancta vgo Mathildis scimonial de helpede in saxonia cui⁹ vitā admirādā ꝯscripsit reuerēd⁹ vir

De eius transitu siue obitu

Fr henric⁹ hallis lector puēt⁹ rupinēsꝫ ordis frm pdicatoꝝ vidit quadā vice diuina reuelatione aīas scōꝝ prm Alberti et Thome de aqno tanq̄ duos pnobiles pncipes mira claritate coruscos hoc mō celestia penetrasse Vnā solium cui rex celi insederat et duas venerandas psonas ad regē in throno accedere conspexit hntes vba aureis lrīs in vestib⁹ cōscripta q̄ p singula splendorē mirificū de se diffuderāt et odorē Vnūquēq3 āt duo angeli pibāt cū flāmātib⁹ candelis qui eos vsq3 ad sedentē in throno pducebāt Virgini aūt scē desup pcūctāti didicit p spm has quas videat psonas esse Albertū et Thomā clarissimos pres ꝛ doctores q̄ tanq̄ diuina cognitione in terris illustrati nec nō igne spūalis amoris q̄ flagrabāt incensi aptissime p angelos duos cū lūiarib⁹ q̄ pibant sūt designati eo q nō paꝝ de Cherubin atq3 Seraphin donis haberent Inscripta āt vba aureis lrīs splēdorē ex se radiantia doctrina illoꝝ est quā de dīnitate atq3 humanitate scribendo docuerūt Vn̄ iā ipoꝝ anime mira iocūditate letant̄ ac odore suauissimo sunt recreate sīlesq3 effecti sunt scīs oīb⁹ ob meritoꝝ copiā cū quib⁹ lucidas ꝛ quietas mansiones in eternum accipere meruerunt eo q illorum cōuersationez imitari studuerūt in hac corruptibili vita.

De multiplici cōmēdatiōe

ꝛ laude btī prīs Albti viri pcellētissimi Capit. vij.

DE hoc clarissimo prē Alberto viri pcelebres vtutū pconia in suis pdhibuerūt scriptis ex quib⁹ hic pauca reserare curabo ne vel nos illū soli apd̄ alios videamur extollere. aut qd̄ absit laudes illius et nomen ei⁹ celebre sub silentio velle trāsire Memoria

eni ipi⁹ nota est apud deū et apud hoīes nomē q̃ illi⁹ gloriosū etiā in exteris gentib⁹ celebre satis habetur Nō enī soli⁹ hec mea vox est. testes sūt etiā barbare nationes ad quas fama dn̄i Albti pueīt Dn̄ scissim⁹ pr̄ Pius h⁹ noīs papa scd̄s Senenſ origine ita in q̃ dam epl'a ad pricipē thurcoꝝ sup eius vita ⁊ famosa doctrina scribit ī hūc modū Beat⁹ inq̄t dn̄ic⁹ ī extremis nat⁹ hispanie oris q̄si ali⁹ vesp mūdo emicuit qui nouū quēdā scissi⁊ nitidū viuēdi morē suis auditoribus tradidit ⁊ frm p̄dicatoꝝ ordinē sub regula canonica īstituit. fres q̃ suos p vniuersū orbē dn̄o cooperante ad p̄dicādū direxit Int̄ quos plures multum fructū afferentes fideles opariꝫ inuēti sunt in euāgelio chr̄i. Aliꝫ āt in doctrina clarissimi euaserūt p̄cipue quidē magn⁹ ille Albert⁹ ep̄s ratisponenſ q̃ nullū doctrine gen⁹ ignorasse credit̄ Nec minor eo thomas aquatis fuit in l̄ris etsi maior scītate. In quib⁹ ꝟbis mēorat⁹ pōtifex presupponit btm̄ Albertū fore sanctū / quāq̃ btm̄ Thomā canonisatū ab eccia: p̄ferat sanctiorē Preterea dn̄ scissim⁹ pr̄ Johānes Rōne ecclesie hui⁹ noīs vicesim⁹ scd̄s pontifex cū sua curia in vrbe Auinionensi resideret eo tp̄e quo aquinas Thomas scōꝝ catalago ānotat⁹ fuit: etiā de canonisatione tractabat̄ Alberti epi q̄m solennior tūc scītatis fama habebat̄ Verūtñ p̄pter canonisationē sancti Thome tūc factā: executio illi⁹ vt dicit̄ fuit int̄missa Ex ordine āt p̄dicatoꝝ p̄mo venerabilis pr̄ fr̄ Hūbtus dci ordinis mgr̄ ⁊ pr̄ gn̄alis seruū dei Albertum multis laudū p̄conijs in sua epl'a extollit. ex q̃ flores quosdā ꝟtutū extractos in supiori loco expressi ~~sunt~~ Preterea religiosus et doctus vir frater Ulricus

De eius transitu siue obitu

de Argentina quondam magistri Alberti discipul⁹
qui etiaz quarto loco post magistrum suum prouinci
olatus officiū per Teuthoniam administrauit: testa
tur vitā ei⁹ clarā fuisse sub breuib⁹ in summa sue the
ologie ꝟbis sic inqens Albt⁹ doctor me⁹ ratisponēs
eps vir adeo diuin⁹ fuit vt nr̄i tpis euo stupor ꝛ mi/
raculū cōgrue dici possit. Frater thomas etiā louani
ens brabātin⁹ ei⁹ discipul⁹ vir magne grauitat. ꝛ scie
sicut sup̄dictū est in libro apū pter alia scitatis ei⁹ et
doctrine insignia qb⁹ ipm ꝯmēdat testat eūdē pfectū
fuisse in ꝟtutib⁹ et ideo ipm pfecisse sup̄ oēz hoīez in
scientijs. testat insup et miraculis claruisse Fr̄ hermā
nus de mynda saxo gnē. vir religios⁹ ꝛ doct⁹ ordinis
p̄dicatorū in libro historiaꝝ q de mirabilib⁹ mūdi in/
scribit libro qrto de vita dn̄i Alberti sub breui ꝟbo/
ruz cōpēdio multa cōprehendit que suis in loc. huic
nr̄o opusculo iserta sunt. Dn̄s etiā anthonin⁹ archi/
eps florentin⁹ pfessor ordis p̄dicatoꝝ ī sua chronica
dicit dn̄z Albertū viꝝ illūiatissimū ob vite scimoniā
ꝛ doctrine famā/ tpa Alexādri qrti Urbani qrti Cle
ment. qrti Gregorij decimi Innocētij qnti Adriani
qnti Johānis vicesimi pmi rhomanoꝝ pōtificū vsqꝫ
ad vltimum annum Nicolai tertij reddidisse claris/
sima Reuerendus etiam pater frater Jacobus ordi/
nis fratrum minorum ī prologo summe q Pantheo
logia dicitur cōmendans vitas Alberti et Thome
in hac verborum forma ita dicit Seraphici Domini/
ci normam imitantes emulatores sanctimonie illius
ac splendissime sapiētie extiterūt magn⁹ ille Albert⁹
igenio et doctrine claritate cui⁹ latē aqnas thōs exor
nat⁹ exēplo in omni gnē doctrine exornatus euasit.

Tertia pars legende

Postremo fr̄ Jacobꝰ philippi de bergamo ordīs hēremitaꝝ scī Augustini in suo supplemēto d̄ Alberto ita dicit Albertꝰ magnꝰ natione Sueuꝰ ratisponeñ epſ ⁊ ordis p̄dicatoꝝ ꝓfessor tꝑibꝰ Urbani pape q̄rti fuit parisiꝰ vir sane tāte doctrine vt nemo ei añponēdꝰ sit quāobrē ⁊ magni cognomētū adeptꝰ est. Qui cū ꝑ multos ānos Colonie et parisiꝰ publice theologiā et phiaꝫ legisset et infinitos ꝓpe modū discipulos conquisisset tandē senex ⁊ plenus in dn̄o morit̄ Colonie. Sūt insuꝑ plures aliȷ̄ historiographi ⁊ chroniciste q̄ huiꝰ p̄cellentissimi viri in suis editiſ mētionē faciunt adeo vt q̄daꝫ etiā nō nulla metrice laudū carmina siue ꝓsas de ip̄o elegātissime ꝯposuerūt quoꝝ noīa aut scripta hic inserere lōgū esset. Nō enī destitit p̄clarꝰ ille oriēs splendor luciſ eterne ecclesiā suā scōꝝ doctorū ⁊ illustriū viroꝝ illūiare fulgoribꝰ q̄s pro tꝑm exigentia ex diuerſ mūdi angulis tanq̄ꝫ astra purissima oriri fecit de quoꝝ nuēro añ Albertū ferax germania nullū aliq̄n tā insignē ꝓtulisse ꝓbat̄ quē tādē in tꝑe suo velut stellā matutinā in medio nebule radianteꝫ olympo ex Sueuoꝝ gente suꝑ filios hominū stellifer orbis produxit.

Apologeticū cōtra emulos

⁊ detractores sanctitatiſ. ⁊ doctrine religiosissimi patris beati Alberti epi. Capit. viiȷ̄.

Gitur sal terre et lux mūdi Albertꝰ nō solū sacraruꝫ lraꝝ lucidissimꝰ ē doctor veꝝ etiā oīm phoꝝ p̄ıceps et ꝓfundissimꝰ interpres. Solꝰ enī ip̄e int̄ oēs doctores et sapiētes oēs scīas hūanas ad plenū exposuit secretas causas reꝝ ⁊ ꝟtutes illaꝝ occultas in lucē ꝓducēs tāq̄ꝫ oīm peritissimꝰ ꝑscrutator. Uerūtn̄ falsa

Apologia cōtra emulos

ni fallor quorūdā imaginatio melancolica ne ve dicā inuidia q̄ iuxta scripturā rebelles sunt lumini et celū serenū terra causant offuscare: ip̄m nimis in natura/libꝰ fuisse curiosū trutinātes/ sapientez ignaui arguere moliunt Alij āt illū obstetricē ꝯ grāmaticos epiceni generis vel cōis fuisse mētiunt Alij vero deteriꝰ insanientes ip̄m dicūt artē magicā ꝑtentasse Quidam etiā rudes historijs fabularū tm̄ imbuti de tā stren/nuo ecclesie pugile fabulas quasdā q̄si stulti et insipientes cōmētant Alij āt in vanitate sua dolos cogitātes figmēta q̄dā ꝓponūt et alios deliramenta sua q̄si iā ꝓbata forēt erudiūt sub auctē famosi p̄ceptori Al/berti magni volētes ꝑ h̄ mēdacia eoꝝ palliare et q̄si autētica ꝯfirmare Vn̄ etiā nō nulli ꝓpt h̄ tāti doctoris scripta cōuiciare et illis derogaē nō verent cū tm̄ inclyta ipiꝰ doctrina ꝑ orbis latitudinē suscipit et in theologoꝝ ⁊ phoꝝ gymnasijs allegat et declamatur ⁊ a viris cordatis cōmēdat Quod si tales ꝑfecto ca/lūniatores aut etiā vaniloq̄ et detractores prudētū callerent ingenio maturiori q̄z diligētia inspicerent illiꝰ dicta q̄ fine qua etate et ingenij claritate ac rationū approbatione hic doctor illa ediderat ac ea disseruerit non ita canino dēte tanti viri famā roderēt q̄ni/mo grāꝝ actiones ⁊ laudes eidē pijs labijs ꝑsonarēt Quo enī tp̄e vt ip̄e in quodā loco ait int dēsissimas pccōꝝ tenebras īportuna heret in diuers mūdi ꝑtibꝰ dn̄ici gregis onile fedauerat ac ꝑ varia supstitionum germina ⁊ nigromāticoꝝ zizania caulas eiꝰ infecēat Erāt nēpe tūc varie phoꝝ opiniōes/ dissēsiōes mlte et ꝯuersie doctoꝝ ꝑiculose ita vt maxie necessariū videbat hoīez tunc posse doctū in ōni scia inueniri qui

pro tuitiõe fidei catholice eccl'ie dei posset in tali dis/
crimie ꝓuidẽ ⁊ pciosũ a vili sanã ꝗ doctrinã ab hẽsi
potent sequestrare Hũc igit' viꝝ sapiẽtez ex frm pdi/
catoꝝ collegio assumi et ꝯ hostes ecclesie dirigi debẽ
ꝯgruebat. qñ quidẽ aplo teste ad pdicatorẽ ptinz ve
ritatẽ docere et eos q̃ ꝯdicũt arguere Et iteꝝ Oia ꝓ
bare qd bonũ est tenere Sciãt igit' hmõi cribratores
Albertũ nõ phie curiosũ sed exptuz interp̃tem fuisse
vtpote q̃ phoꝝ oĩm foramina cognoscẽs cribrũ õnĩũ
sciaꝝ q̃s nouit vsq̃zadeo suo tpe exagitauit vt mira/
bilis ⁊ phoꝝ phs reputaret' et eẽt Legãt ꝓinde apd
quoscũq̃z doctores orthodoxos vniuersaliter sciẽtiã
esse bonã si quis ea bene vtat' qñ etiã vt p̃missuz est
i pte oĩno expedire videt' nõ nũq̃z cũ dauid de lõgin/
quo arma regl inimici bellica furari ne pijs sint in ru
inã Sic et vasa egyptioꝝ aurea et argẽtea a dño p̃ci
piebant' asportari vt postmodũ ex eis vasa fieret dñi
ad vsũ tabernaculi Voluit igit' clarissim⁹ pr Albert⁹
subtili pcisorio se armis phicis ex õni pte munire et
sic phoꝝ castra ptransire vt in libris suis disertissimis
q̃s ad ecclesie edificationẽ rogatu frm suoꝝ edidit
posset inimicoꝝ fidei versutias preuenire ⁊ ꝓprijs il/
los ictib⁹ forti⁹ ferire Tales enĩ scriptores ꝯmẽdat
Eusebi⁹ Cesariẽs' epũs in eccl'iastica historia adducẽs
exẽpli causa btm̃ Justinũ phm et martyrẽ Anotho
liũ epm ⁊ plures alios fidei pugiles inter quos etiã
btm̃ Panthenũ viꝝ insignẽ laudũ p̃conijs extollit
qui nõ solũ eruditionẽ fidei sed admirãda phis inge
nij sui monimẽta reliquerũt q̃ etiã int' ꝓcellas ꝑsecu
tionũ cõtra hereticoꝝ ⁊ paganoꝝ insult⁹ immobiles
fidei columne in eccia trãsmarina extiterũt Nouerat
enĩ solertissim⁹ doctor Albert⁹ h⁹ scie vtilitatez. No

uerat etiã eiusdez scie vtilitatez Julianus augustus et apostata qui ne ipi catholici se armis eoꝝ scilz paganoꝝ ꝑ philosophie studiũ ad fidẽ seipos forti⁹ cõmunirent philosophie studiũ vt in ecclesiastica historia legitur catholicis interdixit Q̃ aũt hic doctor etiã laudand⁹ sit eo ꝙ multa de aĩalibus et herbis ꝛ lapidib⁹ famosa scripserit nõ indebite ex ṽbis btĩ Hieronymi sumit̃ q̃ taliũ scriptores ꝯmẽdat Vñ idẽ super Hieremiã sic inq̃t De natura lapidũ siue gẽmaꝝ grecoꝝ pariter et latinoꝝ plurimi scripserunt Ex q̃bus scẽ memorie epiphani⁹ salamine vrbis eps vn⁹ fuit qui nobis insigne volumẽ desuꝑ reliquit Plini⁹ q̊z scđs orator et phs silr̃ in suo oꝑe naturalis historie libro xxx⁰ cõpleuit Beat⁹ etiaz Augustin⁹ huiusmodi scriptores cõmendans in scđo libro de doctrina chrĩana ml'ta ex his scriptis vtilitatẽ nobis ꝓuenisse testat̃ ita dicens Rerũ aũt ignorantia facit obscuras figuratas ꝗ locutiones cũ ignoram⁹ vel aĩalium vel lapidũz vel herbaꝝ naturas aliaꝝ ve rerũ q̃ plerunꝗ in scripturis similitudinis alicui⁹ gratia ponuntur Sileant ergo detractores sup̃dicti Ommutescãt etiã illi p̃cipue ignaui q̃ gloriosũ virũ Albertũ eo ꝙ tãtũ de aĩaliũ generatione et secretis nature scripsit nitũtur criminari ipm obstetricem fuisse mẽtiẽtes Q̃ si nolũt ꝑsuasionib⁹ adq̃escere saltẽ ad hoc nob̃ respõdeãt Si ideo obstetricator fuit ꝙ de secretis nature ceteris doctorib⁹ copiosi⁹ scripserit Vñ igit̃ illa scĩa de natura ignotoꝝ aĩaliũ ꝛ venenatoꝝ feraliũꝗ bestiaꝝ gñatiõe ꝯceptiõe educatione ꝛ sic de similibus multis! nũq̃d artem obstetricandi habuit q̊ ad oẽs! Aut nunq̃d oĩm ipe educator fuit aut perscrutator!

Tertia pars legende

Sz nūqd etiā oīm hbarꝫ arborꝫ aromatū ipē ortulanꝰ
⁊ plātator fuit q̄ vtutes ⁊ ꝓprietates illarꝫ nō ignora
uit. Et vt oīa sub breuibꝰ cōcludamꝰ nūqd tot artiū
mechanicarꝫ hic censendꝰ est ꝑticꝰ quos sup his edi-
dit libros. Aut nō nauta aut arator aut lanifex aut ve
nator ⁊ sic de alijs ipē fuit. Minime. Nec valet adhuc
puersorꝫ argumētū si ad solas mulieres hec facta fu-
isse referāt qm̄ eadem ratione vincuntur vt sup. Qꝫ si
adhuc ꝓteruire audeāt ad hoc breuiter respondeāt
An nō Augustinꝰ Hieronymꝰ Gregoriꝰ Ambrosiꝰ
Thomas aqnas et Bonauentura alij qꝫ scī pr̄es car
nalū pccōꝫ diuersarūqꝫ specierꝫ illarū dicēdi sūt a-
ctores quia de hmōi hoīz pccōꝫ scribūt immūdicijs.
Nequaqꝫ. Sed nūquid innocens et mūdꝰ ille ꝯfessor
dn̄i btūs Bernardꝰ q̄ a iuuētute sua mulies vt latro
nes fugere cōsueuit aliqn̄ earꝫ obstetricator fuit qꝛ in
quodā ꝓmone de passione dn̄i scribit in hūc modum
Vipereo more laceramꝰ miseras matres. mirꝫ est qꝛ
nō laceramur et ipi. Taceāt ergo tales a stulticia sua
nec vltra supuacue loqui audeāt ne fatui videantur
Demū vt etiā illis nugacibꝰ q̄ prestātissimū virꝫ Al-
bertū artes magicas ꝓtentasse mentiunᵗ aliqd dica-
mꝰ quo eorꝫ ora obstruanᵗ Notādū qꝛ hic doctor ꝓcla
rus zelo dei succēsꝰ nigromāticorꝫ etiā dicta nō tam
meritorie qꝫ curiose ꝑlegere voluit vt ea fortius po-
stea impugnaret queadmodū etiā de btō Paulo apo
stolo in actibꝰ apostolorūz legiᵗ qm̄ apud atheniēses
existens aras demonū et poetarꝫ dicta plustrauit vt
sic ipoꝝ errores propēsiꝰ euelleret et xp̄m dei sapi-
entiā cū maiori auctoritate p̄dicaret. Composuit igiᵗ
hic venerabilis pr̄ Albertꝰ speculuz mathematice in
quo vtiles et bonos astronomie libros a nigroman-
ticis separat dans intelligere quō vtiles et liciti ab
illicitis libris discerni pn̄t. Nigromātici nāqꝫ ꝑ astro

nomiā apd̄ inscios se nōnūq̄ fidedignos reddūt. Et
iā est ꝙ alij etiā q̄dā inexpti: astronomie libros tanq̄
oīno noxios refutāt et accusant Sed q̄d in his vtile
aut licitū quid ve suspectū eē poterit ex p̄dicto spe-
culo colligit᷑ clari⁹ Nā i eodē reprobat scīas magicas
necromātiā scʒ cū oīb⁹ speciebus suis et modis Geo-
mātiā q̄ʒ et Hydromātiā Aerimātiā Chiromantiam
Aruspiciū Horoscopiā Annulos Prestigia Chara
cteres suffumigationes ⁊ sic de alijs Vn̄ in eodē spe
culo sic iquit Iā diu est ꝙ ex eis mltos libros inspexi
ʒ qm̄ abhorrui eos. nō extat mihi pfecta mēoria sup
eoꝝ nūero Spūs enī me⁹ nūq̄ requiescebat in illis
bene tn̄ volui transeundo vidisse vt saltez nō ignora
rē quō esset miserl. eoꝝ sectatorib⁹ irridendū Ex q̄b⁹
suis ṽbis clare notat᷑ quō ip̄e dignissim⁹ pr̄ Albert⁹
nō studiose ʒ poti⁹ ~~curioso et~~ sup̄ficiali oculo illa cū
pia intētiōe vt dictū ē p̄legit. Deniq̄ʒ religiosus vir
fr̄ Vlric⁹ engelberti argētinē͂ mgr̄m suū Albertuʒ
ob causas sup̄ memoratas de tali peritia specialiter
cōmendare voluit Dicit enī in sūma theologie libro
q̄rto vbi loquit᷑ de apparitionib⁹ angeloꝝ narrando
mgr̄oꝝ opiniones de hac re sic cōcludens Aliter ab
oīb⁹ p̄missis sētit doctor me⁹ fr̄ et dn̄s Albert⁹ quon
dā ratisponen͂ eccl̄ie ep̄s vir in oī scīa adeo diu⁹ vt
nr̄i tpis euo stupor ⁊ miraculū cōgrue vocari possit
et in magicis expt⁹ ex q̄b⁹ multū depēdet hui⁹ mate-
rie scīa Religios⁹ igit᷑ vir fr̄ vlric⁹ mgr̄m de expien-
tia magicaꝝ artiū p̄cipue cōmendare voluit tanq̄ sin
gulare sit donū iuxta apl̄i vocē nō ignorare fallacias in
imici Nec diuinū hūc hoīeʒ dixisset si ip̄m cum pecca-
to magicas scīas habere iudicasset Taceāt igit᷑ illi q̄
de tanto catholice ecclesie validissimo milite absurda

huiusmodi figmēta dicere non verent̄ nec vltra temerarie aut stulte loqui audeāt qm̄ perdet dn̄s oēs q̄ loquūtur mendaciū aduersos sanctos suos.
Ad hui⁹ igitur catholice doctrine studia animentur iuuenes. senes non torpeant. qm̄ elegit eum dn̄s ex omni carne et dedit illi cor ad precepta et legē vite et discipline docere Jacob testamentuȝ et iudicia sua israel In medio nanq; ecclesie aperuit os suum et impleuit eum dn̄s sp̄ū sapiētie et intellect⁹ stola glorie induit eum iocunditatē et exultationē thesaurisauit sup eū et noīe eterno hereditabit illū dn̄s de⁹ nr̄.

De extumulatione et trāspositione corpis almi doctoris Alberti solēniter facta cum quibusdam miraculis. Capit. ix.

Ngressus igitur pr̄ Albertus post hui⁹ vite exitum ad agni nuptias viuit cum christo exultans cuȝ angelis in conspectu dei inter illos ignitos supne ciuitatis lapides singulariter coruscus. factaq; est inclyta Colonia diuinoꝝ aromatū tam venerādi corporis apotheca Qualiter autem sacra gleba que annis ducentis et tribus sub terra latuit et in nostri temporis euo in lucem prodierit sequentia declarabunt Anno igitur salutis nostre. M. quadringentesimo octogesimo tertio. 3⁹ idus ianuarij altera die sancti Pauli primi heremite sub sanctissimo patre Sixto huius noīs q̄rto rhomane sedis pontifice de ei⁹ beneplacito Reuerendissim⁹ magister, Saluus Casseta de panormo totius predicatorū ordinis magister generalis assistentibus illi reuerendis Prioribus ⁊ dominis priore prouinciali teuthonie fr̄e Jacobo de stubaco. priore etiā insignis conuētus Colonienꝭ fratre Jacobo

de basilea cum alijs sex dicti ordinis et theologice facultatis professoribus. et fratrib⁹ q̄ pluribus Dn̄o etiā Rectore alme vniuersitatis Coloniens magr̄o Vlrico de Eslinga cū plurib⁹ ex omni facultate doctorib⁹ et alijs nō paucis artium magistris et studentib⁹ deuotius cōcurrentib⁹ sepulcrū beati viri Alberti ep̄i et doctoris preclarissimi aperiri iussit. Quo aperto apparuit in arca saxea lignea tumba in qua corpus doctoris venerabile reconditum iacuit cum omni habitu pontificali ornatum insignitum q̄z signaculis sue solite deuotionis et paupertatis vtputa cruce parua in collo pendente particulam ligni sancte crucis continentem Serico etiā nodulo in quo Agn⁹ dei virginea cera dedicatū claudebatur cuz denario clauo dominico pforato quibus munimētis videretur securius venturo iudici velle occurrere in resurrectionis gloria in spe sancta et fide salutis Et cū tanto tempore in terra iacuisset corpus pontificis. non tn̄ fetor aliqs de ip̄o exhalabat sed odor suauis de illo emiss⁹ astantes quadā grata respersione refecit Altera autez die multi vtriusq̄z sexus homines deuotionis causa ad venerandi presulis bustum confluebāt Ex quib⁹ quidam se sanitatis beneficia recepisse fideliter fatebātur Alij āt timorati acceptas gratias vt didicim⁹ occultare poti⁹ q̄ predicare maluerunt.

De iuuene quasi totaliter excecato et ad tumbam almi doctoris plene illuminato. Capitulum .x.

Fuit ipso tp̄e vir quidā Colonie habens filiū q̄ in tantum visu caruerat vt pene nihil videret.

Et q̄ ob hanc cāz nullū artificiū exercere posset aut addisceret p̄t illi⁹ q̄ reb⁹ pauper erat nimiū dolēs cū deficeret hūanū auxiliū: diuinū nō distulit expetē remediū Illo ergo tpe p̄fate exhūationis credens seruū dei Albertū tanti esse meriti vt se q̄ p̄mebat angustia posset eripere: ilico votum emittit venerationis venerabili doctori se exhibituꝝ ad ei⁹ venerabile sepulcrū si cecitatē illi q̄ patiebat̄ sua inkcessiōe dignaret auferre Et ecce ꝓtin⁹ idē quē tenebre īuoluerāt merore per deo digni Alberti merita redditus ē gaudio et luci voti cōpos ꝑ omnia effectus.

De muliere a diuturna egritudine ad tumbā pontifici liberata. Capit.xi.

Eodē tpe extumulatiōis mulier quedaz diuturna egritudine pressa facto sil'r voto ad tumulū pōtificis mox inde cōualuit et venerabilis doctoris merita cōmendans sospes euasit.

De viro q̄ sensuz olfact⁹ quē ꝑdiderat ad fragrātiā venerādi corpis recuperauit. Capit.xij.

Vir quidā olfact⁹ carēs sensu ad visuz glebe pōtifici mox lete recuperauit qđ triste ꝑdiderat.

De quodā q̄ disenteriaz patiebat̄ siue fluxū sanguīs et ad tumbam doctoris cōualuit. Capit.xiij.

Alius quoq̧ fluxū sanguinis patiēs ꝑ disēteriā deuot⁹ ad sepulcrū btī p̄ris Alberti mox meruit sanitatis beneficium obtinere.

De q̄dā fr̄e ord̄ p̄dicatoꝝ ad sepulcrū venēabil' doctoris a q̄dā īcurabili īfirmitate curato. Cap.xiiij

Aliud quoddā sanitatis beneficiuz btī doctoris meriti impetratū eo familiarius referimus quo verius illud accepimus de fr̄e ordinis p̄dicatoꝝ cui hoc cōtigit qđ subiungo Frater enī ī iste ordinis p̄fati

añ ordinis ip̄ius ingressū capitis molestiaz frequent᷑ sustinēs pꝰ acceptū ordīs iugū illā eandez p̄ tempoꝝ curricula adeo grauit᷑ ē ꝑpessus vt iā sibi sub fumo/sa capitis testa cerebꝝ eiꝰ q̄i pendulū ⁊ a cellulis dis/solutū videret᷑. Nec poterat ipse cū alijs fribꝰ come dere. orare. ⁊ leg᷑. sed nec parū q̄d vel remissū in choro cantare. Cūq̄ȝ post multa disquisita medicoꝝ ꝯsilia nequaq̄ȝ ab hac molestia liberari posset: ad diuina se contulit presidia mente q̄ȝ ac fide merita patris Alberti quem semper dilexit sincere reuoluens sepulcrū eiꝰ secura deuotiōe ꝯquisiuit. Postea vero cū fidelē ac solitā sibi orationē ingeniculato interiori et exteriori hoīe cōpleuisset: cepit deinceps meliꝰ habē ⁊ p̄ successꝰ ꝯtinuos de tāta inualitudine plene conualescens sanꝰ oīno ꝑseuerat ꝛc.

Finit legenda

Sequitur epitaphiū depē

dens ad sepulcrū venerabilis dn̄i Alberti epi.

Fenix doctorū. paris expers. pħoꝝ
Princeps. ꝛ̄boꝝ vas fundēs dogma sacroꝝ
Hic iacet Albertꝰ p̄clarꝰ in orbe disertꝰ
Pre cūctis certꝰ assertor in arte reꝑtus
Maior platone vix inferior salomone
Quē tu chr̄e bone doctoꝝ iūge corone
Annis/bis denis minꝰ/actis mille trecenis
Chr̄i nascentis de corpori. exit habenis
Quinta post festū martini luce molestū
Ore petēdo deū transiuit agens iubileū

Supuixit añt btūs pr̄ Albertꝰ ep̄s post trāsitū scī Thome de aquino ānis sex ⁊ octo mensibꝰ Quibꝰ expletis pħoꝝ oīm totiꝰ chr̄ianitatis sol preclarissimus et generalis Albertus in dn̄o moritur.

Oratio venerabilis domini Alberti epi ad venerabile sacr̄m eucharistie.

Omnipotens sempit̄ne deꝰ fili dei vnigenite q̄ ex nr̄o r a nob̄ r ꝓpt̄ nos
corpꝰ et sanguinē r aīaz humanā et spūm assumpsisti. r p̄ sanctū
hieremiā ꝓphetā quē in vtero scīficasti ꝓnūciare dignatꝰ es dicens q̄
aīas sacerdotū impleturus esses pinguedine/ et pp̄ls tuus abundatu/
rus bonis: imple sagina corpis tui aīas nr̄as. et reple in bonis deside/
riū nr̄m et p̄sta vt tui corpis r sanguis admirabile sacr̄m oēm sui in no
bis veritatis. ꝟtutis. vnitatis. charitatis. puritatis. pietatis. deuotōis.
r scītatis operet̄ effectū. vt sicut tu in p̄re et p̄r in te est r tu in nob̄ p̄ in/
corruptā tue susceptionis naturā: ita in te p̄ corpis r aīe maneamus r
spūs itegritatē Incorpati tibi sacrosc̄ō corpe tuo ad sacroꝝ tuoꝝ saluta
rē coīonem r tui ipius dulcissimā p̄ticipationē. Infusi sacrosc̄ō sanguie
tuo ad oīm intimoꝝ nr̄oꝝ aspersionē r emūdationē. Redempti sacro/
scā aīa tua salutis p̄cio ad verā tecū et cū p̄re r cū spūsc̄ō recōciliationē
et redemptionē. Viuificati sacrosc̄ō spū tuo ad oēm spūalis vite ī nob̄
p̄dite restaurationē. et sensuū nr̄oꝝ illūiationē. Gratificati tibi sacro/
scā tua diuitate ad oēm ꝟtutis p̄fectionē. et de eucharistia q̄ vas ē oīs
grē de plenitudine tua graz ꝓ gr̄a accipiētes/ fac nos cōicare gratijs
q̄bus scī ap̄li tui r discipuli de manu tua h̄ sacr̄m p̄cipientes cōicaue
rūt. Operare in nob̄ sensū r experimentū spūalis refectionis int̄cessiōe
oīm coꝝ q̄ a te spūalit̄ refecti st̄. Operare in nob̄ fidē. dilectionē. pieta
tē, deuotōez. sacrosc̄ē vnctōis p̄ spūalē p̄fectionē quā tibi in cena btīssi
ma Maria magdalēa exhibuit solicitudinē. freqn̄tiā. operositatē. dili
gentiā obsequēdi mēbris tuis vt experimētalē sensū spūalis refectiōis
a te capite mereamur accipe. Opare in nob̄ consessum Lazari r oīm
tecū q̄escentiū in bonis tuis q̄bus disposuisti regnū sic̄ illud tibi p̄r dis
posuit vt edant r bibant sup̄ mensam tuā in regno tuo. q2 vere btī qui
mādūcabūt panē q̄ tu es in regno dei. Opare in nob̄ zelū Petri igno
scentē et oīa destruentē q̄ tue st̄ ꝯtraria volūtati quē in cena tua petrꝰ
ꝯ traditorē ꝯcepit. Operare in nob̄ quietā resolutionē. a mūdi delecta
bilibꝰ p̄fectam sopitationē. felicitatē gustuū scī Johis euāgeliste: q̄bus
ad pectus tuū inclinati r haustū sapīe/ r gustū tue felicissime accipiamꝰ
dulcedis et bonitatis. Operare in nob̄ fidē rectā. spem firmā. charita
tē p̄fectā int̄cessione oīm ap̄loꝝ et discipuloꝝ tuoꝝ de manu tua hoc sa
cramentū suscipientiū. et fac nos sp̄ aspernari Jude ꝓditionē. et in men
tē sepe nob̄ veniat illa salutaris influentia quam hoc sacr̄m designat.
qua te beatis in celo s̄m deitatē influens opar̄ in eis oēz sue btitudīs
p̄fectōez. Qui cū dulcissimo p̄re r spūsc̄ō viuis r regnas p̄ oīa. s. s. Amē.

Salutatio eiusdem ad venerabile sacr̄m

Salue salus mūdi. ꝟbū p̄ris. hostia vera. viua caro. deitas integra
verus hō tibi incorꝑati mereamur offerri ī templo maiestatis di
uine ad corp⁹ tuū qd̄ in dextera p̄ris est / tibi sociati vt eťnitatis tue fu
turi simus participes ꝛ btitudīs tue ꝯsortes. et scē incorporationis tue
ꝯcorporales q; tibi est honor ꝛ glā in scl'a scloꝝ. ¶ Collecta
Perficiāt in nobis dn̄e tua sacrā qd̄ ꝯtinēt. vt qd̄ nūc specie gerim⁹: re
rū veritate capiamus. Per christū dn̄m nostrū. Amen.

Oratio eiusdē patris ad beatā ꝟginē Mariā eius ꝙ filiū benedictissimu3.

Salue in vtero ꝟginali eterne diuinitati vnita saluatoris humani
tas Salue carnis nr̄e tegimine velata ad nos egressa sūma et sem
piterna diuinitas Salue ineffabilit̄ spūssancti potētia ꝟginee carni co
pulata Salue in qua habitauit plenitudo diuinitatis corꝑaliter Sal/
ue in qua habitauit absq; mensura spūssancti gratia Salue a deo p̄re
cōsecrata filij dei mūdissima ex te hūanitas Salue suꝑ oēs choros an
geloꝝ nūc exaltata illibata ꝟginitas Gaude mūdi dn̄a q̄ purissime hu
manitatꝫ chr̄i templū esse meruisti Gaude ꝛ letare ꝟgo ꝟginū in cui⁹
ꝟginea carne beata deitas huic alme humanitati se voluit sociare Io/
cūdare celoꝝ regina in cui⁹ sacratissimo vtero hec felix hūanitas iocū/
dissimū habitaculum inuenit Salue et exulta summi p̄triarche nobi/
lissima ꝓles que hanc sacrā humanitatem fouere et tuis ꝟgineis vbe/
rib⁹ lactare meruisti Salue in eternū benedicta fecūdissima ꝟginitas
ꝑ quā fructū vite et gaudiū salutis eťne ꝑcipere meruim⁹ Amen.

Explicit legēda lrālis beati

Alberti magni ordīs fratꝝ Predicatoꝝ ꝛ sacre theologie ꝓfessoris ce/
leberrimi. Ratisponens̄ eccl'ie quondā Epi: ꝯpendiose ex diuersoꝝ
chronographoꝝ approbatissimoꝝ script' collecta ꝑ Religiosū et deuo/
tū p̄rem frem Rudolphū de Nouimagio eiusdē ordīs Conuent⁹ Co
lonieñ. ¶ Impressa q3 est ꝑ me Johēz koelhoff de Lubeck Colonie
ciuē Anno gr̄e Mcccc.xc. et finita ipso die Prothasij ꝛ hyacincti in pu
blicationē ꝛ ꝯgratulationē de tā nobili ꝛ glo'so vt ita loquar nr̄o conci
ue et patrono aduocatoq; apud deū ꝛ hoīes. Qui vt testat̄ p̄fate Ci/
uitatis chronica sua sūma facūdia et sapīa eius ꝑniciosissimū intestinū
bellū ꝛ seditionē sopiuit. Gaude felix ꝛ scā Colonia que iubar et glo
riā oīm Alemānoꝝ pre alijs oībus tu sola meruisti possidere

Deo gratias.

l
k

